

*Academia de Științe
a Moldovei*

INCE

*Institutul Național de
Cercetări Economice*

*Ministerul Economiei
al Republicii Moldova*

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 24 (trim. IV) 2016

ISSN 1857-3126

Chișinău

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Alexandru Ceban, Zaharia Olărescu, Olga Timofei, Victoria Cociug, Tatiana Iațișin, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova, Toacă Zinaida

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

© Institutul Național de Cercetări Economice al AȘM

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	10
Rezumatul ediției	13
Capitolul I. PRODUCȚIA	19
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	27
Capitolul III. FINANȚE	35
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	52
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	61
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	65
Capitolul VII. PROGNOZA PENTRU ANUL 2017	77
ANEXE STATISTICE	82

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Nicolae Timofti (Igor Dodon, ales la 13.11.2016)
Președintele Parlamentului	Andrian Candu
Prim-ministru	Pavel Filip
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați: Partidul Socialiștilor din Republica Moldova – 24, Partidul Liberal Democrat din Moldova – 8, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova – 7, Partidul Democrat din Moldova – 34, Partidul Liberal – 13, Deputați neafiliați – 15.
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km²
Unități administrative	32 raioane, 5 municipii (Chișinău, Bălți, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Găgăuzia, Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilită	3555,2 mii locuitori (la începutul anului 2016)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%), etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul IV, 2016 – 1 USD = 20,0 MDL, 1 EUR = 21,6 MDL)

ABREVIERI

ACECL	- Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	- Avantajul Comparativ Relevat
AGCS	- Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	- Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	- Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	- Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	- Preferințe Comerciale Autonome
APC	- Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	- Biroul Internațional al Muncii
BMA	- Biroul Migrație și Azil
BNM	- Banca Națională a Moldovei
BPN	- Bugetul Public Național
BNS	- Biroul Național de Statistică
BPA	- Bune practici agricole
BTC	- Bariere Tehnice în Comerț
CBN	- Certificatele Băncii Naționale
CE	- Comisia Europeană
CFA	- Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	- Consumul Final al Populației
CNPF	- Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	- Capital Normativ Total
CPE	- Coeficientul Protecției Efective
CSCI	- Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
CT	- Contingent Tarifar
DPI	- Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	- Drepturi Speciale de Tragere
EAD	- Echivalent ad-valorem
FMI	- Fondul Monetar Internațional
INCE	- Institutul Național de Cercetări Economice
IHH	- Indicele Herfindahl-Hirschman
IMM	- Întreprinderi Mici și Mijlocii

IPC	- Indicele Prețurilor de Consum
IPP	- Indicele Prețului de Producție
IPPI	- Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	- Investiții Străine Directe
IVF	- Indicele Volumului Fizic
IVU	- Indicele Valorii Unitare
MAIA	- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	- Moldova Agroindbank
MDL	- Leu Moldovenesc
MF	- Ministerul Finanțelor
MSF	- Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	- Națiunea cea mai Favorizată
NEER	- Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	- Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	- Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	- Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	- Organizația Internațională a Migrației
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
PIB	- Produsul Intern Brut
RC	- Rata de concentrare
REER	- Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	- Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	- Tendințe în Economia Moldovei
TN	- Transnistria
TVA	- Taxa pe Valoare Adăugată
UE	- Uniunea Europeană
USD	- Dolar SUA
UTA	- Unitate teritorial-administrativă
VAB	- Valoare Adăugată Brută
VMS	- Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

Tabelul 1.1. Evoluția PIB în anul 2016.....	19
Tabelul 1.2. Transportul de pasageri pe moduri de transport în 2016	25
Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2016 – februarie 2017	32
Tabelul 3.2.1. Structura portofoliului de credite pe ramuri, în perioada 2014-2016	48
Tabelul 4.1. Balanța de plăți a Republicii Moldova, mil. USD (date provizorii).....	52
Tabelul 4.2. Evoluția schimburilor comerciale în perioada 2015-2016, mil. USD	56
Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în T IV 2011-2016 față de perioada similară a anului precedent, %.....	63
Tabelul 5.2. Date privind numărul mediu de salariați în întreprinderile sectorului businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (fără persoanele fizice) din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie-septembrie 2016	63
Tabelul 6.1. Mișcarea naturală a populației țării pe regiuni de dezvoltare în anul 2016.....	66
Tabelul 6.2. Tendințele ratelor salariului nominal vs tendințele ratelor salariului real (față de perioada similară a anului precedent), %.....	69
Tabelul 6.3. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în anul 2016.....	75
Tabelul 7.1. Evoluția indicatorilor macroeconomici principali în anii 2014-2016 și prognoza pentru anul 2017.....	80

FIGURI

Figura 1.1. Evoluția PIB în anii 2008 – 2016 (%)	19
Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la creșterea și la formarea PIB în anul 2016 (%)	20
Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la creșterea și formarea PIB în anul 2016 (%).....	21
Figura 1.4. Indicii volumului producției industriale în anii 2008 - 2016 (%)	22
Figura 1.5. Evoluția volumului producției agricole în anii 2009-2016 în comparație cu anul 2008, %	23
Figura 1.6. Evoluția investițiilor în active materiale pe termen lung în anii 2009-2016.....	24
Figura 1.7. Evoluția transporturilor pe principalele moduri de transport față de anul 2008, %	25
Figura 1.8. Dinamica anuală a indicelui producției industriale 2009 -2016 (%).....	26
Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %.....	27
Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere a IPC și inflației de bază, %.....	28
Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %.....	29
Figura 2.1.4. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO.....	29
Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %.....	30
Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2014-2017.....	31
Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %.....	32
Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3	33
Figura 3.1.1. Evoluția veniturilor și cheltuielilor BPN în anul 2016	35
Figura 3.1.2. Structura veniturilor curente în BPN la 30.12.2016, mil. MDL.....	36
Figura 3.1.3. Repartizarea cheltuielilor BPN la 30.12.2016, mil. MDL	37
Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor BPN la 30.12.2016, %	37
Figura 3.1.5. Deficitul BPN, mil. MDL	38
Figura 3.1.6. Structura datoriei BPN, %	38
Figura 3.1.7. Structura datoriei BPN după sursa de proveniență, %.....	39
Figura 3.1.8. Evoluția și structura veniturilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului la data de 31.12.2016.....	40
Figura 3.1.9. Evoluția și structura cheltuielilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului pentru perioada 2014-2016	40
Figura 3.1.10. Structura cheltuielilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului la data de 31.12.2016.....	41
Figura 3.2.1. Evoluția calității activului bancar, 2016	42
Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar, 2016	43
Figura 3.2.3. Evoluția principiului I și II de lichiditate pe sector bancar, %.....	43

Figura 3.2.4. Repartizarea corelației active lichide/pasive curente pe benzi de scadențe (principiul III).....	44
Figura 3.2.5. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare	45
Figura 3.2.6. Evoluția riscului de credit în sectorul bancar, mil. MDL %	45
Figura 3.2.7. Evoluția volumului de credite în sectorul bancar, mil. MDL	46
Figura 3.2.8. Volumul deprecierilor a activelor financiare, trecute la pierderi pentru anul 2016.....	46
Figura 3.2.9. Evoluția calității portofoliului de credite în cadrul băncilor aflate sub supraveghere specială, luna septembrie 2016.....	47
Figura 3.2.10. Credite acordate pentru persoanele fizice și juridice, mil.MDL	47
Figura 3.2.11. Evoluția marjei nete din dobânzi, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL, %	49
Figura 3.2.12. Evoluția depozitelor în bănci, mil. MDL.....	50
Figura 3.2.13. Evoluția activelor, capitalului, a depozitelor și creditelor bancare sistemul bancar din regiunea Transnistreană, mil. ruble.....	50
Figura 3.2.14. Evoluția activelor și capitalului distribuită pe băncile din regiunea Transnistreană, mil. ruble	51
Figura 4.1. Evoluția fluxului net de ISD în perioada anilor 2010-2016, mil USD	53
Figura 4.2. Distribuția fluxului net de ISD sub formă de capital social pe activități economice în a. 2016, %	53
Figura 4.3. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova, în anii 2007-2016, mil. USD.....	55
Figura 4.4. Dinamica transferurilor pe grupe de țări în favoarea persoanelor fizice în perioada 2012-2016, milioane USD	55
Figura 4.5. Evoluția comerțului exterior cu bunuri în perioada 2010-2016, mil. USD	56
Figura 4.6. Exporturile de mărfuri pe grupe de țări în perioada 2010-2016, mil. USD	57
Figura 4.7. Importurile de mărfuri pe grupe de țări în perioada 2010-2016, mil. USD	58
Figura 4.8. Tendințele comerțului exterior în perioada 2010-2016, mil. USD.....	59
Figura 4.9. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii Transnistrene în anul 2016 pe luni, mil. USD.....	60
Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate în perioada 2015-2016	61
Figura 5.2. Evoluția numărului de întreprinderi radiate în perioada 2015-2016	61
Figura 5.3. Dinamica înregistrărilor și radiierilor în Registrul de Stat, 2007-2016, unități	62
Figura 5.4. Dinamica numărului net de întreprinderi create în Registrul de Stat, 2008-2016.....	62
Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în anii 1999-2016	65
Figura 6.2. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în anii 2010-2016	67
Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și a celui real în perioada ianuarie 2015 – decembrie 2016, MDL	69
Figura 6.4. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală.....	71
Figura 6.5. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală.....	72

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Sfârșitul anului 2016 a fost marcat de o serie de evenimente importante atât de ordin politic, cât și economic și social.

4 octombrie

Banca Europeană de Investiții urmează să acorde un credit în valoare de 50 mil. EUR în scopul implementării proiectului de modernizare a rețelei de cale ferată din Republica Moldova, prin restabilirea unor sectoare ale infrastructurii feroviare, precum și procurarea locomotivelor magistrale noi. Noile locomotive urmează să substituie pe cele existente învechite, iar restabilirea infrastructurii feroviare se va realiza pe sectoarele unde reparația liniilor de cale ferată este necesară de mai mult timp.

27 octombrie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a adoptat diminuarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 0.5 puncte procentuale, de la 9.5 până la 9.0 la sută anual. De asemenea, se diminuează ratele de dobândă la creditele overnight cu 0.5 puncte procentuale, de la 12.5 până la 12.0 la sută anual și la depozitele overnight cu 0.5 puncte procentuale, de la 6.5 până la 6.0 la sută anual. În același timp, se menține norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă la nivelul de 14.0 la sută din baza de calcul și norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă la nivelul de 35.0 la sută din baza de calcul.

28 octombrie

La data de 28 octombrie 2016, la Minsk, a avut loc reuniunea Consiliului șefilor de guvern al Comunității Statelor Independente, Republica Moldova fiind reprezentată de Dl Octavian Calmăc, viceprim-ministru, ministru al Economiei. În cadrul întrunirii au fost semnate un șir de proiecte de documente privind cooperarea multilaterală în cadrul CSI, în domeniile infrastructurii energetice și a transporturilor, combaterii crimei organizate și altor tipuri de infracțiuni, precum și în sfera umanitară.

30 octombrie

La 30 octombrie 2016 în Republica Moldova a avut loc primul tur de scrutin al alegerilor prezidențiale. Rata de participare a constituit 50.95%, însă nici un candidat nu a acumulat numărul de voturi necesare pentru a deveni președintele Republicii Moldova.

31 octombrie

Cea de-a VII-a Reuniune Comună a Comisiei moldo-ucrainene pentru Cooperare Științifică și Tehnologică a avut loc în cadrul Academiei de Științe a Moldovei. În cadrul întrevederii au fost prezenți ministrul adjunct al Educației și Științei din Ucraina, dr. Maksym Strikha și președintele Academiei de Științe a Moldovei, acad. Gheorghe Duca, care au discutat procesele moderne din domeniul științei, tehnologiei și inovării în Ucraina și Moldova, situației pe segmentul cooperării dintre cele două țări pentru punerea în aplicare a proiectelor din cadrul Programului UE pentru cercetare și inovare „Orizont 2020”, precum și altor programe europene. Părțile au discutat perspectivele cooperării bilaterale, implicit privind adoptarea celor 10 proiecte științifice și tehnologice recomandate pentru cercetarea și punerea în aplicare a fondurilor comune în 2017-2018. În contextul discuțiilor, părțile au dispus identificarea posibilităților de a crește în viitor, numărul de proiecte de la 10 la 15, precum și pregătirea pentru semnarea proiectului

Programului de cooperare știință și tehnologie între Ministerul Educației și Științei din Ucraina și Academia de Științe a Moldovei pentru perioada anilor 2018-2022.

7 noiembrie

Consiliul de directori executivi al Fondului Monetar Internațional a aprobat un nou acord cu Republica Moldova care prevede alocarea sumei de 178,7 mil. USD. Acordul încheiat pe un termen de trei ani are drept scop susținerea programului de reforme economice și financiare ale statului prin fortificarea stabilizării economice și implementarea unor reforme structurale, în special în sectorul financiar. Astfel, Republica Moldova va beneficia de asistență financiară și tehnică, în timp ce va implementa reforme profunde în sectorul financiar și va oferi autorităților spațiul necesar pentru a promova o politică bugetar-fiscală mai echilibrată, precum și va contribui la suplinirea rezervelor internaționale.

9 noiembrie

Guvernul Republicii Moldova a aprobat ratificarea Acordului de Grant dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Acesta prevede alocarea unui grant de 10 mil. EUR pentru implementarea proiectului „Apă Nord Moldova”. Scopul proiectului este îmbunătățirea condițiilor de trai prin accesul la surse de apă potabilă pentru circa 400.000 de cetățeni, având în vedere apele subterane poluate din orașele și satele din regiunea de nord a țării. Suma alocată este destinată pentru lucrări de construcție și reabilitare a prizei de apă și a stației de tratare a apei potabile, pentru modernizarea apeductului existent Soroca-Bălți și pentru extinderea rețelelor de alimentare cu apă în localități din raionul Florești.

13 noiembrie

Al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale în care au concurat Dl Igor Dodon și Dna Maia Sandu a fost organizat la data de 13 noiembrie 2016. Ca rezultat al voturilor exprimate, Dl Igor Dodon a fost ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova.

15 noiembrie

Republica Moldova va beneficia de 3,5 mil. EUR pentru modernizarea serviciilor publice locale ca rezultat al acordului de cooperare semnat între Ministerul Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare din Germania și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională. Astfel, Agenția va continua să ofere suport în dezvoltarea capacităților autorităților publice locale, pentru ca acestea să reușească să presteze servicii calitative.

2 decembrie

Prim-ministrul Republicii Moldova, Dl Pavel Filip, ca rezultat a vizitei întreprinse la Bruxelles, a anunțat că Uniunea Europeană va aloca Republicii Moldova în anul 2017 asistență macro-financiară în valoare de 100 mil. EUR, dintre care 40 mil. EUR sub formă de grant, iar 60 mil. EUR sub formă de credit.

5 decembrie

Cabinetul de miniștri a aprobat proiectul Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2017. Astfel, veniturile bugetului asigurărilor de stat estimate pentru anul 2017 vor constitui 16.410.670,2 MDL, cu o creștere de 9,8% (sau 1.464.985,9 MDL) în raport cu veniturile aprobate pentru anul 2016.

14 decembrie

Guvernul Republicii Moldova a aprobat semnarea a două acorduri cu Uniunea Europeană, conform cărora Uniunea Europeană va acorda 13 mil. EUR pentru proiecte de dezvoltare a

capacităților societății civile și ale autorităților publice. Primul acord prevede acordarea unui grant de 8 mil. EUR, din care cea mai mare parte, 7 mil. EUR vor fi acordați organizațiilor societății civile pentru implementarea proiectelor de dezvoltare. Restul sumei va fi raportat la cheltuieli pentru procurarea mărfurilor și serviciilor. Cel de-al doilea acord prevede acordarea unui grant în sumă de 5 mil. EUR pentru dezvoltarea justiției, sectorului energetic, transportului, învățământului și protecția mediului.

16 decembrie

Consiliul de directori al Băncii Mondiale a aprobat cea de-a doua Operațiune pentru politici de dezvoltare destinată Republicii Moldova, valoarea suportului fiind estimată la 45 mil. USD. Scopul primordial îl constituie susținerea mediului de afaceri, prin acordarea unui suport bugetar ce va fi utilizat pentru implementarea reformelor structurale privind facilitarea și transparentizarea activității mediului de afaceri, asigurarea stabilității sectorului financiar, eficientizarea managementului investițiilor publice, inclusiv prin asigurarea acordării subvențiilor în agricultură într-un mod eficient și echitabil.

21 decembrie

Guvernul Republicii Moldova a aprobat Proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de finanțare pentru Programul transnațional Dunărea 2014-2020 dintre Guvernul Republicii Moldova, Uniunea Europeană și Ministerul Economiei Naționale al Ungariei. Programul are ca scop acordarea asistenței financiare pentru implementarea proiectelor de promovare a inovațiilor, transferului de cunoștințe, eficienței energetice și a antreprenoriatului în regiunea Dunării, precum și pentru acțiuni de conservare și gestionare a patrimoniului natural și cultural, dezvoltarea unor sisteme de transport sigur și durabil în țara noastră. Republica Moldova va beneficia de asistență în valoare de 5 mil. EUR, sub formă de grant, pentru finanțarea proiectelor inițiate de autoritățile publice, organizațiile non-guvernamentale, instituțiile educaționale și Camerele de Comerț și Industrie.

29 decembrie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a adoptat menținerea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul actual de 9.0 la sută anual. În același timp, se mențin ratele de dobândă la creditele overnight la nivelul actual de 12.0 la sută anual și la depozitele overnight la nivelul actual de 6.0 la sută anual. Se menține, de asemenea, și norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă la nivelul de 14.0 la sută din baza de calcul și norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă la nivelul de 35.0 la sută din baza de calcul.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

În anul 2016 **produsul intern brut** (PIB) a înregistrat o tendință de creștere de la începutul anului, această creștere fiind așteptată după o dinamică negativă a acestui indicator din anul precedent, când sporurile anuale pozitive din primul (+4,8%) și a doilea trimestru (+2,5%) s-au plasat într-o evoluție negativă în trimestrul trei (-3,7%) și patru (-3,3%), ca anul să se încheie cu un rezultat negativ de 0,4%. În anul 2016, conform calculului preliminar al Biroului Național de Statistică, produsul intern brut a constituit 134,5 mld.MDL cu o creștere în termeni reali de 4,1% în raport cu anul precedent.

PIB după metoda de resurse s-a majorat, în principal, datorită sporirii VAB în agricultură contribuția căreia a fost decisivă (peste 50%) din creșterea totală. Au contribuit la creșterea acestui indicator și alte domenii ca: comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; informații și comunicații; activități profesionale, științifice și tehnice și a.

Din punct de vedere al utilizării PIB creșterea semnificativă (+3,2%) s-a datorat consumului final al gospodăriilor populației (CFGP), iar contribuția formării brută de capital (FBC) a constituit 1,5%. Exportul net de bunuri și servicii a avut o contribuție negativă (-0,5%).

Producția **industriei** pe parcursul anului a variat în jurul gradației zero față de anul precedent, în cele din urmă, înregistrând o ușoară creștere anuală (+0,9%). Rezultatele modeste ale acestei ramuri sunt determinate de reducerea producției subramurii industriei extractive cu 15,8% care a influențat negativ indicele general de producție (-0,1%) și producția de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 1,0% cu o influență negativă asupra indicelui general de producție de 0,8%. Industria prelucrătoare în perioada vizată a avut o evoluție pozitivă de creștere de 1,8%.

În anul 2016, producția globală **agricolă** în gospodăriile de toate categoriile, a fost cu 18,6% mai mare față de anul 2015. Majorarea producției globale agricole a fost determinată de creșterea producției vegetale cu 26 % și a producției animaliere – cu 3,1%. Pe majoritatea absolută a culturilor agricole (cu excepția tutunului și a soii) s-au obținut roade mult mai bune de cât în anul precedent. Cât privește producția animalieră, aici se constată o majorare a producției de carne cu 4,8%, a ouălor – cu 7%, concomitent producția laptelui s-a redus cu 0,8%.

În anul 2016 **parcursul mărfurilor** cu toate felurile de transport a crescut cu 2,3% și a depășit cifra de 4 mld. tone-km. Volumul **mărfurilor transportate** a constituit 13,7 mil. tone ori cu 1,6% sub nivelul anului 2015. Întreprinderile de transport rutier au înregistrat creșteri cât la volumul de mărfuri transportate (+4,8%), atât și la parcursul acestora (+8,8%), iar cele de transport feroviar, fluvial și aerian au înregistrat reduceri pe ambii indicatori în comparație cu anul precedent.

Volumul **investițiilor în active materiale pe termen lung** s-au redus al doilea an consecutiv (cu peste 8% și 14%, respectiv). În anul 2016 volumul investițiilor a constituit 19,4 mld.MDL. Din sursele bugetului de stat au fost alocate investiții la nivel de doar 51% față de anul 2015.

Cifra de afaceri din **comerțul cu amănuntul** s-a majorat cu 1,1%, din **comerțul cu ridicata** – cu 3%, iar cifra de afaceri pentru **serviciile de piață prestate populației** – cu 0,6% față de anul 2015.

Prețuri și rate de schimb

Pe parcursul anului 2016 **indicele prețurilor de consum** a înregistrat o tendință de descreștere constantă, inflația medie anuală s-a încadrat în limitele intervalului de variație de +/- 1,5 p.p. în jurul țintei stabilite de BNM de 5% anual și a constituit 6,4%. Reducerea indicelui prețului de consum se datorează în special cererii interne modeste, afectate de deprecierea monedei naționale față de principalele valute de referință, precum și efectelor politicii monetare promovate de BNM în ultima perioadă.

În trimestrul IV, 2016 rata anuală a inflației, a coborât până la 2,5%, părăsind limita inferioară a coridorului de variație țintit de BNM și a constituit cu 10,9 p.p. mai puțin față de nivelul consemnat în perioada similară a anului precedent.

Inflația de bază în anul 2016 a urmat o traiectorie descendentă. Rata anuală a inflației de bază în perioada ianuarie – decembrie 2016 a fost de 8,2% f.p.s.a.p., cu 3,4 p.p. sub nivelul înregistrat în anul 2015.

În trimestrul IV al anului 2016 indicele inflației de bază a fost de 5,3% f.p.s.a.p., cu 8,9 p.p. sub nivelul atins în aceeași perioadă a anului precedent. Ritmului anual dezinflaționist al inflației de bază s-a datorat cererii interne modeste și aprecierea ușoară a monedei naționale în raport cu moneda euro la sfârșitul anului.

În trimestrul IV, 2016 creșteri neuniforme au înregistrat și alți indici ai prețurilor, care comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent au avut următoarele evoluții:

- ✓ indicele prețurilor producției industriale s-a diminuat comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 6,1 p.p. și a înregistrat valoarea de 2,8%;
- ✓ în sectorul construcțiilor prețurile s-au majorat față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 0,7 p.p. și a constituit 8,9%;
- ✓ prețurile producătorului la produsele agricole s-au redus cu 4,8% față de perioada similară a anului 2015;
- ✓ ritmul de creștere a prețurilor pentru combustibili a scăzut cu 3 p.p. și a atins nivelul de minus 0,2%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

În trimestrul IV, 2016 **cursul mediu nominal de schimb** față de principalele valute de referință a fost de 20,0 MDL/USD și 21,6 MDL/EUR, depreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 0,7% față de dolarul SUA și apreciindu-se ușor cu 0,7% față de moneda unică europeană.

Politica monetară

Pe parcursul anului 2016 **ratele de politică monetară** au fost reduse în mai multe etape, coborând spre sfârșit de an cu 10,5 p.p. față de nivelul înregistrat la sfârșitul anului precedent. La sfârșitul trimestrului IV, 2016 rata de politică monetară a fost de 9%, rata dobânzii la creditele overnight – 12% iar rata dobânzii la depozitele overnight – 6%.

Rata rezervelor minime obligatorii a rămas la nivelul anului precedent – 35%, cu 15 p.p. peste maxima istorică a ratei RMO înregistrată în anul 2008. Rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile a rămas și ea neschimbată la nivelul de 14%. Ceea ce s-a resimțit în economie prin diminuarea volumului creditării bancare și scăderea accesibilității resurselor financiare pentru sectorul real.

La sfârșitul anului 2016 **stocul activelor oficiale de rezervă** a înregistrat valori mai mari față de datele înregistrate la sfârșitul lunii decembrie a anului 2015, cu cca. 0,45 mld.USD. Soldul

activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului IV, 2015 a constituit 2,21 mld.USD, înregistrând un spor de 25,6% f.p.s.a.p.

În anul 2016, datorită relaxării parțiale a condițiilor monetare, ritmul de creștere a tuturor **componentelor masei monetare** a revenit la valori pozitive după doi ani de evoluții volatile, preponderent negative. O contribuție mai semnificativă la creșterea masei monetare au avut-o componentele agregatului monetar M1, în special depozitele la vedere în monedă națională.

Finanțele publice

Comparativ cu anul precedent, situația finanțelor publice în 2016 este caracterizată printr-o relativă stabilizare. Astfel **veniturile BPN** a avut un caracter ascendent, însumând 45946,9 mil.MDL și înregistrând o creștere de 5,24%. Această creștere a fost susținută de colectarea impozitelor și taxelor în valoare de 29231,0 mil. MDL și cu o pondere de 63,6% din total venituri, contribuții și prime de asigurări cu 13271,1 mil. MDL sau 28,9% corespunzător, granturi primite cu 1373 mil. MDL sau 3%, și alte venituri cu 2071,8 mil. MDL, respectiv 4,5%. Menționăm că valoarea granturilor primite în anul 2016 a fost unicul parametru în descreștere, BNP încasând cu 694,7 mil. MDL mai puțin decât în anul precedent.

Cel mai mare generator de venituri la bugetul de stat în anul 2016 a fost Serviciul Vamal. Veniturile administrate de către instituție s-au ridicat la 17 476,1 mil. MDL, cu 10,4 % mai mult față de anul 2015. Colectările Serviciului Fiscal, de asemenea, s-au majorat, comparativ cu anul 2015, cu 9,5%, însumând 11 548,6 mil. MDL.

Cheltuielile realizate din BPN în 2016 au crescut comparativ cu perioada precedentă cu 4,04%, constituind suma de 48434 mil. MDL. Distribuția cheltuielilor BPN pe capitole reflectă o orientare socială a bugetului. Astfel, protecției sociale i-au fost destinate 35,64% din totalul cheltuielilor bugetare, cu 9,98% în creștere față de anul precedent, cu o pondere de 35,64%, ocrotirii sănătății -13,43%, învățământ -17,67%, constituind, cultură, tineret și sport -2,43%, însumând o pondere de 69,2%.

Executarea bugetului public național în anul bugetar 2016 a rezultat cu un **deficit** în mărime de 2487,1 mil.MDL, în diminuare cu 8,39 % comparativ cu anul precedent. Este pentru prima dată în ultimii 3 ani când deficitul bugetar se reduce.

Soldul datoriei publice totale exprimată în lei la data de 31 decembrie 2016 a constituit 59 371,9 mil. MDL, în creștere cu 16 102,6 mil. MDL sau 37,2% comparativ cu sfârșitul anului 2015. Conform estimărilor PIB-ului pentru anul 2016, ponderea datoriei sectorului public, la situația din 31 decembrie 2016, a constituit 44,2%, față de PIB cu 8,8 p.p. mai mult decât ponderea înregistrată la sfârșitul anului 2015. Majorarea soldului datoriei sectorului public este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat cu 17 276,6 mil. MDL, din care 13 583,7 mil.MDL datorită emisiunii de obligațiuni de stat în conformitate cu Legea privind emisiunea obligațiilor de stat, din 26 septembrie 2016, în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat din anii 2014-2015.

Soldurile mijloacelor bănești în conturile bugetului de stat, comparativ cu începutul anului, s-au majorat cu 992,1 mil. MDL și la data de 31 decembrie 2016 au constituit 3 298,5 mil.MDL, inclusiv 1180,8 mil. MDL din proiecte finanțate din surse externe. Menționăm, că în 2016 Republica Moldova a reușit să încheie un nou memorandum de finanțare cu FMI, astfel în luna noiembrie a anului curent, în conturile valutare ale Ministerului Finanțelor, deschise în Banca Națională a Moldovei, au fost încasate mijloace bănești acordate de către Fondul Monetar Internațional sub formă de împrumut pentru finanțarea deficitului bugetului de stat în sumă de 24,1 mil.USD. În luna decembrie a anului 2016, în conturile valutare ale Ministerului Finanțelor, deschise în Banca Națională a Moldovei, au fost încasate mijloace bănești acordate de către Comisia Europeană sub formă de grant în sumă de 45,3 mil.EUR, de la Banca Mondială sub forma de împrumuturi acordate pentru implementarea reformelor structurale și finanțarea deficitului

bugetului de stat în sumă de 48,5 mil.EUR. Fluxul datoriilor externe a constituit în 2016 4646,3 mil.lei sub formă de intrări pe parcursul anului și 1153,8 sub formă de plăți pentru serviciul datoriei din anii precedenți. Soldul net de intrări din surse externe a constituit 3492,5 mil. MDL.

Sectorul bancar

Pe parcursul anului 2016 se înregistrează tendințe de îmbunătățire situației financiare în domeniul bancar. După o stare de incertitudine și instabilitate din anul 2015, provocate de falimentul a trei bănci, una din care fiind sistemică, în 2016 se observă o creștere a activului bancar cu 3,86%, atingând valoarea de 72 942,18 mil. MDL la finele anului 2016. Valoarea totală a activului bancar, raportată la valoarea PIB a constituit 54,97%, cu o creștere de 2,48 p.p. față de decembrie 2015. Totodată se atestă creșterea calității activelor, cele ponderate la risc având o tendință de scădere pe parcursul anului 2016 cu 8,86 %.

Structura activului, raportată la bănci relevă *gradul înalt de concentrare* înregistrat în sistemul bancar autohton, valoarea activelor primelor 5 bănci din sistem constituie 83,45% din total, iar a celor 3 bănci aflate sub supraveghere specială, care în fond sunt și primele 3 după mărimea activelor este de 64,22%.

Pe fondalul creșterii lente a activelor bancare, soldul creditelor în economie a scăzut considerabil – cu 8,92% față de 31.12.2015, fapt ce conduce la concluzia că activele bancare cresc din contul lichidităților. *Tendința de scădere a creditelor este corelată cu migrarea lor din valută națională în valute forte.* Ponderea creditelor acordate în valută națională s-a redus cu 0,64 % pe parcursul anului 2016. Valoarea creditelor acordate persoanelor fizice și juridice a scăzut ritmic, însă cele acordate persoanelor juridice s-au redus mai rapid (cu 3862.2 mil. MDL sau 13,4%) decât cel pentru persoanele fizice (0,46 mil. MDL), fapt ce conduce la concluzia diminuării ratei de creditare a economiei reale. Motivele diminuării creditării bancare, considerăm să sunt:

- reducerea cererii pentru credite, datorită unei perioade de instabilitate economică, ce nu încurajează persoanele juridice să investească în situația de incertitudine creată;
- politica monetară restrictivă, care a menținut nivelul de lichidități înalt în conturile băncilor datorită ratei rezervelor obligatorii de 35% din soldul depozitelor atrase.
- rentabilitatea redusă a operațiunilor de credit în comparație cu ratele de dobândă la valorile mobiliare de stat (VMS). În perioada 2015-2016 rata netă de risc pentru credite este negativă, ceea ce înseamnă ca rata de dobândă la creditele acordate este mai mică decât rata de dobândă la VMS. În aceste condiții, băncile au fost motivate să investească pe piața împrumuturilor de stat, dat fiind oportunitatea obținerii veniturilor din tipuri de servicii și produse bancare, altele decât creditele;
- gradul de capitalizare redus, care, în limita impusă de actele de reglementare, nu permite băncilor asumarea unor riscuri mai mari, fapt ce reduce considerabil numărul de firme ce poate avea acces la creditele bancare;
- rentabilitatea redusă a activității de intermediere, care a ajuns la o marjă bancară de la 7,11% în 2015 la 5,6 în 2016, iar diferență dintre dobânzile la credite și cele la depozite (valori medii) au ajuns de la 5,3% în 2015 la 2,18% în 2016.
- reducerea capacității de asimilare a creditelor de economia reală, scăderea capacității de rambursare și a solvabilității debitorilor. Această concluzie este susținută de ritmul de creștere a creditelor neperformante

Totuși la momentul actual stabilitatea sistemului bancar, cel puțin evaluată în parametri financiari, este în afara oricărui pericol, dat fiind faptul că media suficienței capitalului

ponderat la risc pe sectorul bancar se menține în continuare la nivel înalt. Astfel, nivelul de acoperire cu CNT (capital normativ total) a activelor ponderate la risc pentru 11 bănci din sector, la data de 31.12. 2016, înregistrează valoarea de 30,08%, (în creștere cu 3,92 p.p. față de decembrie 2015) ceea ce indică o abordare prudentă a activității operaționale a băncilor autohtone, care sunt orientate spre menținerea unui volum înalt de capital reglementat comparativ cu nivelul de risc asumat.

Sectorul extern

Balanța de plăți. În anul 2016, soldul contului curent al balanței de plăți a fost în descreștere cu 33,3% comparativ cu anul 2015, înregistrând un deficit de 276,6 mil. USD. Îmbunătățirea evoluției contului curent a fost determinată de majorarea cu 61,9% a serviciilor, urmată de creșterea veniturilor secundare cu 3,2% și a reducerii cu 1,5% a deficitului înregistrat în comerțul exterior cu bunuri. Comparativ cu anul 2015, ponderea deficitului contului curent raportat la PIB a fost de 4,1%, cu 2,3 p.p. mai puțin.

Activitatea investițională a Republicii Moldova pe parcursul ultimilor ani, a înregistrat o descreștere. În anul 2016, fluxul net de investiții străine directe în economia națională a scăzut cu 21,5% comparativ cu anul 2015. Valoarea fluxului net de investiții străine directe în economia națională a constituit 143,2 mil.USD. Fluxului net de investiții străine directe în raport cu PIB a constituit 2,1%.

Volumul transferurilor de peste hotare au înregistrat cel mai scăzut nivel din ultimii zece ani. Deși a scăzut considerabil volumul transferurilor de peste hotare, transferurile de bani din Rusia în favoarea persoanelor fizice rămân pe primul loc, Israelul pe locul doi, Italia pe locul trei, iar SUA pe locul patru. În anul 2016, volumul transferurilor de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice a scăzut cu 4,5% față de anul precedent.

Comerțul exterior cu bunuri în anul 2016 a înregistrat o creștere cu 1,8%, comparativ cu anul trecut. **Exporturile de bunuri** au constituit 2045,3 mil.USD, în creștere cu 4% față de anul 2015. **Importurile de bunuri** au constituit 4020,3 mil.USD, fiind în creștere cu 0,8%.

Pe parcursul ultimilor ani, geografia exporturilor a parcurs importante schimbări. Structura geografică a exporturilor s-a schimbat fundamental: ponderea exporturilor spre țările CSI s-a diminuat de la 40,5% în 2010 la 20,3% în 2016, în timp ce ponderea exporturilor spre UE a crescut de la 47,3% în 2010 la 65,1% în 2016.

În anul 2016, decalajul considerabil dintre evoluția exporturilor și importurilor a dus la formarea unui **deficit al balanței comerciale** în valoare de 1975 mil.USD, cu 45 mil.USD sau cu 2,2% mai mic față de cel înregistrat în anul 2015 (2020 mil.USD).

Mediul de afaceri

În trimestrul IV, 2016 **numărul întreprinderilor înregistrate** de Camera Înregistrării de Stat s-a diminuat nesemnificativ comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, indicele constituind 92,9%. În ansamblu, numărul întreprinderilor înregistrate în anul 2016 a marcat o diminuare de 5,3% comparativ cu anul precedent. Astfel, potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în Registrul de stat în anul 2016, au fost trecute 5673 întreprinderi noi.

Pe fundalul diminuării numărului de întreprinderi înregistrate în perioada 2015-2016, un semnal negativ constituie și continuarea tendinței de creștere a numărului de întreprinderi radiate. Astfel, în anul 2016, **numărul întreprinderilor radiate** a constituit 4055 de unități sau cu 3,8% în creștere față de anul 2015.

Sectorul social

Situația demografică. Anul 2016 este caracterizat de micșorarea mai multor indicatori ai mișcării naturale, precum numărul de născuți-vii, decedați, căsătorii, divorțuri în majoritatea regiunilor țării. S-a redus mortalitatea infantilă, în special, datorită regiunilor Centru și Nord. S-a majorat ponderea tumorilor maligne și s-a redus cea a bolilor aparatului circulator în rândul cauzelor de deces. Scăderea naturală a rămas la nivelul anului precedent.

Piața forței de muncă. În anul 2016 indicatori privind activitatea economică a forței de muncă precum populația economic activă, populația ocupată, rata de activitate, rata de ocupare nu au suferit schimbări esențiale în comparație cu anul precedent. Totodată, însă, s-a micșorat numărul șomerilor (după BIM), care are cea mai mică valoare din toată perioada 2010-2016, cu excepția anului 2014, pe când populația ocupată în anul 2016 a atins cel mai înalt nivel din ultimii 7 ani.

Remunerarea muncii. Anul 2016 este caracterizat prin scăderi și creșteri neesențiale ale indicilor câștigului salarial în termeni reali în perioada ianuarie-iulie 2016, iar în august-decembrie 2016 – majorări semnificative – o situație cu totul opusă anului 2015. Totodată, de-a lungul anului 2016 în comparație cu anul 2015 diferența dintre salariul mediu nominal în sectorul real și cel mediu nominal din sectorul bugetar a continuat să se majoreze, astfel în ianuarie 2016 ea a fost de 587,1 MDL, iar în decembrie 2016 ea deja a constituit 2155,7 MDL. La sfârșitul anului 2016 cele mai mari salarii au fost în Activități financiare și de asigurări spre deosebire de luna ianuarie 2016 când pe primul loc se situa activitatea de Informații și comunicații. Printre cele mai bine plătite activități a devenit și Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat.

Veniturile disponibile ale populației pe o lună în anul 2016 au constituit 2060,2 MDL în medie la o persoană, fiind în creștere cu 5,3% față de anul 2015. În termeni reali veniturile populației au înregistrat o descreștere de 1%. În primele 3 trimestre de la începutul anului 2016 se observă o creștere a veniturilor disponibile ale populației în valoare nominală și o reducere în ultimul trimestru al anului. T. II din 2016 a fost singurul trimestru ce a avut o scădere a veniturilor lunare ale populației în valoare nominală din toate trimestrele ultimilor 4 ani în comparație cu veniturile date din trimestrele respective ale anilor precedenți. Cu toate acestea, în termeni reali, în T. I din 2016 veniturile au avut o scădere f.p.s.a.p., iar în T. II veniturile au avut o majorare. În următoarele trimestre din 2016 ritmul de creștere s-a redus, astfel încât T. IV a indicat o scădere a veniturilor față de T. IV din 2015.

Cheltuielile de consum medii lunare a populației în anul 2016 au constituit în medie pe o persoană 2116,8 MDL, în creștere cu 3,3% față de anul 2015. În termeni reali, potrivit indicilor prețurilor de consum, populația a cheltuit în medie cu 2,9% mai puțin comparativ cu anul precedent. În 2016 cheltuielile de consum în termeni reali au înregistrat scăderi comparativ cu anul 2015, ce s-au accentuat în T. II și T. IV.

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 ianuarie 2017 a constituit 691,2 mii pers. sau cu 11,3 mii pers. mai mult comparativ cu 1 ianuarie 2016. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 ianuarie 2017 a constituit 1275,2 MDL, fiind în creștere cu 9,4% față de 1 ianuarie 2016.

Minimul de existență. Conform datelor BNS în anul 2016 mărimea minimului de existență a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1799,2 MDL, fiind în creștere f.p.s.a.p. cu 3,8%.

Capitolul I

PRODUȚIA¹

Produsul intern brut

După eșecurile anului 2015, cu consecințe grave pentru economia țării, anul următor s-a dovedit a fi mai favorabil și mai stabil cât din punct de vedere socio-economic, atât și politic. Anul 2016 a fost și unul din cei mai buni ani pentru sectorul agricol influențând benefic alte ramuri și domenii ale economiei naționale. În anul 2016, conform calculului preliminar al Biroului Național de Statistică, valoarea **produsului intern brut a constituit** 134,5 mld. MDL, cu o creștere în termeni reali de 4,1% în coraport cu anul precedent.

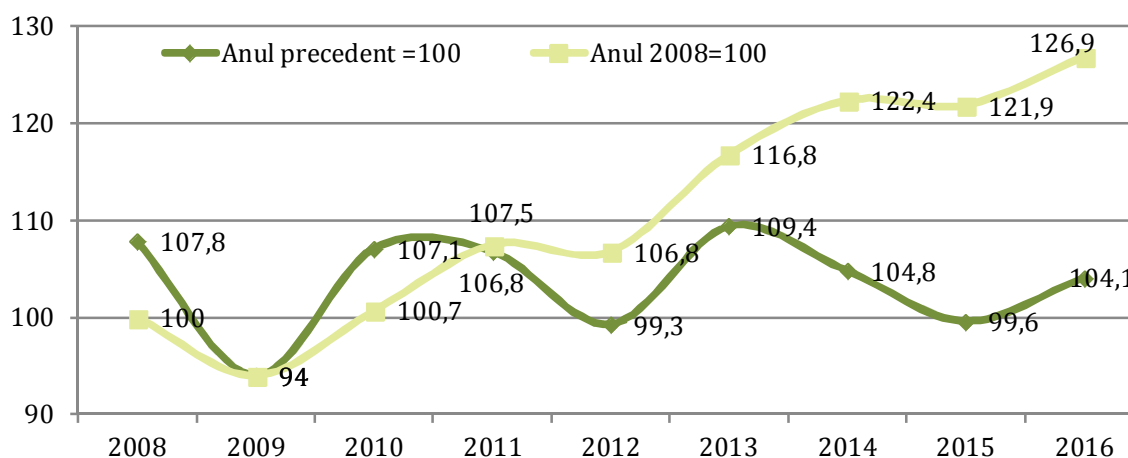

Figura 1.1. Evoluția PIB în anii 2008 – 2016 (%)

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor BNS.

Evoluția trimestrială a PIB a fost în creștere de la un trimestru la altul pe fondalul evoluției exact inversă din anul trecut.

Tabelul 1.1. Evoluția PIB în anul 2016

	Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV	Anul
PIB, mld.MDL (trimestrial)	27,1	31,4	39,7	36,2	134,5
În % față de perioada respectivă a anului precedent (evoluție trimestrială)	100,8	101,8	106,3	106,5	104,1
PIB, mld.MDL (cumulativ)	27,1	58,5	98,2	134,5	X
În % față de perioada respectivă a anului precedent (evoluție cumulativă)	100,8	101,3	103,3	104,1	X

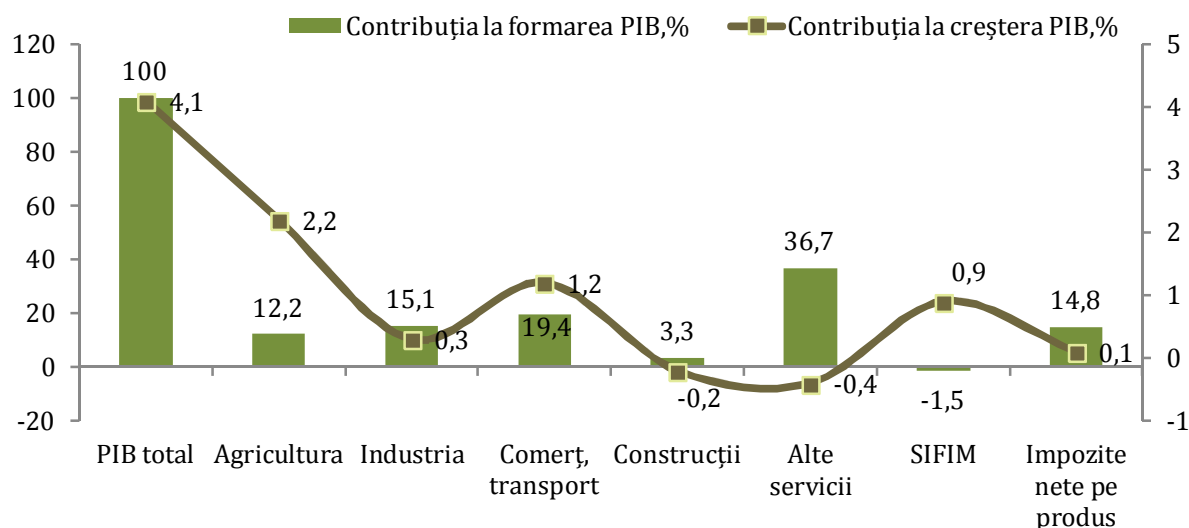
Sursa: Conform datelor BNS.

Contribuția la creșterea și formarea principalului agregat macroeconomic în anul 2016 a fost determinată de următoarele ramuri și activități ale economiei naționale:

¹ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale, elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

- *Agricultură, silvicultură și pescuitul* au contribuit la creșterea PIB cu 2,2% și cu 12,2% – la formarea lui;
- *Industria prelucrătoare în comun cu industria extractivă, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat ...* au contribuit cu 0,3% la creșterea și cu 15,1% – la formarea PIB;
- *Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare* au contribuit cu respectiv, 1,2% și 19,4%;
- *Activitatea de construcții* a contribuit negativ (-0,2%) la creșterea și cu 3,3% la formarea PIB;
- *Alte activități* au contribuit negativ, cu (-0,4%) la creșterea și cu 36,7% la formarea PIB;
- *Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate* au contribuit cu 0,9% la creșterea și cu (-1,5%) la formarea PIB;
- *Impozitele nete pe produse* au contribuit cu respectiv, 0,1% și cu 14,8%.

De remarcat faptul că, aportul ramurii agricultură, silvicultură și pescuit, a fost decisiv la majorarea PIB, contribuind cu peste 50% la creșterea totală a acestui indicator, deși ponderea ramurii la formarea PIB puțin ce depășește 12%.

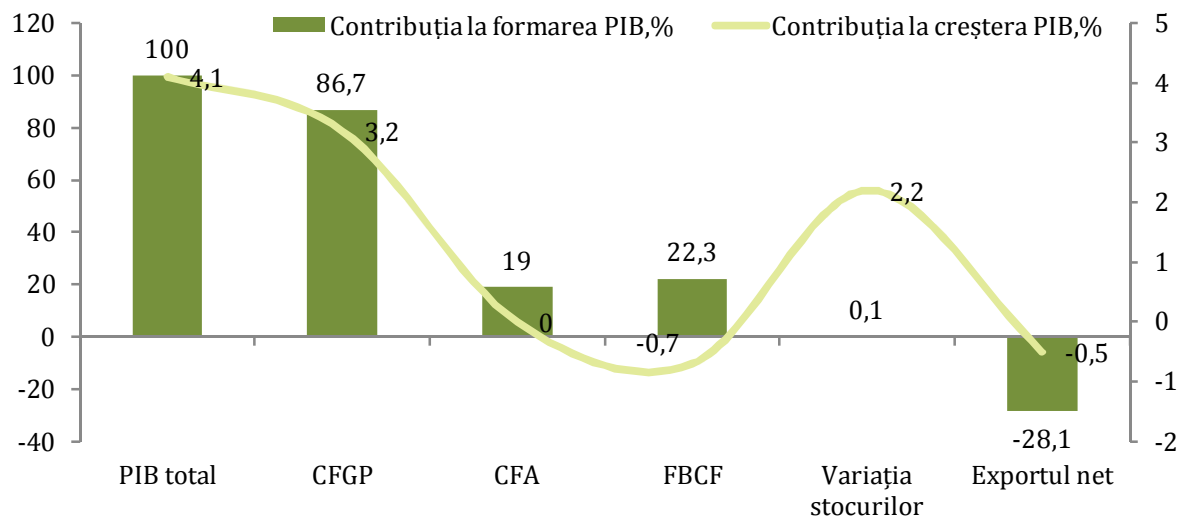
Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la creșterea și la formarea PIB în anul 2016 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Sub aspectul utilizărilor principale contribuție asupra creșterii PIB (+3,2%) și la formarea acestuia (86,7%) a avut-o componenta *consumul final al gospodăriilor populației*, iar contribuția *consumului final al administrației publice (CFA)* la creșterea PIB a fost de 0% și la formarea acestuia – 19%. În ansamblu *consumul final total* a depășit volumul PIB cu 7,6 mld. MDL, ori cu 5,7% și, ca și în anii precedenți, se atestă, că în țară se consumă mai mult decât se produce.

Contribuția componentei *formarea brută de capital fix (FBCF)* la creșterea PIB a fost negativă (-0,7%), iar la formarea acestuia a contribuit cu 22,3%. De menționat că majorarea PIB pe componenta *formarea brută de capital* cu respectiv, 1,5% și 22,5%, s-a produs totalmente din contul *variației stocurilor*, care a contribuit cu 2,2% la creșterea și 0,1% – la formarea PIB, ceea ce ar însemna o reducere a acumulărilor de capital fix cu aproape un miliard lei în comparație cu anul precedent.

Exportul net de bunuri și servicii, ca și în anii precedenți, a fost deficitar cu o contribuție la formarea PIB negativă (-0,5%), însă de menționat, că aici s-a conturat o tendință de diminuare a acestui decalaj, datorită creșterii exportului de bunuri și servicii cu ritmuri superioare (+8,8%) importului de bunuri și servicii (+5,9%), consemnate în 2016 și respectiv, 9% și 5,8% medii anuale atestate în perioada 2010-2016.

Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la creșterea și formarea PIB în anul 2016 (%)

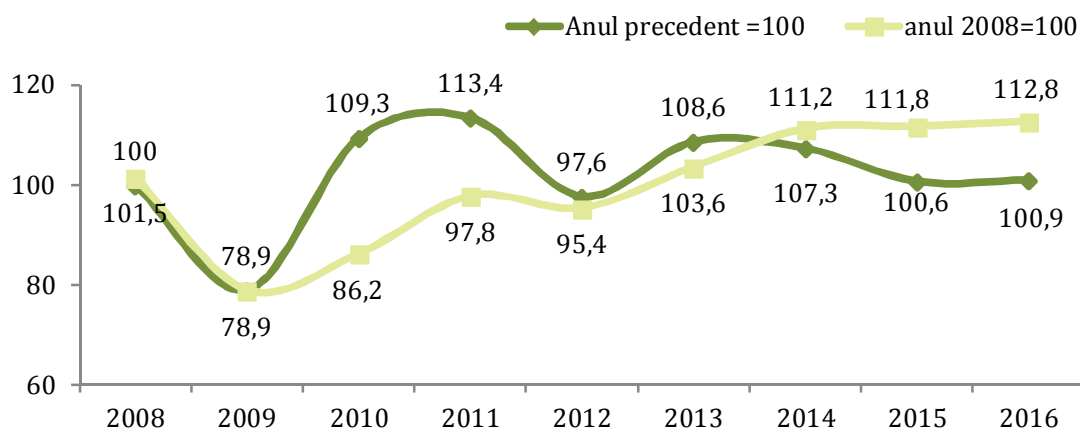
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Evoluția PIB începând cu anul 2008 a fost instabilă. Pe parcursul acestor ani (2009-2016) în afară de anul de criză (2009) au mai urmat încă doi ani cu declin economic – 2012 și 2015. Și dacă în primul caz principala cauză a declinului a fost reducerea producției agricole cu peste 22%, apoi în al doilea caz reducerea PIB a fost determinată de dereglările din sistemul financiar – bancar și monetar, impactul negativ al cărora încă continuă. În rezultat, ritmul mediu de creștere economică din perioada de referință a constituit doar în jurul de 3%, pe când în alți opt ani precedenți (2001-2008) ritmul de creștere mediu anual a fost de 6,3%. Având în vedere nivelul de dezvoltare economică de care dispune țara noastră în prezent, este strict necesar ca în viitor să se asigure un ritm mediu de creștere nu mai jos de 7-8 % anual.

Industria

Pe parcursul anului 2016 dinamica producției industriale, raportată la anul precedent, a fost extrem de neuniformă, variind de la o lună la alta (de la +10% în aprilie până la -6,2% în mai) linia generală oscilând în jurul gradației zero și doar un salt de 8,7% în ultima lună a anului a făcut posibil ca anul per ansamblu, să se încheie cu o ușoară creștere – de 0,9%.

Rezultatele modeste ale acestei ramuri sunt determinate de reducerea producției subramurii *industriei extractive* cu 15,8%, care a influențat negativ indicele general de producție cu 0,1%, după cum și producția de *energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat*, care s-a redus cu 1,0% și a influențat negativ asupra indicelui general de producție cu 0,8%. *Industria prelucrătoare* a avut o evoluție pozitivă de creștere, înregistrând 1,8%, inclusiv *industria alimentară* a avut un spor de 1%.

Figura 1.4. Indicii volumului producției industriale în anii 2008 - 2016 (%)

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor BNS.

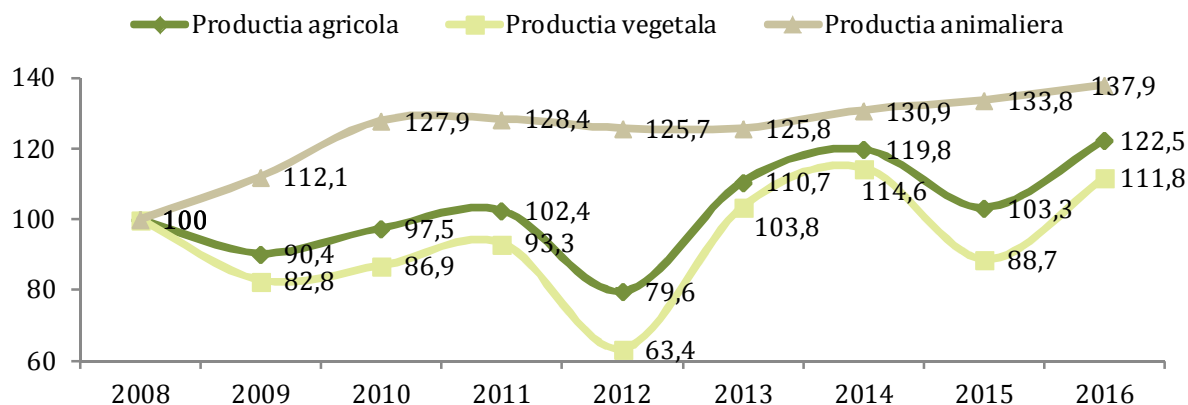
Principala contribuție la formarea producției industriale continuă să rămână industria prelucrătoare, care în anul 2016 a deținut o cotă de 87,6% în volumul total al sectorului. În anul 2016 s-au produs și s-au livrat cantități mai mari de producție în comparație cu anul precedent pe următoarele tipuri: producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne – cu 3%; fabricarea produselor lactate – cu 6,1%; fabricarea produselor textile – cu 31,8%; fabricarea articolelor de îmbrăcăminte – cu 15,1%; fabricarea produselor chimice – cu 17,2%; fabricarea mobilei – cu 27,5% și a. S-a redus volumul producției la fabricarea: echipamentelor electrice – cu 17,4%; producției din cauciuc și mase plastice – cu 5,5% și a. Ponderea producției livrate pe piața externă din totalul producției livrate a constituit 36,5%, față de 33,7% în anul precedent.

Producția industrială în ultimii 8 ani (2009-2016) a înregistrat o creștere de 12,8%, ori un ritm de creștere anuală de 1,5%. O influență decisivă asupra ritmului de creștere la exercitat prăbușirea cu 21,1% a acestui indicator în anul de criză – 2009. Dacă pornim de la anul 2010 constatăm, că ritmul de creștere este mult mai mare – de 5,3%. Cu toate acestea, evoluția producției industriale din ultimii doi ani (2015, 2016) denotă faptul că această ramură a intrat într-o fază stagnantă, despre ce demonstrează avansarea ramurii cu doar 1,5% în acești doi ani.

Agricultura

Volumul **producției globale agricole** în gospodăriile de toate categoriile, în anul 2016, a fost cu 18,6% superioară celei din anul precedent. Majorarea producției globale agricole a fost determinată de creșterea producției vegetale cu 26 % și a producției animaliere – cu 3,1%. Pe majoritatea absolută a culturilor agricole (cu excepția tutunului și a soii) s-au obținut roade mult mai bune de cât în anul 2015. De mai menționat că, producția globală agricolă obținută în anul 2016, întrece cu 2,2% producția record obținută în 2014, fiind și cea mai mare, înregistrată după anul 1990. Cât privește producția animalieră se atestă o majorare, în comparație cu anul precedent, a producției de carne cu 4,8%, a ouălor – cu 7%, pe când producția laptelui s-a redus cu 0,8%.

Analiza impactului diferitor tipuri de producție asupra volumului producției agricole globale indică, că o influență pozitivă majoră, în anul 2016, a avut-o creșterea producției de cereale și leguminoase boabe, contribuția cărora a constituit 8,1% din creșterea totală a producției, florii soarelui – 4,5%, a cartofului și legumelor – 1,8%, a fructelor – 1,5%. Astfel, cerealele și leguminoasele boabe în comun cu floare soarelui au contribuit cu o cotă de 2/3 asupra creșterii producției agricole. Producția animalieră, marcând o majorare a volumului producției în proporție de 3,1%, a contribuit cu 1% la creșterea producției ramurii.

Figura 1.5. Evoluția volumului producției agricole în anii 2009-2016 în comparație cu anul 2008, %

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor BNS.

Recolta anului 2016 se caracterizează prin majorarea semnificativă a producției vegetale, care a fost generată de creșterea roadei medii a culturilor agricole, ca rezultat a condițiilor climaterice favorabile a acestui an, însă nu numai. Pe an ce trece, în scopul ridicării nivelului de cultură agrotehnică și a fertilității solului, se alocă investiții și subvenții tot mai mari. Doar fertilizanți chimici sub roada anului 2016, la un hectar de semănături, au fost introduse câte 50 kg, sau cu 9% mai mult ca în anul 2015, iar suprafața îngrășată s-a mărit cu 11%. Astfel, recolta globală a cerealelor boabe s-a majorat față de anul precedent cu 772 mii tone, sau cu 35% mai mult, a florii soarelui – cu 188 mii tone (cu 39%), a cartofilor – cu 56 mii tone (cu 35%), a legumelor – cu 47 mii tone (cu 19%), a fructelor – cu 105 mii tone (cu 22%) și a.

Deși, rezultatele obținute de sectorul agrar, mai ales din ultimii 4 ani sunt destul de palpabile, potențialul sectorului agricol este încă departe de a fi valorificat la maximum. Astfel, în cel mai bogat an (2016) nivelul volumului global al producției agricole de abia se apropie de 70% din cel al anului 1990 și, aceasta vorbește convingător despre rezervele care se ascund în această ramură.

Comerț și alte servicii destinate pieței

În anul 2016 **cifra de afaceri în comerțul cu amănuntul** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) s-a majorat cu 1,1%, în raport cu anul 2015. Cifra de afaceri în comerțul cu autovehicule și motocicletele s-a majorat cu 20,6% (în prețuri curente). **Cifra de afaceri din comerțul cu ridicata** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) s-a majorat cu 3,0% (în prețuri curente). **Cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației** a crescut cu 0,6%, iar cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate, în principal, întreprinderilor a fost în creștere cu 1,9%. Cifra de afaceri în comerțul cu amănuntul a fost în creștere doar datorită faptului că în decembrie 2016 față de decembrie 2015 s-a înregistrat o majorare de 12,1%.

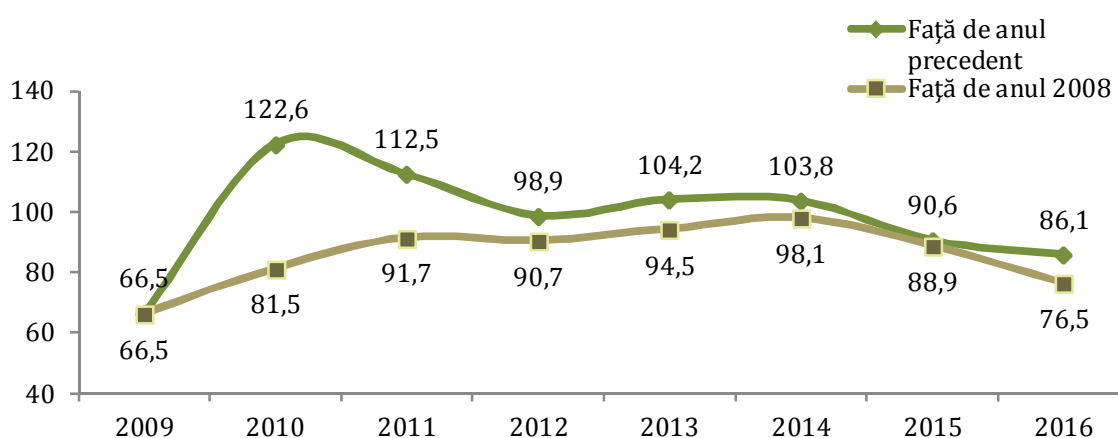
Investiții în active materiale pe termen lung

Volumul **investițiilor în active materiale pe termen lung** s-au redus al doilea an consecutiv. În anul 2016 volumul investițiilor a constituit 19,4 mld.MDL (în prețuri curente), marcând o descreștere de 13,9% (în prețuri comparabile) față de anul 2015. Valoarea investițiilor s-a diminuat în comparație cu anul precedent la: clădiri de locuit – cu 20,6%; alte clădiri și edificii – cu 3,9%; utilaje, mașini, – cu 21,6%; mijloace de transport – cu 9,3%. Cea mai mare pondere (34,3%) din totalul investițiilor revine investițiilor în utilaje și mașini.

Din volumul total al investițiilor, mijloacele proprii ale investitorilor au constituit 12,6 mld lei, ori 64,9% din total, sursele bugetare – 1,8 mld.MDL (9,4%), – sursele din străinătate – 1,5 mld. MDL (7,7%) și alte surse – 3,5 mld.MDL (18%). Din sursele bugetului de stat au fost alocate investiții la nivel de doar 51% față de anul 2015.

În anul 2016 au fost date în exploatare 5,4 mii locuințe cu suprafața totală de 497,5 mii m³, sau cu 18,4% mai puțin decât în anul precedent. S-au eliberat 3947 autorizații de construcții pentru clădiri, sau mai puțin cu 8,5% față de anul 2015.

Volumul lucrărilor executate de organizațiile cu activitate de antrepriză a constituit 8,2 mld.MDL, ori cu 8,4% mai puțin de cât în anul 2015. După elementele de structură a lucrărilor executate, predomină efectuarea lucrărilor de construcții noi, care au fost realizate în volum de 4,6 mld.MDL, cu o pondere de 56% din volumul total al lucrărilor efectuate, acestea fiind în reducere cu 8,3% față de anul precedent. Lucrările de reparații capitale și curente au totalizat suma de 3,3 mld.MDL, de asemenea, reducându-se cu 8,5%.

Figura 1.6. Evoluția investițiilor în active materiale pe termen lung în anii 2009-2016

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor BNS.

După ce s-au redus cu cca o treime în anul de criză (2009) în comparație cu anul anterior, treptat investițiile în active materiale pe termen lung au început să recupereze din decalajul produs, apropiindu-se de suta de procente (în 2014 – 98,1%). Dar în următorii doi ani acestea s-au redus cu respectiv, 9,4 și 13,9 procente, ca rezultat al înrăutățirii considerabile a climatului investițional legat de furtul miliardului de dolari și consecințele dezastruoase care au urmat din această cauză.

Transporturi

Transportul de mărfuri. În anul 2016 întreprinderile de transport feroviar, rutier, fluvial și aerian au transportat mărfuri în volum de 13,7 mil. tone ori cu 1,6% sub nivelul anului 2015. Parcursul mărfurilor cu toate felurile de transport a crescut cu 2,3% și a depășit cifra de 4 mld. tone-km. Întreprinderile de transport rutier au înregistrat creșteri cât la volumul de mărfuri transportate (+4,8%), atât și la parcursul acestora (+8,8%), iar cele de transport feroviar, fluvial și aerian au înregistrat reduceri pe ambii indicatori în comparație cu anul precedent. (Fig. 1.7)

În anul 2016 numărul de pasageri transportați cu toate felurile de transport s-a redus cu 0,3%, iar parcursul acestora s-a majorat cu 4,3%. (Fig. 1.8)

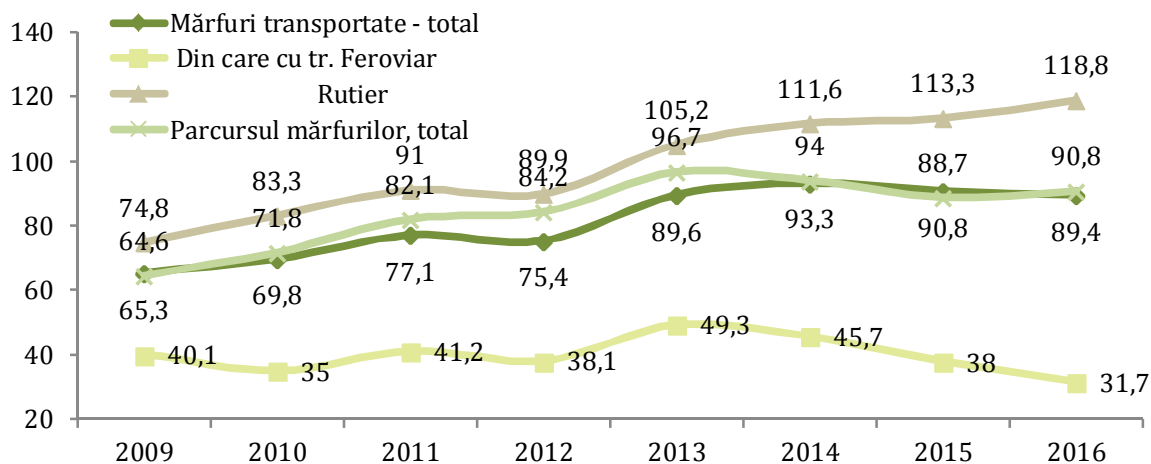

Figura 1.7. Evoluția transporturilor pe principalele moduri de transport față de anul 2008, %

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor BNS.

Tabelul 1.2. Transportul de pasageri pe moduri de transport în 2016

	Pasageri transportați		Parcursul pasagerilor	
	Mil. pasageri	În % față de 2015	Mil. pasageri-km	În % față de 2015
Total	247,9	99,7	5291,4	104,3
din care: transportul feroviar	2,3	69,1	121,5	67,2
autobuze și microbuze	101,9	99,3	3000,8	105,9
transportul aerian	1,1	104,0	1651,3	107,0
taximetre	4,7	95,9	102,1	101,6
troleibuze	137,7	100,8	415,4	100,5

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS.

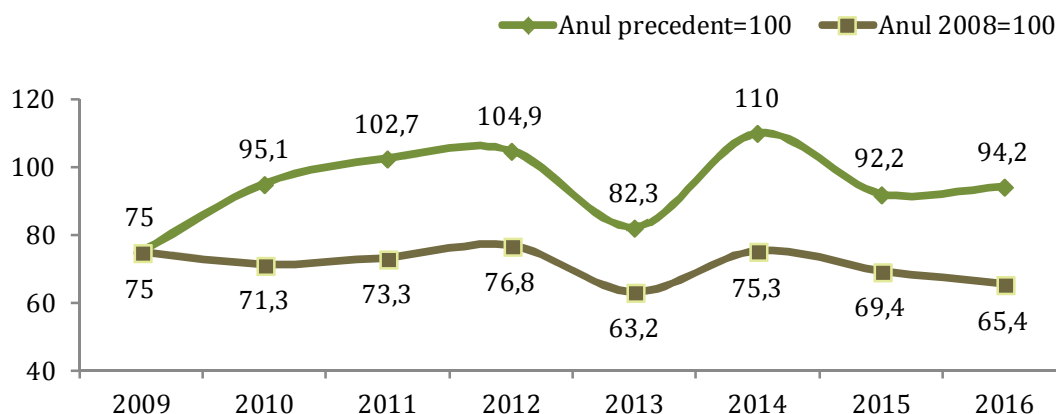
Turism

În anul 2016 **numărul turiștilor** cazați în structurile de primire turistică colective a totalizat 306,3 mii persoane, din care peste 60% au fost reprezentați de turiștii moldoveni și cca. 40% – de cei străini (nerezidenți). Comparativ cu anul 2015 s-a majorat numărul de turiști cazați la structurile de primire turistică colective – cu 9,8%, din contul creșterii la pensiuni turistice și agroturistice – de 2,3 ori, hoteluri și moteluri – cu 21,8%. A scăzut numărul de turiști cazați la structurile de odihnă – cu 14,4%, cămine pentru vizitatori – cu 13,2%, tabere de vacanță pentru elevi – cu 10,4%. La structurile de primire turistică colective au fost înregistrate 1484 mii de înnoptări, ori mai puțin cu 1,7% față de anul 2015. Agențiile de turism și turoperatorii au acordat servicii turistice la 234 mii de turiști și excursioniști, sau cu 3,4% mai puțin de cât în 2015. În 2016 numărul de traversări ale frontierei de stat la intrarea în țară de către cetățenii străini a fost de 3,4 milioane, cu 18,9% mai mult de cât în 2015, iar numărul de traversări de către cetățenii noștri la ieșirea din țară a constituit 5,8 milioane, cu 3,6% mai mult ca în 2015.

Situația în regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender²

În anul 2016 **economia transnistreană** a continuat, ca și în anul 2015, să se contracteze pe principalele agreeate macroeconomice.

² Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană: <http://www.mepmr.org/gosudarstvennaya-statistika/informacziya> Din cauza implementării parțiale a standardelor internaționale la elaborarea statisticilor oficiale de către organul de statistică din regiunea transnistreană, precum și a accesului redus la meta date, comparabilitatea datelor cu cele elaborate de către BNS este limitată și este dificil de evaluat.

Figura 1.8. Dinamica anuală a indicelui producției industriale 2009 -2016 (%)

Sursa: Elaborată de autor în baza organului oficial de statistică din regiunea transnistreană.

Conform informației diseminate de organul de statistică din regiunea transnistreană indicele producției industriale pentru anul 2016 în **regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender** a constituit 94,2% în comparație cu anul 2015. Astfel, volumul producției industriale a coborât la nivelul de 65,4% din cel al anului 2008. Scăderea din acest an a fost determinată de contracția activității în majoritatea ramurilor industriale. Electroenergetica (cu o cotă de 48% din total industrie) a marcat reduceri de volum de 2,5%, siderurgia – de 29,4%, industria constructoare de mașini și prelucrarea metalelor – de 4%, fabricarea produselor de morărit și a nutrețurilor – de 14,3%. Au înregistrat creșteri comparativ cu anul precedent industria chimică (cu 38,9%), industria materialelor de construcții (cu 21,2%), industria ușoară (cu 10,4%), industria alimentară (cu 3,4%)

Și volumul **investițiilor în mijloace fixe**³ realizate în regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender, în anul 2016 a fost în scădere, constituind 77,9% față de cel al anului precedent, sau 48% din nivelul anului 2008. Resursele valorificate pentru investițiile în mașini, utilaje, mijloace de transport (58% din total investiții) au scăzut cu 13,6%, iar investițiile în lucrările de construcții montaj s-au redus cu 30,4%. Lucrări în antrepriză au fost realizate la nivel de 65,9%. Au fost date în exploatare 41,2 mii metri pătrați de spații locative, cu 48,5% mai mult de cât în anul 2015.

Anul 2016 s-a evidențiat prin recolte bogate la toate culturile agricole. De pe un hectar s-au recoltat câte 44,8 chintale de cereale boabe și leguminoase, din care grâu – câte 45,1 chintale, porumb – câte 57,1 chintale, alte culturi: floarea soarelui – 20,7 chintale; cartofi – 281 chintale; fructe – 84,1 chintale și a. Astfel, față de anul 2015 s-a strâns cu 40,8% mai multă producție de cereale boabe și leguminoase, cu 44,8% – floarea soarelui, cu 24,1% – legume, cu 14,4% – cartofi. S-a realizat carne de vită și păsări (în masă vie) cu 35,5% mai mult decât în anul 2015, dar lapte s-a produs cu 9,4% și ouă – cu 78,7% mai puțin.

S-au transportat mărfuri cu 22,1% mai mult și parcursul mărfurilor a fost cu 25% mai mare decât în anul 2015, de asemenea, s-au transportat pasageri cu 1,7% mai mulți. Contractii s-au consemnat la cifra de afaceri în comerțul cu amănuntul (-0,7%), iar în sectorul serviciilor prestate populației, dimpotrivă, se atestă o creștere de 0,7%.

³ Pe cercul întreprinderilor cu excepția sectorului micului business

Capitolul II

PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

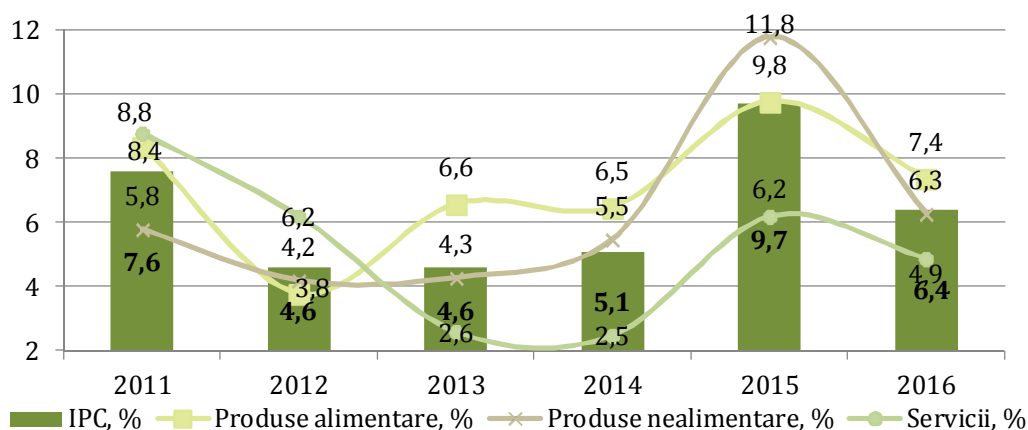
2.1 PREȚURI ȘI RATE DE SCHIMB

Prețuri

Pe parcursul anului 2016 indicele prețurilor de consum a înregistrat o tendință de descreștere constantă, inflația medie anuală s-a încadrat în limitele intervalului de variație de +/- 1,5 p.p. în jurul țintei stabilite de BNM de 5% anual și a constituit 6,4%. Reducerea indicelui prețului de consum se datorează în special cererii interne modeste, afectate de deprecierea monedei naționale față de principalele valute de referință, precum și efectelor politicii monetare promovate de BNM în ultima perioadă. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 7,4%, produse nealimentare – 6,3%, servicii – 4,9%.

În trimestrul IV, 2016 rata anuală a inflației, a coborât până la 2,5%, părăsind limita inferioară a coridorului de variație țintit de BNM și a constituit cu 10,9 p.p. mai puțin față de nivelul consemnat în perioada similară a anului precedent. Evoluțiile lunare indică o diminuare ușoară a ratei anuale a inflației, ritmul de creștere a prețurilor în lunile octombrie, noiembrie și decembrie 2016 f.p.s.a.p. fiind de 2,5%, 2,6% și 2,4%.

În primele luni ale anului 2017, IPC își schimbă traiectoria, înregistrând creșteri ușoare, constituind în lunile ianuarie și februarie a anului curent 3% și 4,7%, corespunzător.

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul IV, 2016 indicele prețurilor de consum la produsele alimentare s-a majorat cu 3,2%, diminuându-se față de valoarea indicatorului dat în aceeași perioadă a anului 2015 cu 10,9 p.p. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în octombrie – 3,5%, în noiembrie – 3,2%, în decembrie – 2,8%. Cele mai semnificative majorări de preț în această perioadă au consemnat la ouă cu 14,1%, la zahăr cu 9,7%, la băuturi răcoritoare cu 8% etc. Scăderi de preț au fost înregistrate la legume – cu 4,3%, mai semnificativ la ceapă – cu 55,8%, la varză – cu 36,3%, la morcov – cu 27,0%, la cartofi – cu 27,8%. Prețurile la produsele alimentare au scăzut în trimestrul IV al anului 2016 în special datorită recoltei agricole bogate din acest an.

Prețurile la produsele nealimentare în trimestrul IV, 2016 s-au majorat cu 3,5% f.p.s.a.p, descrescând față de valoarea indicatorului dat în aceeași perioadă a anului 2015 cu 10,3 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 3,9% în luna octombrie, 3,5% în noiembrie și 3,2% în decembrie). Creșteri de preț au fost înregistrate pentru majoritatea grupelor de produse nealimentare. Cele mai înalte rate au fost înregistrate pentru prețurile la încălțăminte – 10,4%, articole de galanterie – 9,5%, confecții – 5,7%, tricotaje – 5% etc. Majorarea prețurilor la produsele nealimentare este o consecință directă a perioadei de depreciere a monedei naționale, care a afectat atât prețurile produselor din import, dar și celor autohtone produse din materie primă de import.

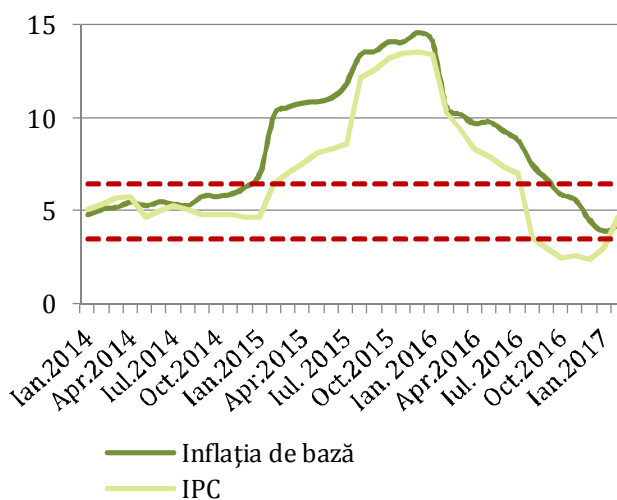
Indicele prețurilor la servicii a înregistrat o creștere mai lentă, constituind în trimestrul IV al anului 2016 – 0,2% f.p.s.a.p. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele evoluții: în luna octombrie – (-)0,5%, în noiembrie – 0,6% și decembrie – 0,5%. În perioada de referință, comparativ cu trimestrul IV al anului precedent, cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate în educație și învățământ – cu 8,6%, în turism – cu 7,8%, în alimentația publică – cu 4,9% etc. În rezultatul majorării tarifului la încălzirea centrală și la apă caldă, prețurile acestor două servicii au crescut cu 7,1% și 8,2% corespunzător f.p.s.a.p. Totodată, în această perioadă au fost înregistrate și scăderi de prețuri, în special la gazele naturale din rețea – cu 12,5% și la energia electrică – cu 9,9% f.p.s.a.p.

De la începutul anului 2016 inflația de bază a urmat și ea o traiectorie descendentă. Rata anuală a inflației de bază în perioada ianuarie – decembrie 2016 a fost de 8,2% f.p.s.a.p., cu 3,4 p.p. sub nivelul înregistrat în anul 2015.

În trimestrul IV al anului 2016 indicele inflației de bază a fost de 5,3% f.p.s.a.p., cu 8,9 p.p. sub nivelul atins în aceeași perioadă a anului precedent. În expresie lunară, ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în lunile octombrie – 5,9%, noiembrie – 5,6% și în decembrie – 4,5% f.p.s.a.p. Ritmului anual dezinflaționist al inflației de bază s-a datorat cererii interne modeste și aprecierea ușoară a monedei naționale în raport cu moneda euro la sfârșitul anului.

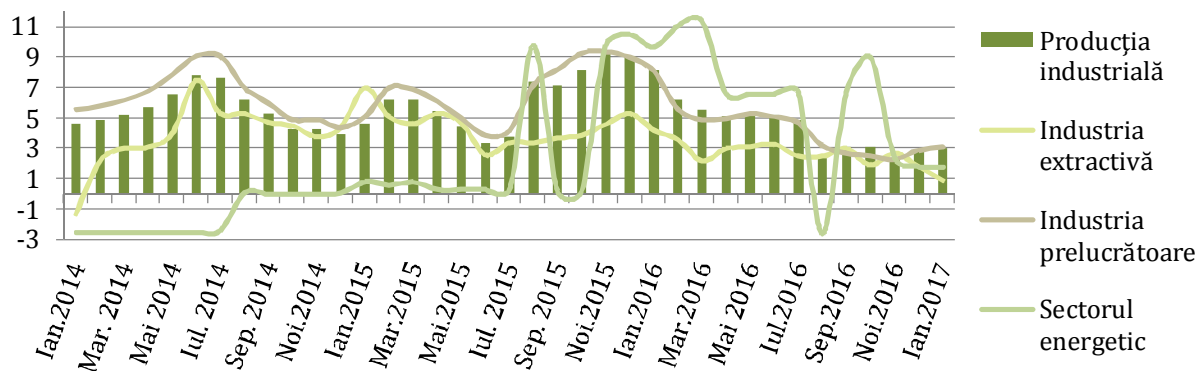
Prețurile la producția industrială în scădere lentă pe parcursul anului 2016. Ritmul anual de creștere a IPPI a constituit 4,5%, cu 1,8 p.p. sub valoarea acestuia pentru aceeași perioadă a anului precedent.

În trimestrul IV, 2016 indicele anual al prețurilor producției industriale s-a diminuat comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 6,1 p.p. și a înregistrat valoarea de 2,8%. Indicii prețurilor de producție s-au redus și pentru fiecare activitate economică în parte, după cum urmează: în industria extractivă cu 2,5 p.p. până la 2,1%, în industria prelucrătoare cu 6,6 p.p. până la 2,6% și în sectorul energetic cu 2,4 p.p. până la 4,4% f.p.s.a.p. Cel mai mare impact asupra evoluției descendente al indicelui prețurilor producției industriale l-au avut preponderent scăderea prețurilor în ramurile industriei prelucrătoare.

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere a IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

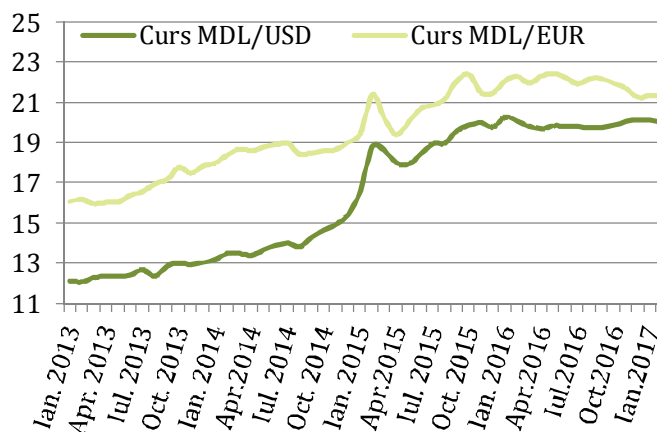
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Cele mai mari majorări de preț în industria prelucrătoare, în această perioadă, au fost înregistrate pentru activitățile de fabricare a zahărului - cu 13,6%, de fabricare a macaroanelor, tăițelilor, cus-cus-ului și a altor produse făinoase similare - cu 7,1%, de tipărire și reproducere pe suport și înregistrărilor - cu 6,8% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

În anul 2016, prețurile în construcții s-au înscris pe un trend ușor ascendent. Ritmul de creștere al prețurilor în construcții în anul 2016 a constituit 8,6%, cu 0,6 p.p. mai mult f.p.s.a.p., iar în trimestrul IV, 2016 s-a majorat față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 0,7 p.p. și a constituit 8,9%.

În anul 2016 ca urmare a unei roade bogate în agricultură, prețurile pentru produsele agricole s-au diminuat ușor, ritmul de creștere a acestora fiind de minus 3,4% f.p.s.a.p. cu 25,9 p.p. sub nivelul înregistrat în anul 2015. În trimestrul IV al anului 2016, prețurile producătorului la produsele agricole s-au redus cu 4,8% față de perioada similară a anului 2015. Cel mai mare aport la scăderea prețurilor la produsele agricole au avut prețurile la produsele vegetale, care au scăzut cu 7,3%, descreștere neutralizată ușor de prețurile la produsele animaliere, care au crescut cu 13,8%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. S-au înregistrat majorări de preț la castraveți - cu 55,2%, la struguri - cu 21,7%, la semințe de soi de floarea soarelui - cu 37%.

Prețul combustibililor și-a temperat ușor ritmul de creștere. În anul 2016 ritmul de creștere a prețurilor la combustibili a constituit minus 2,2% cu 6,7 p.p. sub nivelul înregistrat în p.s.a.p. În trimestrul IV al anului 2015 ritmul de creștere a scăzut cu 3 p.p. și a atins nivelul de minus 0,2%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Figura 2.1.4. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rate de schimb

În perioada ianuarie – decembrie, 2016 ritmul de creștere a cursului nominal de schimb a leului față de principalele monede de referință s-a diminuat considerabil comparativ cu tendințele înregistrate în anul precedent. Însă, tendința de depreciere monedei naționale s-a menținut.

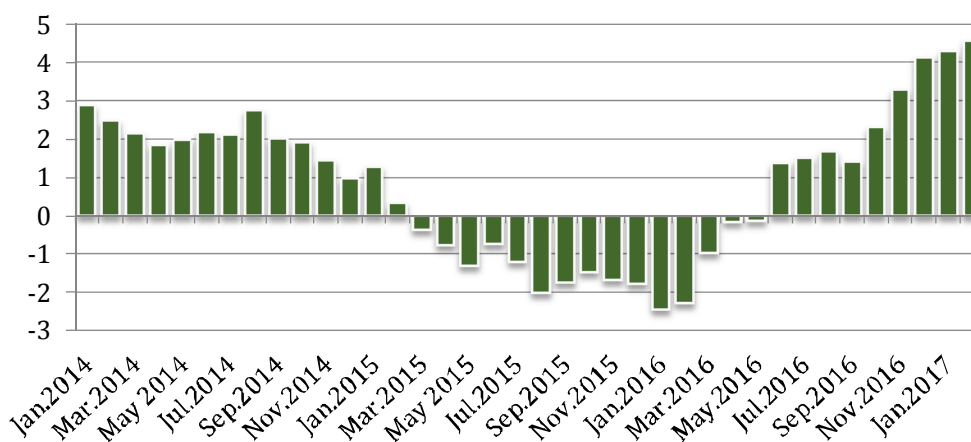
În anul 2016 cursul nominal al monedei naționale față de principalele valute de referință a fost de 19,08 MDL/USD și 22,1 MDL/EUR, depreciindu-se cu 5,3% față de USD și cu 5,7% față de EUR comparativ cu valorile atinse în p.s.a.p.

În trimestrul IV, 2016 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 20,0 MDL/USD și 21,6 MDL/EUR, depreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 0,7% față de dolarul SUA și apreciindu-se ușor cu 0,7% față de moneda unică europeană.

Deprecierea monedei unice europene pe piețele externe a favorizat consolidarea cursului de schimb real al monedei naționale în trimestrul IV, 2016, care s-a apreciat ușor față de moneda unică europeană cu 2,6% și față de dolarul american cu 1,3% (date disponibile pentru octombrie și noiembrie 2016), comparativ cu perioada similară a anului trecut).

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru.

Rata anuală a inflației pe parcursul anului 2016 a cunoscut o volatilitate sporită. În prima jumătate a anului IPC s-a menținut o perioadă în teritoriu negativ, după care și-a modificat direcția trendului, revenind după aproape un an de zile într-un teritoriu pozitiv.

Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Conform datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

În octombrie-decembrie ritmul anual de creștere al IPC a constituit 3,2% sporind cu 4,8 p.p. față de perioada similară a anului 2015.

Pe parcursul trimestrului IV, 2016, Banca Centrală a regiunii din partea stângă a râului Nistru și-a păstrat obiectivul general al politicii monetare, orientat spre țintirea cursului valutar de schimb, stabilit la mijlocul lunii martie 2016 sub presiunea recesiunii economice din regiune la nivelul de 11,3 PRB/USD.

După intervențiile Băncii Centrale, la sfârșitul trimestrului I, 2016 tendința de apreciere a rublei transnistrene demarată din luna septembrie 2014 s-a redus. Cursul mediu nominal de schimb, în perioada de referință, a fost de 12,21 ruble pentru un Euro, depreciindu-se față de valoarea perioadei similare a anului precedent cu 0,4%.

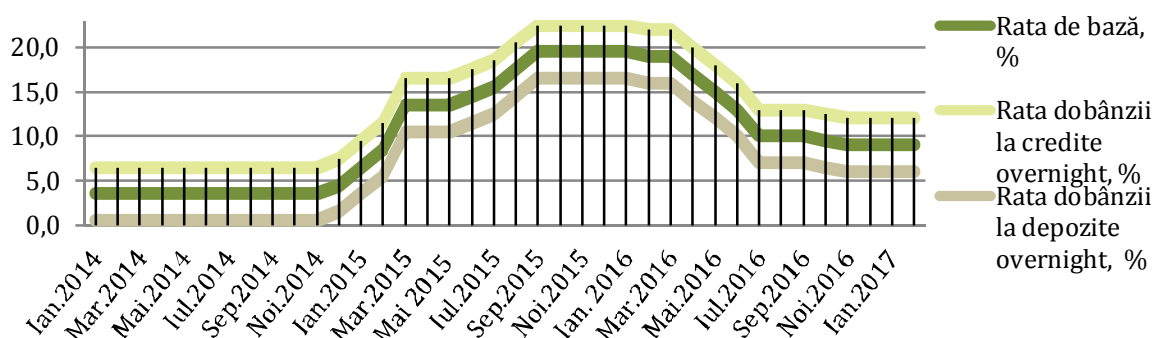
2.2. Politica monetară

Relaxarea politicii monetare prin reducerea dobânzilor cheie pe parcursul anului 2016, indică re poziționarea politicii monetare în acord cu noile condiții macroeconomice, caracterizate prin scăderea presiunilor inflaționiste și nevoia stringentă de reluare a activității de creditare a economiei. Totuși, politica monetară rămâne a fi încă foarte restrictivă, în condițiile menținerii la un nivel destul de înalt a ratei de rezerve obligatorii, care imobilizează resursele necesare economiei.

Instrumentele politicii monetare

Pe parcursul anului 2016 ratele de politică monetară au fost reduse în mai multe etape, coborând spre sfârșit de an cu 10,5 p.p. față de nivelul înregistrat la sfârșitul anului precedent.

În trimestrul IV, 2016 BNM a redus ratele de politică monetară cu 0,5 p.p. față de nivelul trimestrului precedent. După reducerea semnificativă în primele nouă luni ale anului a ratei de dobândă de politică monetară la începutul trimestrului IV aceasta a fost redusă încă o dată până la 9%. Totodată, în aceeași măsură au fost reduse și celelalte rate de politică monetară, rata dobânzii la creditele overnight situându-se la nivelul de 12% iar rata dobânzii la depozitele overnight - 6%.

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2014-2017

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

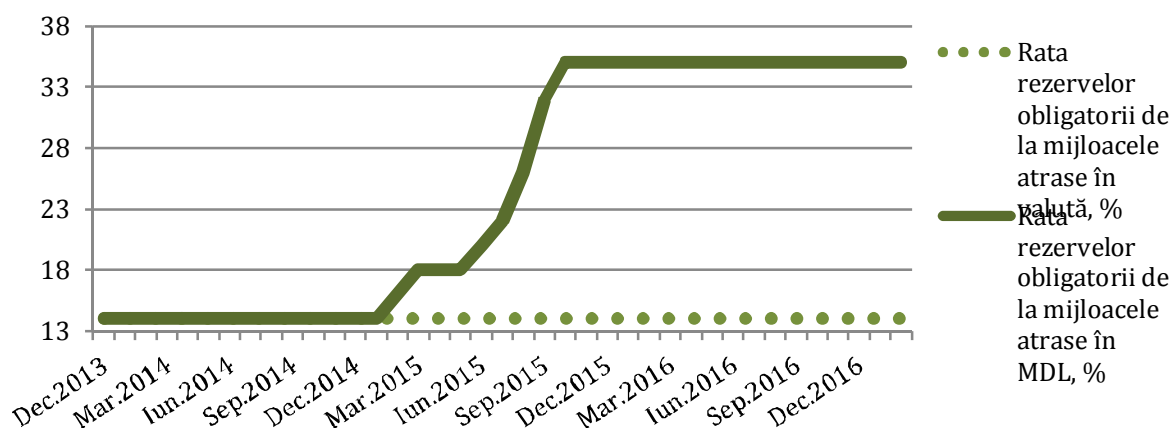
Rezervele obligatorii

În anul 2016 BNM nu și-a modificat politica rezervelor minime obligatorii, menținând coeficientul rezervelor obligatorii la nivelul anului precedent. Ceea ce s-a resimțit în economie prin diminuarea volumului creditării bancare și scăderea accesibilității resurselor financiare pentru sectorul real.

În trimestrul IV, 2016 BNM menține rata rezervelor din mijloacele atrase în MDL și în valută neconvertibilă la nivelul de 35%, cu 15 p.p. peste maxima istorică a ratei RMO înregistrată în anul 2008. Rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile a rămas și ea neschimbată la nivelul de 14%.

Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

Pentru a potența eficacitatea măsurilor de politică monetară BNM a exercitat un control ferm asupra lichidității pe piața monetară. În trimestrul IV al anului 2016 BNM soldul mediu lunar al operațiunilor de sterilizare s-a situat la un nivel superior perioadei similare a anului precedent (plus 4 mld. MDL) și a constituit 4,8 mld. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna decembrie 2015 și a constituit 5,2 mld. MDL.

Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În trimestrul IV al anului 2016 solicitarea de depozite overnight a avut o dinamică uniformă, soldul mediu zilnic constituind pentru lunile octombrie, noiembrie și decembrie, 2016 – 870,9 mil. MDL, 938,9 mil. MDL și 990,2 mil. MDL, corespunzător. În aceeași perioadă, solicitări de oferire a facilității de creditare nu au parvenit.

Intervențiile pe piața valutară

Pe parcursul anului 2016 BNM a intervenit pe piața valutară în special ca cumpărător de valută, cu excepția trimestrului IV, în care volumul procurărilor de valută a constituit în sumă 6,57 mil.USD, iar volumul vânzărilor în valută – 28,2 mil.USD. Aceste intervenții au fost în concordanță cu politica monetară promovată de BNM și au avut drept scop ameliorarea situației pe piața valutară internă.

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2016 – februarie 2017

Luna	Volumul procurărilor, (echivalentul în mil.USD)	Volumul vânzărilor, (echivalentul în mil.USD)
Ianuarie 2016	0,38	-
Februarie 2016	0	-
Martie 2016	11	-
Aprilie 2016	108,8	-
Mai 2016	47,5	-
Iunie 2016	20,6	-
Iulie 2016	74,4	-
August 2016	94,3	-
Septembrie 2016	62,9	-
Octombrie 2016	5,98	10,7
Noiembrie 2016	0	17,5
Decembrie 2016	0,59	-
Ianuarie 2017	0,48	-
Februarie 2017	0,46	-

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În anul 2016 stocul activelor oficiale de rezervă a înregistrat un ritm moderat de creștere. La sfârșitul lunii decembrie al anului 2016, datorită intervențiilor BNM pe piața valutară interbancară, activele oficiale de rezervă s-au majorat față de datele înregistrate la sfârșitul lunii

decembrie a anului 2015, cu cca. 0,45 mld.USD. Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului IV, 2015 a constituit 2,21 mld.USD, înregistrând un spor de 25,6% f.p.s.a.p.

Indicatorii monetari

În anul 2016, datorită relaxării parțiale a condițiilor monetare, ritmul de creștere a tuturor componentelor masei monetare a revenit la valori pozitive după doi ani de evoluții volatile, preponderent negative. O contribuție mai semnificativă la creșterea masei monetare au avut-o componentele agregatului monetar M1, în special depozitele la vedere în monedă națională.

La sfârșitul trimestrului IV ritmul de creștere a masei monetare s-a majorat semnificativ față de valorile acestuia înregistrate în perioada similară a anului precedent, creștere generată de majorarea volumului de depozite în monedă națională.

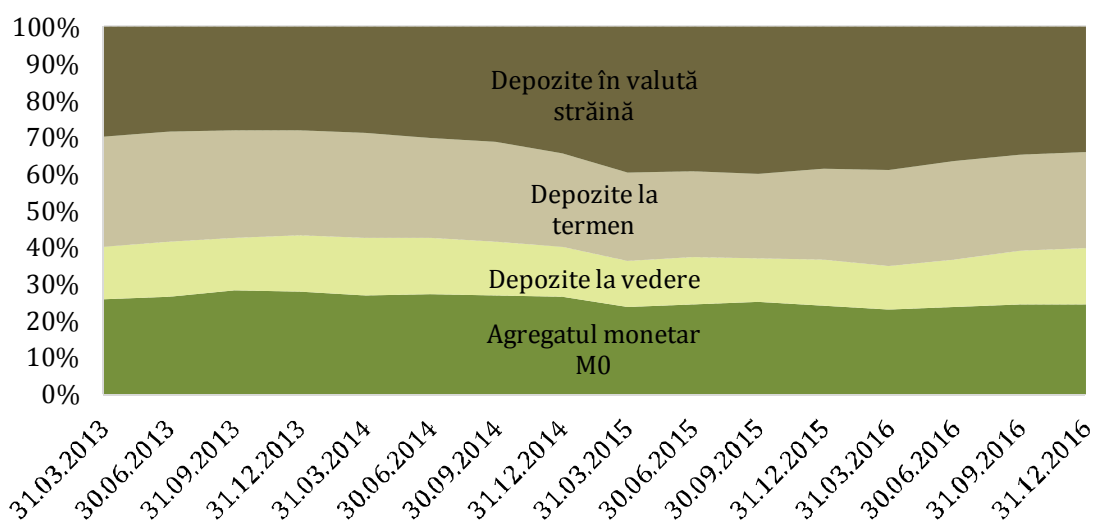
În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 31.12.2016, comparativ cu datele înregistrate la data de 31.12.2015 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o creștere cu 11,4% și a constituit aproximativ 17,3 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 a crescut cu 19,2 % și a atins un nivel de 28,1 mld. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a sporit cu 18,3%, și a constituit 46,4 mld. MDL
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 10,2% și s-a cifrat la 70,5 mld. MDL.

La sfârșitul trimestrului IV al anului 2016, volumului bazei monetare a înregistrat un spor de 12,1% f.p.s.a.p. și a constituit 33,3 mld. MDL.

Evoluția componentelor masei monetare în anul 2016 și-a lăsat amprenta și asupra structurii masei monetare în circulație, în ceea ce privește distribuția ponderilor diferitelor componente în cadrul masei monetare în sens larg.

La 31.12.2016 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 24,6%; depozite la vedere – 15,3%; depozite la termen – 26,0% și depozite în valută – 34,2%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului IV al anului 2015, menționăm o reducere a ponderii depozitelor în valută străină cu 4,5p.p., evoluție determinată de consolidarea poziției depozitelor la vedere și la termen în monedă națională, care și-au sporit ponderea cu 2,8 p.p și 1,5 p.p. corespunzător.

Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Sporirea esențială a ponderii depozitelor la vedere în monedă națională în totalul masei monetare este un efect al politicii monetare promovate de BNM prin menținerea unui nivel înalt al ratelor de rezerve obligatorii, care intră în componența acestui agregat. Decizie care poate avea consecințe grave asupra economiei naționale, lipsită de acces la resurse financiare ieftine și în cantități suficiente necesare pentru o posibilă relansare.

Politica monetară în regiunea din partea stângă a râului Nistru

Strategia de politica monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru este menținerea stabilității sistemului financiar și susținerea creșterii economice bazată pe țintirea cursului valutar de schimb.

Pe parcursul trimestrului IV al anului 2016, indiferent de intensificarea presiunilor inflaționiste, rata de refinanțare a băncii centrale s-a menținut la nivelul de 3,5%. Pentru ratele la rezervele obligatorii la fel nu au fost operate modificări, constituind 12% pentru sursele atrase în valută străină și de 14% pentru cele în ruble.

La sfârșitul trimestrului IV, 2016, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 5320,9 mil. ruble (echivalentul a cca 2999,9 mil. MDL⁴), descrescând cu 1,38% comparativ cu volumul ofertei monetare înregistrat la sfârșitul trimestrului IV al anului precedent.

La 01.01.2017 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 20,5%; cvasimoneda – 26,7%; masă monetară în valută străină – 52,6%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, la sfârșitul trimestrului IV al anului 2016 s-au înregistrat unele schimbări semnificative în structura masei monetare: a crescut ponderea banilor în circulație și cvasi monedei cu 4,6 p.p și 4,0 p.p. corespunzător, iar ponderea masei monetare în valută a scăzut cu 8,6 p.p.

⁴Calculat conform cursului oficial de schimb al CBPMR la data de 01.01.2017, <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

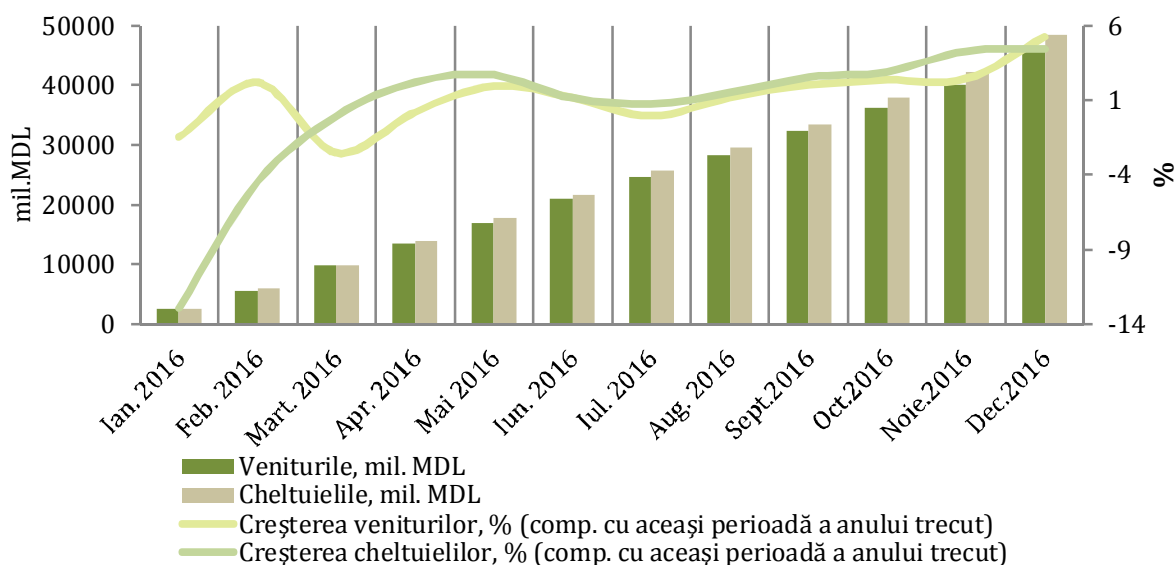
Capitolul III

FINANȚE

3.1. Finanțe publice

Conform datelor prezentate de Ministerul de Finanțe pentru anul 2016, veniturile Bugetului public național au fost caracterizate per general de o ascensiune fiind înregistrată o creștere față de anul 2015 cu 5,24%.

Încasările totale le BPN au constituit 45946,9 mil. MDL, în creștere cu 2286,2 mil. MDL comparativ cu anul 2015. Lunile în care veniturile BNP au fost mai mici decât în perioada similară a anului 2015 au fost ianuarie (-1,46%), martie (-2,54%) și iulie (-0,05%), ritmul de creștere mediu pentru anul 2016 a constituit cca 1,22% pe lună. Componentele venitului bugetului public național a inclus: veniturile bugetului de stat – 28878,1 mil. MDL, veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat – 15055,2 mil. MDL, veniturile din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 5764,1 mil. MDL. Veniturile din bugetele locale au constituit 12053,0 mil. MDL. Veniturile componentelor BPN au conținut și transferurile acordate de către bugetul de Stat în valoare de 15792,4 mil. MDL în favoarea BASS – 5016 mil lei (cca. 33,51% din veniturile raportate), FAOAM – 2512,7 mil. MDL (cca. 43,59% din veniturile raportate), BL – 8252,6 mil. MDL ca valoare netă (cca. 68,47% din veniturile raportate).

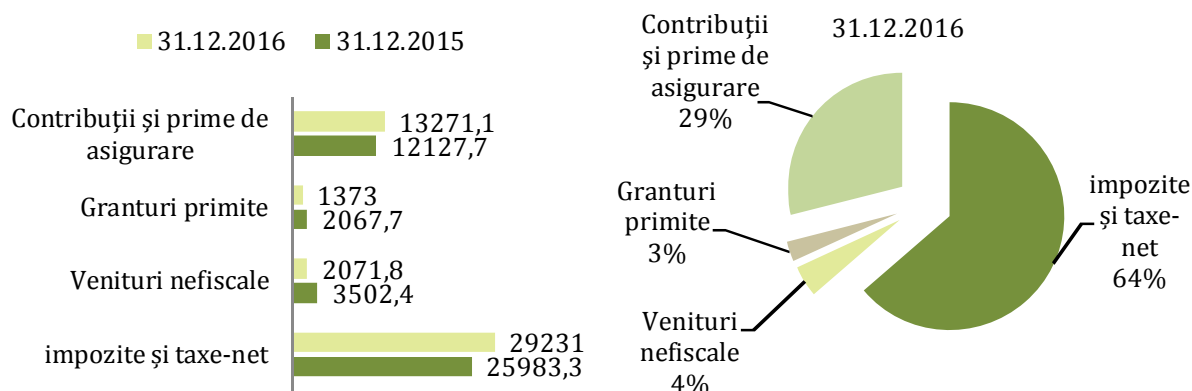
Figura 3.1.1. Evoluția veniturilor și cheltuielilor BPN în anul 2016

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

La majorarea încasărilor bugetului public în anul 2016, au contribuit: impozitele și taxe, însumând 29231,0 mil. MDL sau 63,6%, contribuții și prime de asigurări cu 13271,1 mil. MDL sau 28,9%, granturi primite cu 1373 mil. MDL sau 3%, și alte venituri cu 2071,8 mil. MDL, respectiv 4,5%.

Aportul cel mai mare la veniturile fiscale le au impozitele și taxe pe mărfuri și servicii – 71,3%, (din care 49,8% – TVA, 15,6% – accize, 5,8% – alte taxe pentru mărfuri și servicii), impozitele pe venit – 22,4%, (din care 10,9% au constituit impozitele din venitul persoanelor fizice și 11,5% din venitul persoanelor juridice) și taxe asupra comerțului exterior – 5%. Impozitul pentru bunurile imobiliare a avut o contribuție nesemnificativă de 1,4%, deși în 2015 această

contribuție a fost și mai mică – 0,93%. **Considerăm că creșterea de 0,5% ca aport la veniturile fiscale ale BPN a avut-o introducerea în 2016 impozitului pe avere.**

Figura 3.1.2. Structura veniturilor curente în BPN la 30.12.2016, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În perioada analizată am asistat la o creștere a veniturilor BPN comparativ cu anul 2015 pe segmentele *impozite și taxe* – cu 3112,1 mil. MDL sau 11,98%, și a *contribuțiilor și primelor de asigurări obligatorii* cu 1143,4 mil. MDL sau 9,43%. Totodată, veniturile proiectelor finanțate din surse externe s-au diminuat cu 1 400,6 mil. MDL, micșorare cauzată de reducerea intrărilor din granturi externe, în urma finalizării în anul 2015 a unor proiecte investiționale (de ex. Fondul Provocările Mileniului) și aprobarea în anul 2016 a granturilor externe cu 57,7 la sută mai puțin față de anul precedent. Ce ține de veniturile generale și colectate, se menționează că, în anul 2016 la bugetul de stat nu au fost planificate încasări din profitul net al Băncii Naționale a Moldovei, ca urmare a modificărilor operate în Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548 din 21 iulie 1995.

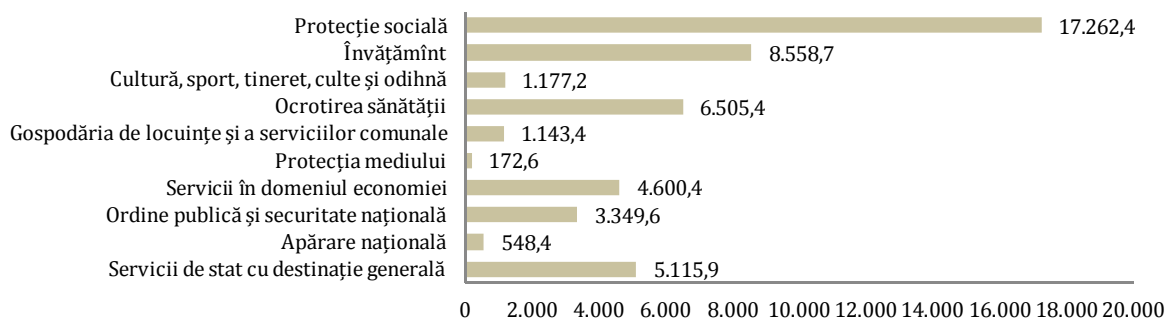
Cel mai mare generator de venituri la bugetul de stat în anul 2016 a fost Serviciul Vamal. Veniturile administrate de către instituție s-au ridicat la 17 476,1 mil. MDL, cu 10,4 % mai mult față de anul 2015. Colectările Serviciului Fiscal, de asemenea, s-au majorat, comparativ cu anul 2015, cu 9,5%, însumând 11 548,6 mil. MDL. Începând cu anul 2016 Ministerul de Finanțe raportează mai detaliat sursele de venituri nefiscale, astfel, se pot remarca veniturile generate de proprietatea statului în valoare de 343,4 mil.MDL sau 0,75% din total, din care dividende achitate de întreprinderile de stat în valoare de 133,2 mil. MDL.

În anul 2016, Ministerul Finanțelor a rambursat accize și taxe pe valoare adăugată în sumă de 2 738,6 mil.MDL, fiind în creștere cu 19,6 % față de anul 2015. S-a menținut ritmul de restituire zilnică, fără rețineri, astfel, agenților economici li s-au asigurat condiții favorabile și stabile pentru desfășurarea activității, stimulându-i să-și orienteze eforturile spre exportul produselor fabricate.

În anul 2016 cheltuielile realizate din BPN au sporit comparativ cu 2015 cu 4,04%, și au atins valoarea de 48434 mil. MDL, fiind orientate preponderent în sfera socială. Per general, toate compartimentele de cheltuieli ale BPN au fost în creștere comparativ cu anul 2015, cu excepția cheltuielilor pentru protecția mediului înconjurător, care s-au diminuat cu 61,63%, de la 449,9 mil. MDL în 2015 la 172,6 mil. MDL în 2016. Creșterea pe capitolele principale de cheltuieli în 2016 comparativ cu 2015 a constituit:

- ✓ învățământ – 1,44% de la 8462 mil. MDL la 8558,7. mil. MDL;
- ✓ serviciile stat cu destinație generală – cu 133,45 % valoarea cărora a ajuns la nivelul de 5115,9 mil. MDL de la 2191,4 mil. MDL din perioada precedentă;

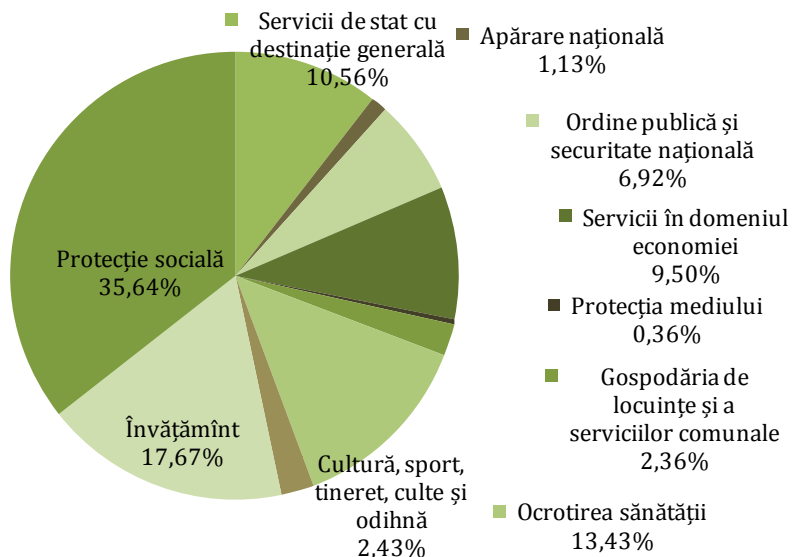
- ✓ ocrotirea sănătății -0,76% o creștere absolut nesemnificativă de 49,6 mil. MDL.
- ✓ Cultură, sport, culte – cu 5,45%, de la 1116,4 6 mil. MDL la 1177,2 6 mil. MDL.

Figura 3.1.3. Repartizarea cheltuielilor BPN la 30.12.2016, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

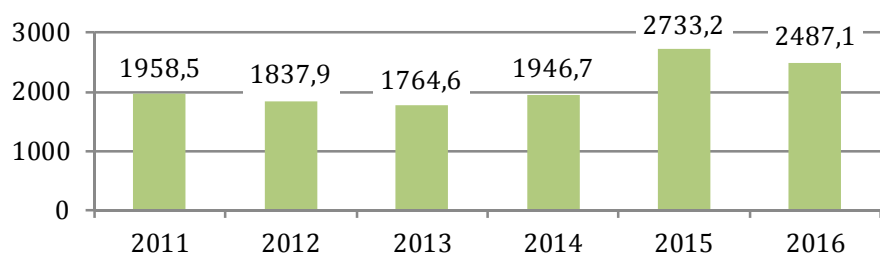
Distribuția cheltuielilor BPN pe capitole reflectă o orientare socială a bugetului. Astfel, protecției sociale i-au fost destinate 35,64% din totalul cheltuielilor bugetare, cu 9,98% în creștere față de anul precedent, cu o pondere de 35,64%, ocrotirii sănătății -13,43%, învățământ -17,67%, constituind, cultură, tineret și sport -2,43%, aceste toate componente însumând o pondere de 69,2%. Cheltuielile de stat cu destinație generală au constituit 10,56%, pentru apărare și ordine publică 1,13% și 6,92% respectiv, cheltuielile cu caracter economic – 9,50%, gospodăria comunală și locativă -2,36, iar protecția mediului – doar 0,36%. Caracterul social al bugetului nu-i permite statului să dezvolte activități investiționale atât pe paliere serviciilor pentru economie, cât și pe cea a infrastructurii locative sau protecția mediului.

Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor BPN la 30.12.2016, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Rezultatul financiar bugetar. Executarea bugetului public național în anul bugetar 2016 a rezultat cu un deficit în mărime de 2487,1 mil. MDL, în diminuare cu 8,39 % comparativ cu anul precedent. Este pentru prima dată în ultimii 3 ani când deficitul bugetar se reduce.

Figura 3.1.5. Deficitul BPN, mil. MDL

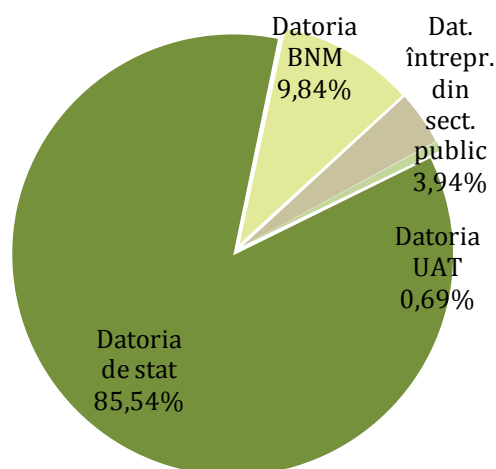
Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Soldurile mijloacelor bănești în conturile bugetului de stat, comparativ cu începutul anului, s-au majorat cu 992,1 mil. MDL și la data de 31 decembrie 2016 au constituit 3 298,5 mil. MDL, inclusiv 1 180,8 mil. MDL din proiecte finanțate din surse externe. În luna august a anului 2016, în contul valutar al Ministerului Finanțelor, deschis la BNM, au fost încasate mijloace bănești din împrumutul acordat Guvernului Republicii Moldova de către Guvernul României în sumă de 60,0 mil. EUR. În luna noiembrie a anului curent, în conturile valutare ale Ministerului Finanțelor, deschise în BNM, au fost încasate mijloace bănești acordate de către FMI sub formă de împrumut pentru finanțarea deficitului bugetului de stat în sumă de 24,1 mil. USD. În luna decembrie a anului 2016, în conturile valutare ale Ministerului Finanțelor, deschise în BNM, au fost încasate mijloace bănești acordate de către Comisia Europeană sub formă de grant în sumă de 45,3 mil. euro. De asemenea, au fost încasate mijloace bănești de la Banca Mondială acordate pentru implementarea reformelor structurale și finanțarea deficitului bugetului de stat în sumă de 48,5 mil. euro. Astfel fluxul datoriei externe a constituit în 2016 4646,3 mil. lei sub formă de intrări pe parcursul anului și 1153,8 sub formă de plăți pentru serviciul datoriei din anii precedenți. Soldul net de intrări din surse externe a constituit 3492,5 mil. MDL.

Deficitul bugetar a fost finanțat din și contul surselor atrase de pe piața internă. Astfel, **soldul datoriei publice totale exprimată în lei** la data de 31 decembrie 2016 a constituit 59 371,9 mil. MDL, în creștere cu 16 102,6 mil. MDL sau 37,2% comparativ cu sfârșitul anului 2015. Conform estimărilor PIB-ului pentru anul 2016, ponderea datoriei sectorului public, la situația din 31 decembrie 2016 a constituit 44,2%, față de PIB cu 8,8 p.p. mai mult decât ponderea înregistrată la sfârșitul anului 2015. Modificări esențiale au suportat și componentele sale structurale.

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația de la finele anului 2016 în comparație cu sfârșitul anului 2015 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat cu 17 276,6 mil. MDL, din care 13 583,7 mil. MDL datorită emisiunii de obligațiuni de stat în conformitate cu Legea privind emisiunea obligațiilor de stat, din 26 septembrie 2016, în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat din anii 2014-2015. În aceeași perioadă, celelalte componente ale datoriei sectorului public, au înregistrat o diminuare. Respectiv, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 829,8 mil. MDL, datoria întreprinderilor din sectorul public s-a diminuat cu 334,2 mil. MDL, și datoria UAT s-a diminuat cu 10,0 mil. MDL.

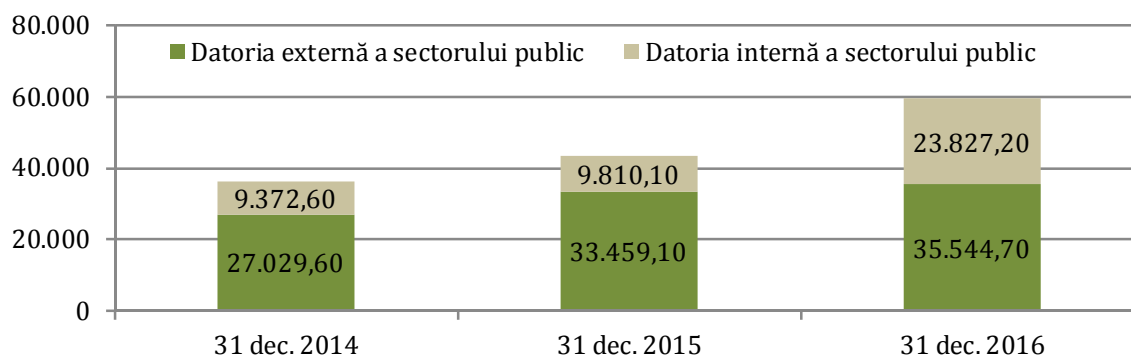
La situația din 31 decembrie 2016, datoria externă a sectorului public a constituit 1 778,9 mil. USD (echivalentul a 35 544,7 mil. MDL), sau 59,9% din soldul datoriei sectorului public,

Figura 3.1.6. Structura datoriei BPN, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

iar datoria internă a sectorului public a constituit 23 827,2 mil. MDL (40,1%). Pe parcursul anului 2016 datoria sectorului public s-a majorat, fiind influențată în special de datoria internă a sectorului public, care a înregistrat o evoluție ascendentă de aproximativ 143,0 la sută.

Figura 3.1.7. Structura datoriei BPN după sursa de proveniență, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Conform datelor pentru anul 2016, valoarea **datoriei de stat** față PIB, la situația din 31 decembrie 2016, a constituit 37,8%, înregistrând o majorare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2015 cu 10,4 %. Astfel, la finele anului 2016 soldul datoriei de stat a constituit 50 785,8 mil. MDL, majorându-se cu 17 276,6 mil. MDL sau cu 51,6 % față de sfârșitul anului 2015, fiind influențat îndeosebi de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 14 294,2 mil. MDL (inclusiv obligațiunile emise în executarea garanțiilor de stat din anii 2014-2015) și respectiv a datoriei de stat externe cu 2 982,4 mil. MDL. Calitatea datoriei de stat este dată de următoarele aspecte:

- **maturitatea** – este dată de termenul de scadență a datoriei de stat, care poate fi caracterizată ca fiind favorabilă, deoarece datoria de stat pe termen scurt se situează la nivelul de 18,7%, iar datoria pe termen lung constituie 81,3% din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind caracteristice împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea garanțiilor de stat.
- **valuta** – ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în lei moldovenești – 42,4%, urmată de împrumuturile de stat externe în coșul valutar DST cu 35,6%. Datoria exprimată în euro constituie 13,5%, dolarul SUA – 6,3%, Yenul japonez – 2,2%, și lira sterlină – 0,02%.
- **rata dobânzii** – la situația din 31 decembrie 2016 datoria cu rata dobânzii flotantă a constituit 15,4 % din portofoliul datoriei de stat, ceea ce reprezintă o diminuare în comparație cu sfârșitul anului 2015 cu 5,5%, iar datoria de stat purtătoare de rată a dobânzii fixă a constituit 84,6 la sută din portofoliul.
- **instrumente ale datoriei** – la situația de la 31 decembrie 2016, ponderea majoritară o dețin împrumuturile de stat externe cu 51,4%, diminuându-se cu 17,4% față de sfârșitul anului 2015, urmate de obligațiunile menționate emise pentru executarea garanțiilor de stat cu ponderea de 26,3%, VMS emise pe piața primară cu ponderea de 12,0%, alocarea DST cu 6,2% și VMS convertite cu 4,1%.

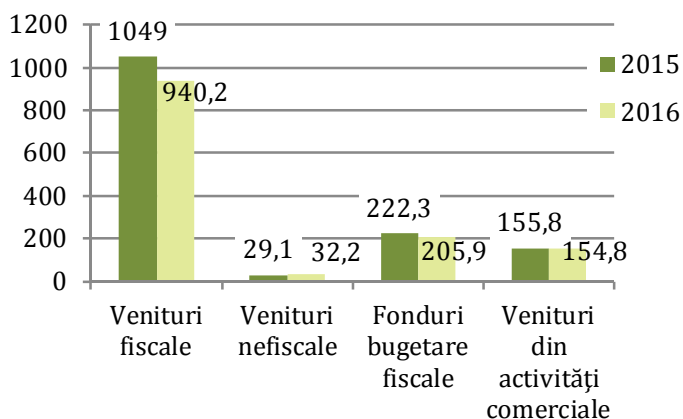
Finanțele publice în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În anul 2016, veniturile bugetului regiunii din partea stângă a râului Nistru au constituit 1 512,2 mil. ruble, echivalentul a 2672,68 mil.MDL⁵. Comparativ cu veniturile BPN al Republicii Moldova, realizate în 2016 acestea au constituit 5,82%. Veniturile planificate în regiunea transnistreană pentru 2016 au fost încasate în proporție de 58,4 %, în unități valorice fiind colectate cu 2,7% mai mult decât în anul 2015. Structura veniturile bugetului a inclus veniturile fiscale în proporție

⁵ Calcul efectuat la cursul oficial al Băncii Republicane Transnistrene la data de 31.12.2016 – 1 MDL=0,5638 ruble.

de 62,2%, venituri nefiscale - 2,1%, donații provenite din federația Rusă - 0,2%, venituri provenite din fonduri speciale - 25,3% și venituri din activitate comercială - 10,2%. Majoritatea veniturilor, cu excepția celor nefiscale au avut un trend descendent în anul 2016 comparativ cu perioada precedentă.

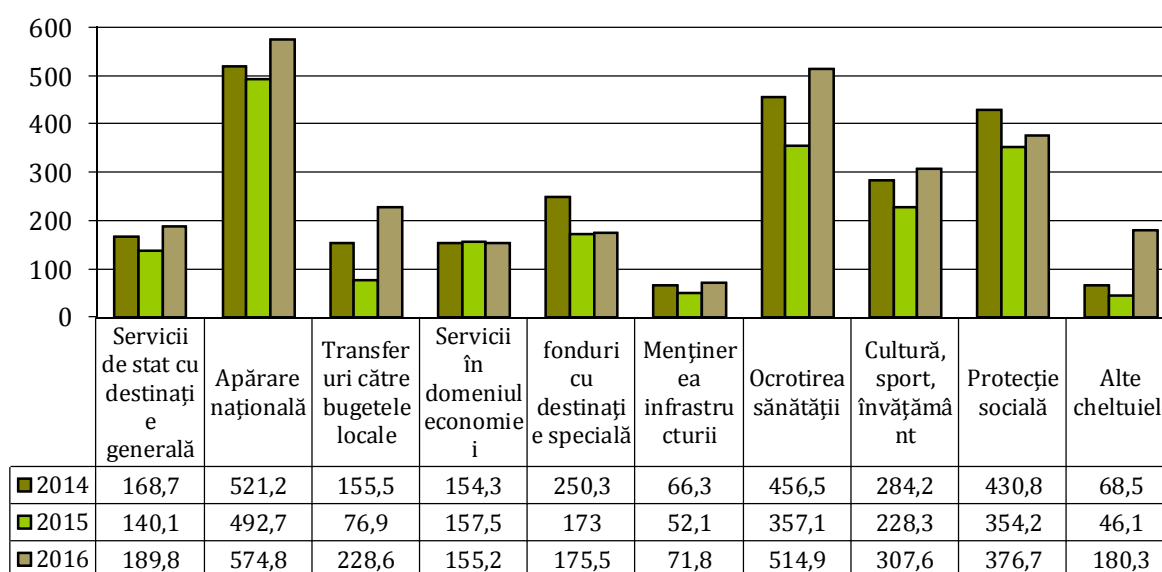
Structura veniturilor fiscale, raportate de Ministerului Finanțelor a Transnistriei pentru anul 2016 pune în evidență contribuția majoră a impozitului pe venit, care constituie 52,29% din totalul încasărilor fiscale, din care partea cea mai mare, cu o contribuție de 91,28% sau 448,7 mil. rub. îl constituie impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător iar 8,78% sau 29,0 mil. rub. - impozitul pe venit persoanelor fizice. Impozitele și taxe pe mărfuri și servicii au o pondere mult mai modestă de 10,55% sau 99,2 mil. rub, ce a constituit doar 56,25% din cele planificate, iar impozitele aplicate pentru comerțul extern au format 30,99% din veniturile fiscale, cu o contribuție de 291,31 mil. rub. Nici aceste venituri nu au fost colectate în valoare planificată, constituind doar 48,3% din ea. Alte impozite din totalul de venituri fiscale, precum impozitele pe bunuri imobiliare sau pentru utilizarea resurselor naturale au o pondere nesemnificativă, constituind 6,17%. Astfel, veniturile fiscale ale regiunii transnistrene sunt formate preponderent din impozite directe, care formează cca. 58,46 % din total, comparativ cu veniturile fiscale ale BPN ale Republicii Moldova, unde ponderea acestor venituri este de cca. 23,8%.

Figura 3.1.8. Evoluția și structura veniturilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului la data de 31.12.2016

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor al Transnistriei.

Cheltuielile bugetului regiunii au reprezentat în perioada ianuarie-septembrie 2733,96 mil. ruble - echivalentul a 4849,17 mil.MDL sau 9,8,8% din valoarea totală a cheltuielilor BPN, realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova.

Figura 3.1.9. Evoluția și structura cheltuielilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului pentru perioada 2014-2016

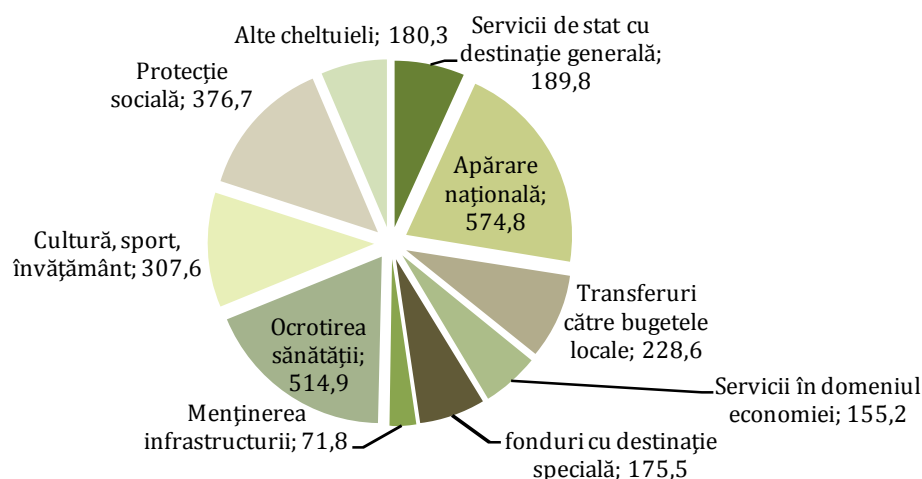
Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor al Transnistriei.

Volumul total al cheltuielilor publice constituit 186,58% din total venituri, bugetul regiunii transnistrene înregistrând un deficit de 1268,7 mil rub.

Cheltuielile bugetului au fost realizate în proporție de 85%, din motivul nerealizării în valoare integrală a compartimentului de venituri. Valoarea lor s-a majorat comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 697 mil. ruble sau cu 33,54%, creșterea cheltuielilor înregistrându-se la toate domeniile, cu excepția defalcărilor pentru fondurile cu destinație specială. Creșterea cheltuielilor bugetare a avut următoarele motive:

- Creșterea plăților salariale pentru angajații sferei bugetare cu 618,4 mil. ruble, sau 28,34%;
- Creșterea cheltuielilor pentru indexarea depozitelor bancare ale populației cu 20 mil. ruble care în anul 2015 nici nu au fost efectuate;
- Cheltuieli pentru asigurarea procesului electoral în valoare de 5,53 mil. ruble.

Structura cheltuielilor bugetului regiunii transnistrene pe capitole este prezentată în figura 3.1.10.

Figura 3.1.10. Structura cheltuielilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului la data de 31.12.2016

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor al Transnistriei.

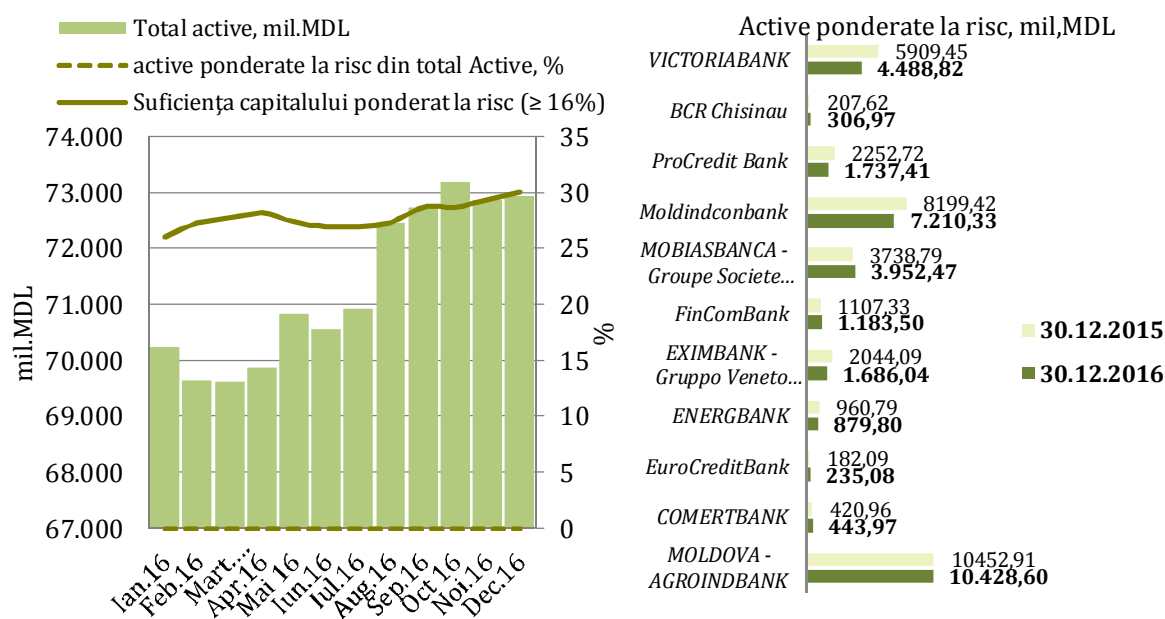
Analiza structurii cheltuielilor bugetului public din regiunea stângă a râului Nistru arată că cea mai mare pondere din totalul cheltuielilor o au cheltuielile pentru apărarea națională (20,71%), urmând cheltuielile pentru sănătatea publică, (18,55%), cheltuielile pentru protecția socială (13,57%), cheltuielile pentru educație și învățământ (11,08%), transferurile către bugetele locale (8,24%), servicii cu destinație specială (6,84), fonduri cu destinație specială, serviciile în domeniul economiei (5,59)%. Cheltuielile de mentținere a infrastructurii au constituit 2,59% iar restul cheltuielilor cu o pondere nesemnificativă au însumat 6,50%.

Pentru acoperirea deficitului bugetar de 1268,7 mil. ruble, au fost contractate credite în valoarea de 1277,33 mil. ruble, din care 462 mil. ruble – credite bancare. Totodată regiunea transnistreană a beneficiat de ajutorul umanitar al Federației Ruse în mărime de 2,8 mil. ruble.

3.2. Sectorul bancar

Pe parcursul anului 2016, se înregistrează tendințe de îmbunătățire a calității activului și capitalului bancar. După o situație de incertitudine și instabilitate, provocate de falimentul a trei bănci, una din care fiind sistemică, în 2016 se observă o creștere a activului bancar de la 70

233,7 mil. MDL în ianuarie 2016 la 72 942,18 mil. MDL la finele anului 2016, în creștere cu 3,86%. Valoarea totală a activului bancar, raportată la valoarea PIB a constituit 54,97%, cu o creștere de 2,48 p.p. față de decembrie 2015. Totuși, pe tot parcursul anului 2016 ritmul de creștere a activelor bancare a fost neuniform, în luna februarie fiind înregistrată o comprimare masivă a activelor, nivelul minim ajungând la 69628 mil. MDL. Această diminuare a fost datorată reducerii activelor din clasa 01 – numerar și echivalente de numerar, care constituiau în februarie 22273 mil. MDL comparativ cu decembrie de 28184 mil. MDL. Totodată se atestă creșterea calității activelor, cele ponderate la risc având o tendință de scădere de la 35721,23 mil. MDL la 32552,99 mil. MDL pe parcursul anului 2016 sau cu 8,86%. Instituțiile financiare care dețineau cele mai multe active ponderate la risc la data de 31.12.2016 sunt BC Moldova Agroindbank, cu o valoare de 10428,6 mil. MDL. și B.C. Moldindconbank cu 7210,33 mil. MDL, ambele diminuându-și acest tip de active comparativ cu decembrie 2015.

Figura 3.2.1. Evoluția calității activului bancar, 2016

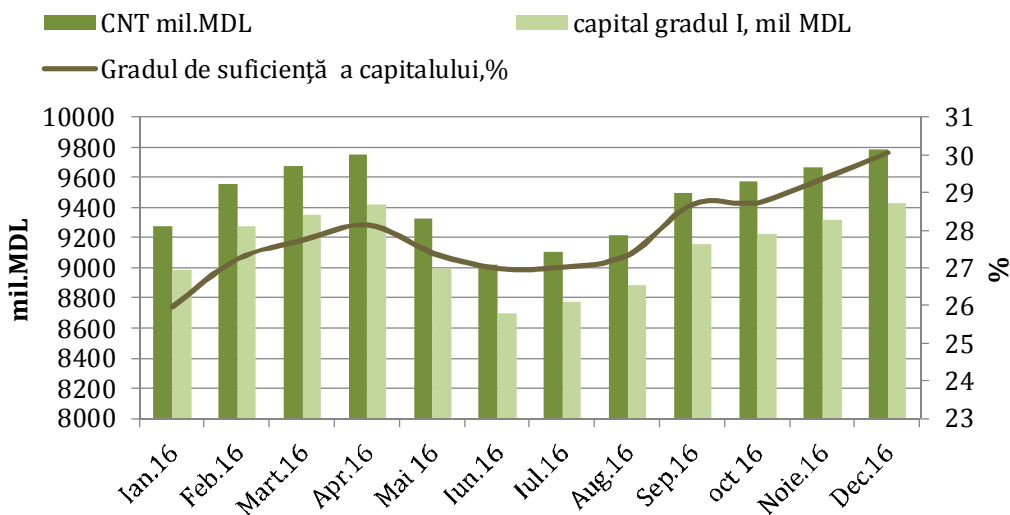
Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Deși creșterea activelor și reducerea gradului de risc a lor este o tendință pozitivă, totodată necesită de menționat gradul înalt de dolarizare a lor. Astfel la data de 31.12.2016 nivelul total a activelor în valută a constituit 37,48%, fiind în diminuare față de 31.12.2015 cu 6,4 p.p. Asistăm la o situație, când 44,62% (ponderea portofoliului de credite în total active) din active sunt expuse la riscul de credit, iar 37,48% – la riscul de fluctuație a cursului valutar. Totodată este de menționat și nivelul înalt de concentrare, înregistrat în sistemul bancar autohton. Valoarea activelor primelor 5 bănci din sistem constituie 83,45% din total, iar a celor 3 bănci aflate sub supraveghere specială, care, în fond, sunt și primele 3 după mărimea activelor, este de 64,22%. Indicatorul ce reprezintă gradul de concentrare al pieții IHH este de 1682,16, fapt ce denotă o concurență slabă pe segmentul serviciilor bancare.

Media suficienței capitalului ponderat la risc pe sectorul bancar se menține în continuare la nivel înalt. Astfel, nivelul de acoperire cu CNT (capital normativ total) a activelor ponderate la risc pentru 11 bănci din sector, la data de 31.12. 2016, înregistrează valoarea de 30,08%, (în creștere cu 3,92 p.p. față de decembrie 2015) ceea ce indică o abordare prudentă a activității operaționale a băncilor autohtone, care sunt orientate spre menținerea unui volum înalt de capital reglementat comparativ cu nivelul de risc asumat.

Conform rapoartelor prezentate de bănci și structurate în informația privind activitatea economico – financiară pe parcursul anului 2016 capitalul normativ total al sectorului bancar a

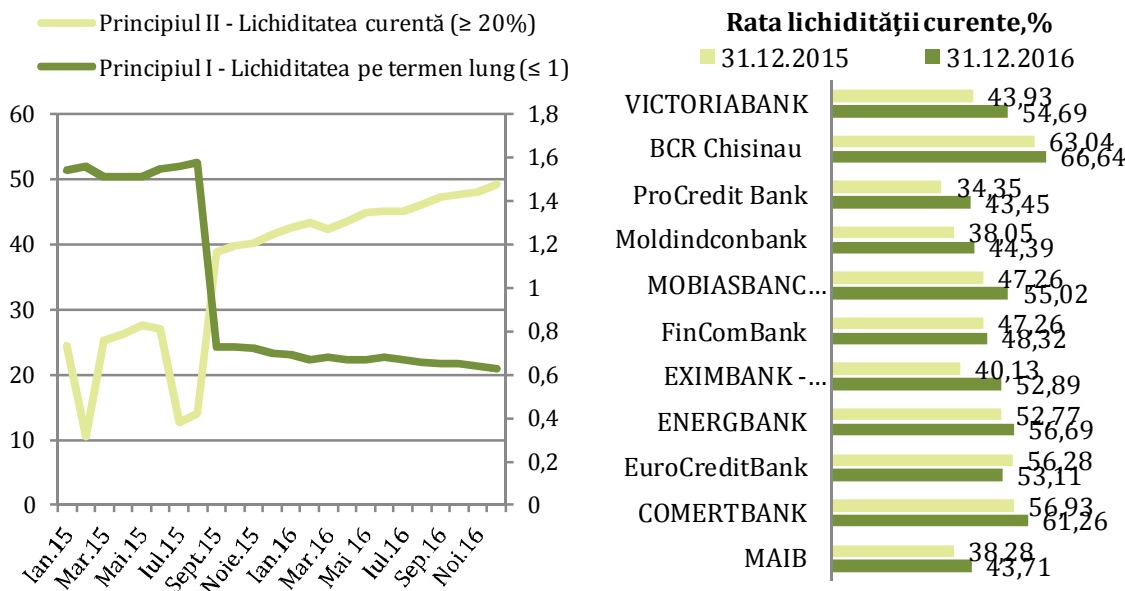
marcat o creștere de 5,56 %, până la 9437,88 mil. MDL față de 8989,6, atestat la 31.12.2016, această creștere fiind susținută de majorarea capitalului de gradul I cu 4,98%. Toate băncile au respectat cerința de a deține capitalul minim necesar corespunzător cuantumului stabilit în mărime de 200 mil. MDL.

Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar, 2016

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Lichiditatea sectorului bancar se menține în limitele prudențiale. Pe parcursul anului 2016 a fost introdus un noi criteriu de raportare a lichidității, numit principiul III, prin care băncile se obligă să mențină volumul activelor lichide nu mai puțin decât valoarea necesarului de plăți (pasive scadente) pe benzi de scadență.

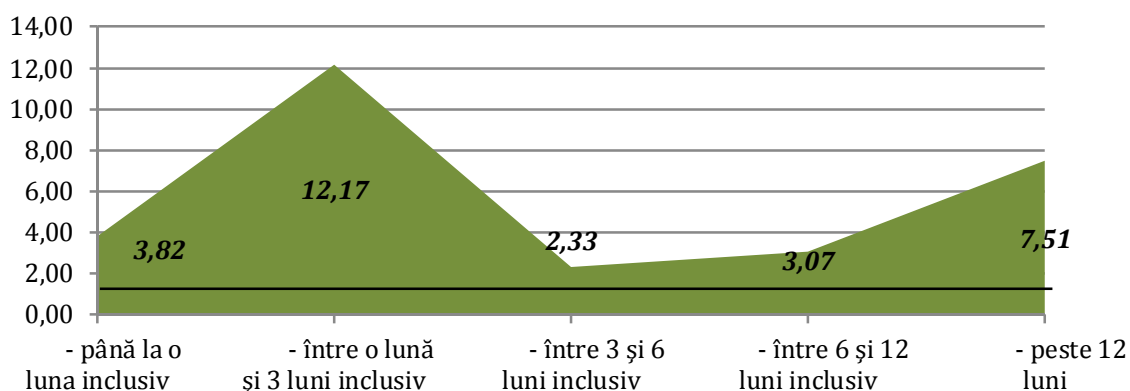
Figura 3.2.3. Evoluția principiului I și II de lichiditate pe sector bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Anul 2016, ca și anul 2015, a fost marcat de un grad înalt de lichiditate a bilanțurilor bancare, astfel indicatorul lichidității curente a sectorului bancar depășește cu mult normativul stabilit de BNM, ponderea activelor lichide (principiul II al lichidității) înregistrează 47,61% (față de

normativul minim 20%), mai mult cu 6,06 p.p. față de 31.12.2015. Nivelul indicatorului de lichiditate pe termen lung (principiul I al lichidității (≤ 1)) al întregului sistem bancar a constituit 0,63%, la 31.12.2016, mai puțin cu 0,06 p.p. față de 31.12.2015. **Prin urmare, observăm că majoritatea băncilor înregistrează coeficiente destul de înalte a lichidității, ceea ce corespunde normelor prudențiale impuse de BNM.**

Mai mult ca atât, această cantitate de lichiditate nici nu ii este necesară sistemului bancar. Dacă urmărim principiul III de lichiditate, unde cantitatea de active lichide, grupate pe anumite termene de scadență este raportată la cantitatea de pasive scadente în aceleași termene, observăm ca pe banda de scadență pentru toate perioadele normativul (min 1) este depășit, iar pentru perioade de la 2 la 3 luni activul lichid depășește necesarul de 12,17 ori. Excesul de lichiditate nu sporește exercitarea funcției de bază a băncii – creditarea economiei, dar este consecința directă a politicii monetare austere, aplicate e BNM.

Figura 3.2.4. Repartizarea corelației active lichide/pasive curente pe benzi de scadențe (principiul III)

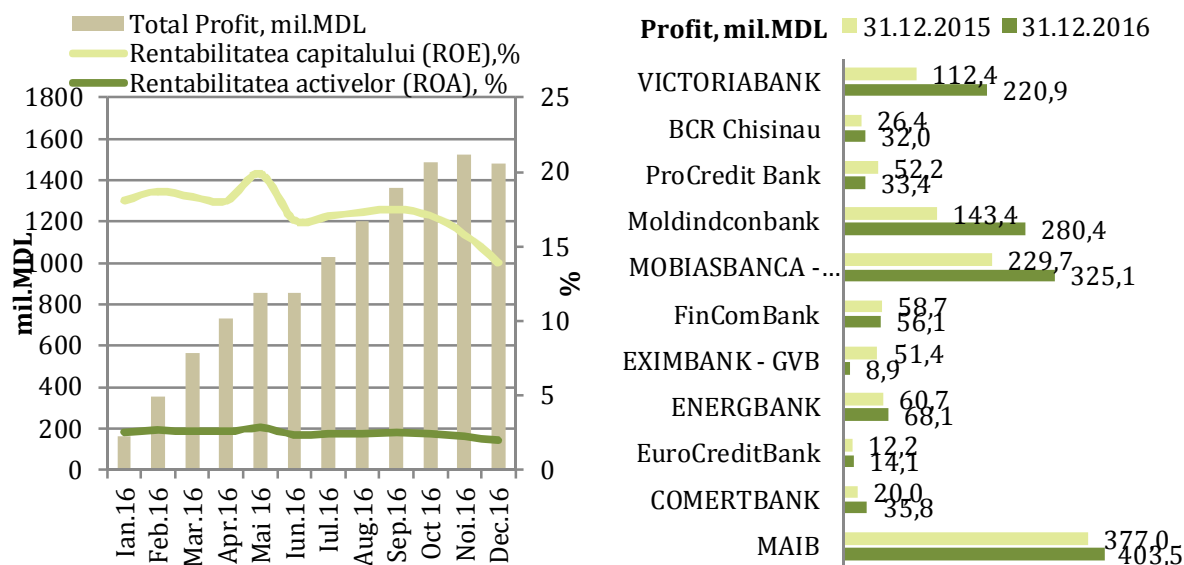
Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Redresarea sectorului bancar prin creșterea profitabilității bancare. În anul 2016 volumul profitului net a constituit 1478,2 mil. MDL și a crescut comparativ cu anul 2015 cu 29,19%, sau, în unități valorice, cu 334 mil. MDL. Majoritatea băncilor au înregistrat un trend pozitiv, excepție fiind trei bănci – B.C. „EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca” S.A. – o depreciere a profitului net de 42,5 mil. MDL, „FinComBank” S.A. 2,6 mil. MDL și B.C. „ProCredit Bank” S.A. – 18,8 mil. MDL.

Pionerii la capitolul creșterii profitului net au fost B.C. „VICTORIABANK” S.A. – cu 108 mil. MDL sau 96,5% față de anul 2015, BC. „Moldindconbank” S.A., cu o creștere de 135 mil. MDL sau 95,52%, B.C. „COMERTBANK” S.A. – 15,8 mil. MDL sau 78,94% și BC „MOBIASBANCA – Groupe Societe Generale” S.A. – cu 95,4 mil. MDL sau 41,55%. Cea mai mică creștere de doar 7,03% sau 26,5 mil. MDL a înregistrat-o BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A. Totuși această bancă a contribuit cu 27,3% din totalul profitului, urmată la acest capitol de BC „MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale” S.A. cu 21,99% contribuții. Per general, primele 3 bănci din sistem au furnizat 61,21% din totalul profitului net, iar împreună cu BC „MOBIASBANCA – Groupe Societe Generale” S.A. – 83,20%. Și acest factor îl considerăm unul elocvent pentru a afirma despre gradul înalt de concentrare bancară și nivelul scăzut de concurență – actorii mari dictând prețuri și regulile jocului. (Fig. 3.2.5)

Pe fondalul creșterii indicatorilor absoluți surprinzător este deprecierea celor relativi. Astfel, ROA (rata rentabilității activelor) s-a depreciat pe parcursul anului de la 2,54% la 1,97% , iar ROE (rentabilitatea capitalului) de la 15,55% la 11,95%. Totuși remarcăm, că indicatorii rezultativi, cum ar fi profitul net, ROA, ROE, au un caracter informativ pe parcursul anului, fiind definitivați la finele perioadei de gestiune. Astfel, comparația cea mai elocventă este față de finele anului 2015, or, această comparație reflectă o creștere a ROA cu 0,31 p.p. și a ROE cu 2,89

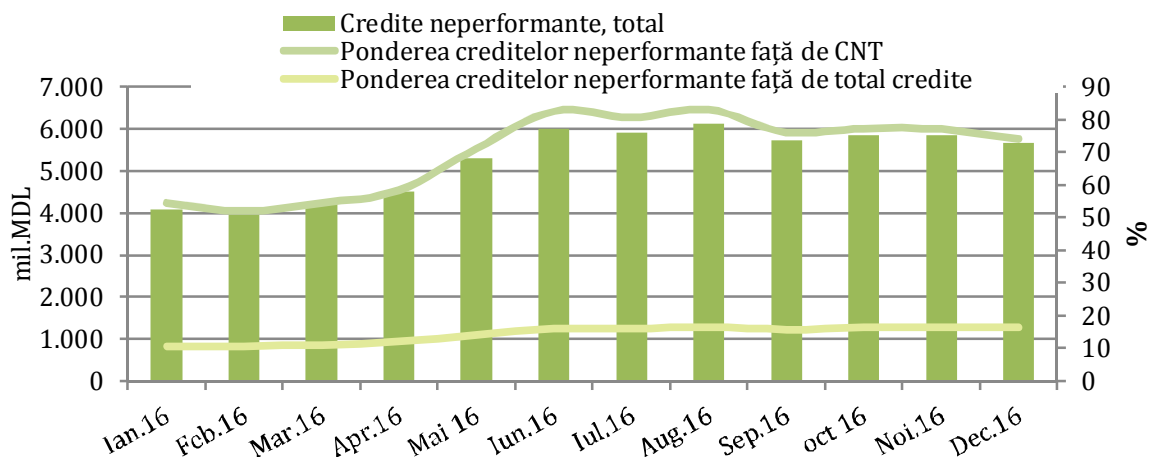
p.p. Urmează să analizăm dacă această creștere nu a fost rezultată din diminuarea calității portofoliului de active și asumarea excesivă a riscului de credit, deoarece, în acest caz, ea va fi pe termen scurt.

Figura 3.2.5. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

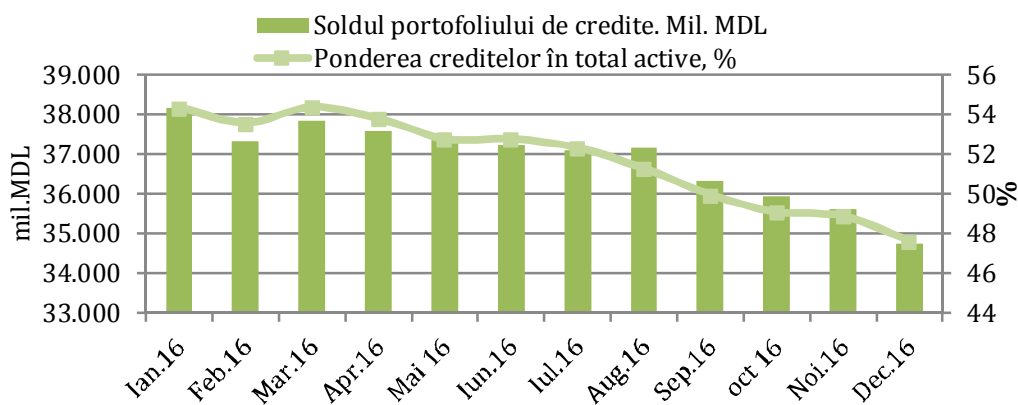
Majorarea ratei creditelor neperformante pe parcursul anului 2016 redă înrăutățirea calității portofoliului de credite bancare. Pe parcursul anului 2016, ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor, a crescut cu 6,53 p.p., față de data 31.12.2015, constituind 16,31%, corespunzător a crescut și ponderea creditelor neperformante în CNT cu 19,96 p.p. atingând cota de 57,90% la data de 31.12.2016. Această creștere s-a datorat în mare parte faptului că ritmul de majorare valorii creditelor neperformante a fost mai mare decât cel de creștere a portofoliului de credite per general și a capitalului reglementat. Astfel, creditele neperformante au crescut cu 1593,53 mil. MDL, constituind la finele anului 2016 5669,86 mil. MDL, în creștere cu 39,09% față de 31.12.2015. Pentru aceiași perioada ritmul de creștere a activului a fost de 3,86% și a CNT 5,56%. Constatăm că, *activitatea de creditare a sectorului bancar autohton este influențată puternic de solvabilitatea joasă a agenților economici, condiționată de situația macroeconomică instabilă, dar și de probleme în guvernarea corporativă a băncilor.*

Figura 3.2.6. Evoluția riscului de credit în sectorul bancar, mil. MDL %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

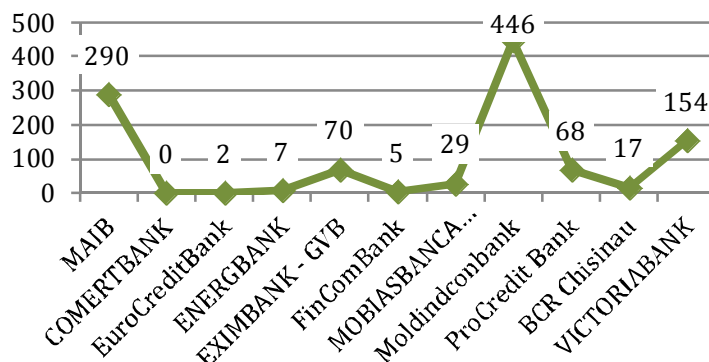
Scăderea calității creditelor bancare este și mai evidentă pe fondalul comprimării volumului de credite acordate. Astfel, pe fondalul creșterii lente a activelor bancare, volumul creditelor a scăzut cu 3404,35 mil. MDL sau 8,92% față de 31.12.2015, fapt ce conduce la concluzia că activele bancare cresc din contul lichidităților, rezultatul fiind menținerea nivelului ridicat a limitei minime a rezervelor obligatorii de 35% din soldul depozitelor atrase. Acest efect este cumulat și de ratele de dobânzi acceptabile pentru valorile mobiliare de stat, care acordă un randament ridicat corelat cu un risc egal cu 0.

Figura 3.2.7. Evoluția volumului de credite în sectorul bancar, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Înrăutățirea situației portofoliului de credite pe parcursul anului 2016 este mai evidentă la băncile aflate sub supraveghere specială (BC „Moldindconbank” S.A., B.C. „VICTORIABANK” S.A. și BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A.). Instituțiile financiare autonome, și-au curățat bilanțurile de credite neperformante trecând la pierderi pe parcursul anului 2016 un volum de 1087 mil. MDL, partea majoră fiind alocată de aceste bănci. Astfel, BC „Moldindconbank” S.A., a trecut la pierderi 446 mil. MDL active financiare, sau 41,05% din total, BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A. – 290 mil. MDL sau 26,65% și B.C. „VICTORIABANK” S.A. – 154 mil. MDL sau 14,20%. Ritmul de trece la pierderi a activelor financiare s-a redus comparativ cu anul 2015, când total pe sistem au fost casate 1962,7 mil. MDL, din care 442,7 mil. MDL sau 22,56% le-a trecut la pierderi BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A., 720,95 mil. MDL sau 36,73% – BC „Moldindconbank” S.A și 517,13 sau 26,36% – B.C. „VICTORIABANK” S.A (figura 3.2.8).

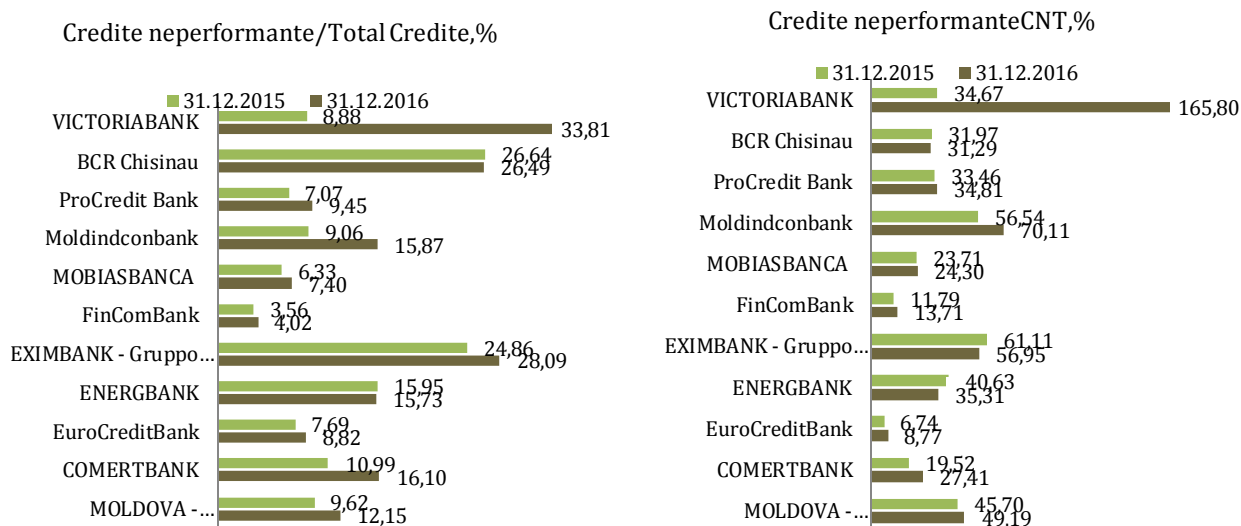

Figura 3.2.8. Volumul deprecierilor a activelor financiare, trecute la pierderi pentru anul 2016

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Chiar și în aceste condiții, portofoliul de credite ale acestor 3 bănci rămâne încă cu un grad ridicat de risc. Astfel, la B.C. „VICTORIABANK” S.A. rata creditelor neperformante din total portofoliu este de 33,81%, iar raportată la CNT – 165,8%, fiind cea mai mare din sistem. Ea este urmată de B.C. „EXIMBANK – Gruppo Veneto Banca” S.A cu 28,09% și 56,95% respectiv, de BC „MOLDOVA-AGROINDBANK” S.A., care raportează valori înalte a acestui indicator – 12,15% și 49,19% și de BC „Moldindconbank” S.A. cu 15,87% și 70,11% respectiv. Pentru toate aceste bănci este caracteristică înrăutățirea situației comparativ cu aceeași perioadă a anului 2015.

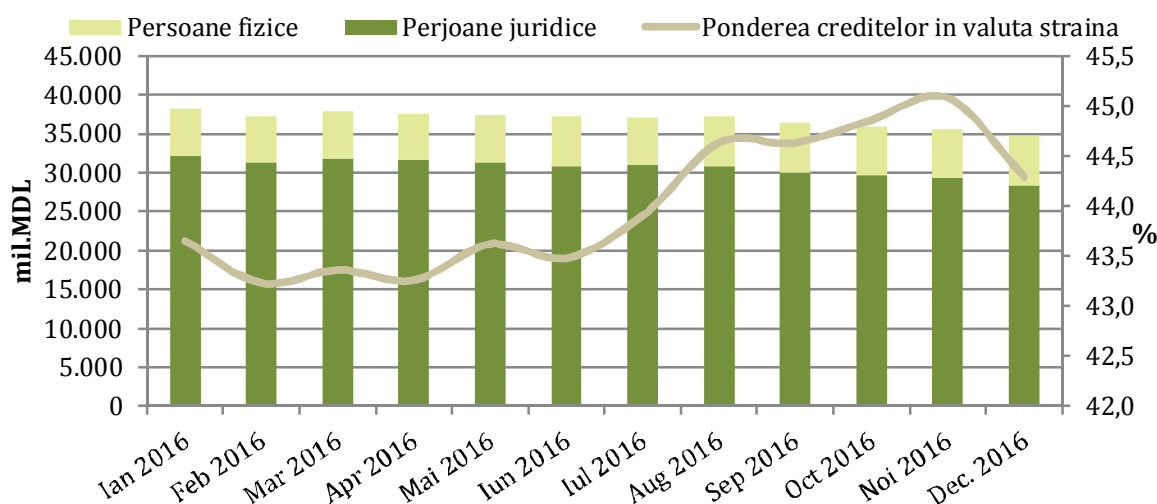
Acest fapt, precum și transparența joasă a acționariatului, confirmă necesitatea menținerii supravegherii specializate pentru 3 din cele mai mari bănci din sistem. Cât privește B.C. „EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca” S.A, riscul înalt, asociat portofoliului de credit explică diminuarea continuă a profitabilității ei.

Figura 3.2.9. Evoluția calității portofoliului de credite în cadrul băncilor aflate sub supraveghere specială, luna septembrie 2016

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Tendința de scădere a creditelor este corelată cu migrarea lor din valută națională în valute forte. Ponderea creditelor acordate în valută națională s-a redus cu 0,64 % pe parcursul anului 2016, ce a constituit 2143,9 mil. MDL. Soldul creditelor acordate persoanelor fizice și juridice a scăzut ritmic, însă cele acordate persoanelor juridice s-au redus mai rapid (cu 3862.2 mil. MDL, sau 13,4%) decât cel pentru persoanele fizice (0,46 mil. MDL), fapt ce conduce la concluzia diminuării ratei de creditare a economiei reale. Astfel, coeficientul de intermediere financiară pentru anul 2016 este și mai mic decât cel înregistrat în 2015.

Figura 3.2.10. Credite acordate pentru persoanele fizice și juridice, mil.MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În anul 2016 distribuirea riscurilor după destinația creditelor a fost neuniformă, nivelul cel mai înalt al lui fiind înregistrat la creditele acordate domeniului prestării serviciilor – 48,28%. Sectorul construcțiilor cu o valoare de 35,31% a creditelor neperformante, sectorul industriei energetice, unde 21,78% din creditele nu sunt de calitate, sectorul industriei alimentare – 19,67%. Cele mai puțin riscante sunt portofoliile de credite acordate organizațiilor necomerciale, mediului financiar nebancaar, și, surprinzător, creditele de consum, care sunt catalogate în teoria financiară la poziția creditelor cu un grad de risc ridicat, dar care în sectorul bancar autohton au înregistrat doar 4,73% din portofoliu la categoria neperformante. Nivelul general de risc a portofoliului de credite bancare este de 16,38%, fapt ce poate să-l plaseze pe poziția riscului de la mediu spre înalt. Totodată, concentrarea creditelor pe anumite sectoare reflectă modelul economiei moldovenești, unde 39,71% sunt credite acordate comerțului (în scădere, de altfel, cu 1,13p.p. a poziției de piață) 17,52% - sectorului agrar cu 7,37% nemijlocit fermierilor și 10,15% - industriei agroalimentare. Celelalte sectoare sunt poziționate sub 10%, fapt ce demonstrează un grad acceptabil de diversificare a portofoliului de credite pe domenii de activitate.

Tabelul 3.2.1. Structura portofoliului de credite pe ramuri, în perioada 2014-2016

Nr.	Ramura creditelor	2015	2016		2015	2016
		Sold la sf. de perioadă, MDL	Sold la sf. de perioadă, MDL	inclusiv neperfor., %	Pondere în total	Pondere în total
1	Credite acordate agriculturii	2 995 665 732	2 552 191 831	16,27	7,93	7,37
2	Credite acordate industriei alimentare	3 555 458 432	3 514 796 253	19,67	9,41	10,15
3	Credite acordate în domeniul construcțiilor	1 327 889 031	933 715 404	35,31	3,52	2,70
4	Credite de consum	3 062 383 503	3 353 818 405	4,73	8,11	9,69
5	Credite acordate industriei energetice	1 104 730 929	828 022 029	21,78	2,92	2,39
6	Credite acordate industriei productive	2 712 489 291	2 538 482 578	11,57	7,18	7,33
7	Credite acordate comerțului	11 648 538 828	10 283 464 314	17,51	30,84	29,71
8	Credite acordate mediului financiar nebancaar	1 455 069 661	1 457 404 175	1,79	3,85	4,21
9	Credite acordate pentru procurarea/construcția imobilului	2 343 693 741	2 303 660 276	5,80	6,20	6,65
10	Credite acordate organizațiilor necomerciale	3 181 567	125 046 823	0,05	0,01	0,36
11	Credite acordate persoanelor fizice care practică activitate	1 168 921 247	869 130 645	9,45	3,09	2,51
12	Credite acordate în domeniul transport, telecomunicații și dezvoltarea rețelei	2 225 315 235	1 999 092 296	15,95	5,89	5,77
13	Credite acordate în domeniul prestării serviciilor	2 754 920 948	2 274 369 387	48,28	7,29	6,57
14	Alte credite acordate	1 416 966 918	1 585 346 541	8,20	3,75	4,58
	Total	37 775 225 063	34 618 540 958	16,38	100	100

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

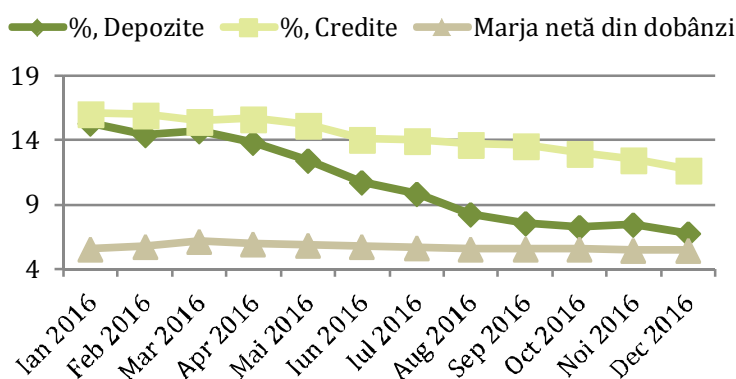
Evoluția ratei medii a dobânzii bancare. Pe parcursul anului 2016, împrumuturile bancare s-au ieftinit într-un regim mai lent decât depunerile, astfel rata medie la creditele noi acordate la finele anului 2016 a fost cu 4,35p.p. mai mică, iar la depozite – cu 8,53%. Ieftinirea bruscă a depozitelor bancare are cel puțin două motive:

1. suprasaturarea sistemului bancar cu resurse în lipsa unei oferte de plasamente rentabile și cu risc rezonabil și
2. depozitele au devenit cea mai scumpă resursă atrasă de sistemul bancar, dat fiind rata rezervelor obligatorii înaltă, pentru care este foarte complicat de găsit un plasament, care ar acoperi costurile de atragere a lor și de gestiune.

Totodată, este remarcabil faptul, că volumul de depozite a avut un trend ascendent, chiar și pe fondalul reducerii ratelor de dobândă, fapt care denotă dorința populației de a utiliza depozitul bancar drept mijloc de stocare a banilor și nu de economisire. În plus, populația nu are de ales, deoarece piața altor instrumente de economisire este slab dezvoltată, unele segmente chiar fiind lipsă.

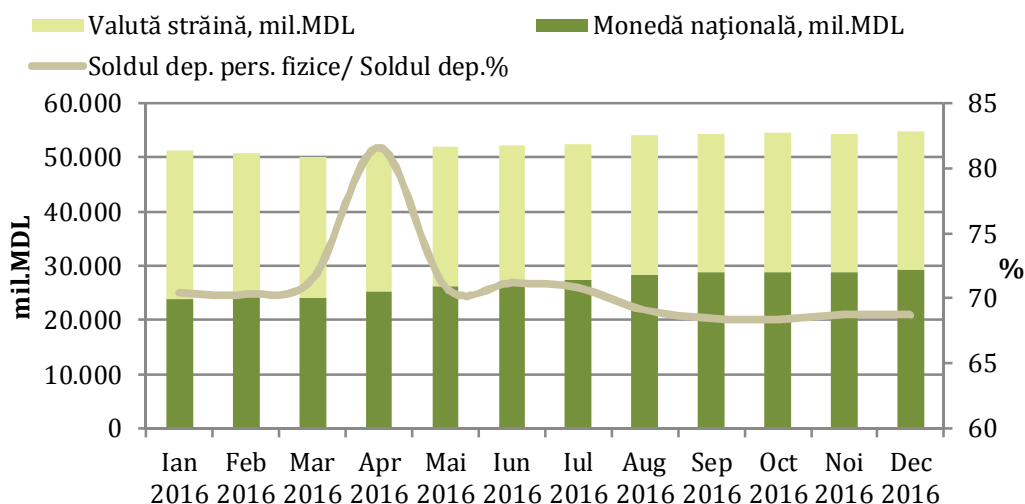
Marja netă a dobânzii în sectorul bancar al Republicii Moldova denotă rentabilitatea activității de bază a băncilor – de cumpărare și vânzare de fonduri. Chiar și pe fondalul oscilațiilor dobânzilor la depozitele și creditele bancare, ea a rămas practic constantă pe parcursul anului 2016, fapt ce denotă o relație slabă dintre indicatorii de eficiență a băncilor și ratele pentru activele financiare pe piață. Băncile își mențin rentabilitatea activității de bază supra nivelului ratei inflației, fapt ce poate fi considerat îmbucurător (în cazul invers asistăm la erodarea profiturilor bancare, valoarea încasărilor fiind mai mică decât marimea lor), deoarece creșterea profiturilor din dobânzi are nu doar o formă cantitativă, dar și o consistență valorică. *Totodată, în condițiile unei piețe a plasamentelor bancare destul de înguste, băncile autohtone au putut să-și valorifice potențialul investițional în așa mod, ca să rămână rentabile (la nivel de activitate de bază) chiar și la costuri înalte, generate de dobânzi la depozite și o politică austeră a BNM pe piața monetară.*

În anul 2016 a fost înregistrată creșterea volumului depozitelor atrase atât în monedă națională cât și în valută străină. Soldul depozitelor băncilor la 31.12.2016, a constituit 54838,51 mil. MDL, în creștere față de 31.12.2015 cu 9,24% sau 4637,01 mil. MDL față de 31.12.2015. creșterea soldului depozitelor în valută națională și descreșterea treptată a celor în valută convertibilă conduce la concluzia că clienții bancari sunt mai puțin deranjați de fluctuațiile cursului monedei naționale decât de rentabilitatea scăzută a depozitelor în valută. Totodată ponderea înaltă a soldului depozitelor persoanelor fizice denotă faptul că resursele atrase ale băncilor sunt în directă dependență de economiile populației, care provin în marea sa parte din remitențele rudelor care muncesc peste hotare. Această sursă nu poate fi considerată sigură și are un trend descendent pe termen lung.

Figura 3.2.11. Evoluția marjei nete din dobânzi, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

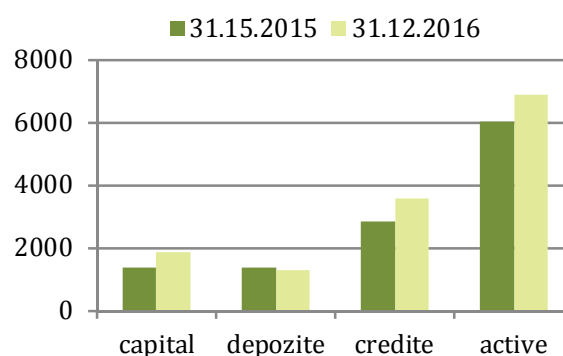
Figura 3.2.12. Evoluția depozitelor în bănci, mil. MDL

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Sectorul bancar în regiunea din partea stângă a râului Nistru

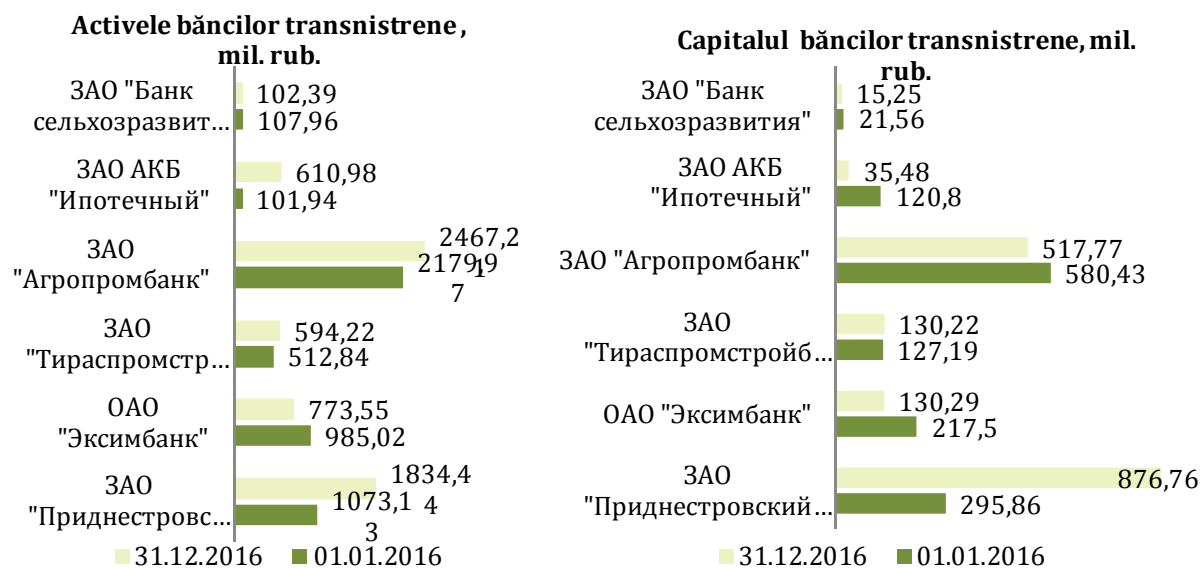
Sectorul bancar al regiunii din partea stângă a Nistrului a înregistrat tendințe de creștere la principalii indicatori de activitate. Pe parcursul anului 2016, evoluția activelor bancare în regiunea transnistreană s-a situat pe un trend ascendent, înregistrând o creștere de 17,4% comparativ cu 31.12.2015, ce, exprimată în unități valorice, a constituit 1019 mil. ruble. Activele totale ale sistemului bancar al regiunii la data de 31.12.2016 au însumat 6879,9 mil. ruble. Soldul creditelor acordate sectorului economic a atins la data de 31.12.2016 suma de 4561,1 mil. ruble mai mult cu 19,5% față de 31.12.2015. Soldul depozitelor bancare atrase, a constituit suma de 1867,9 mil. ruble, la data de 31.12.2016 mai puțin cu 8,6% față de 31.12.2015. Din cauza nivelului redus de atragere a depozitelor, băncile sunt nevoite să facă eforturi mari în atragerea altor resurse, astfel încât soldul resurselor atrase nedepozitare s-a majorat cu sau 494,1 mil. ruble sau 14,65%. A înregistrat o creștere și capitalul bancar, care a constituit la finele anului 2016 1303,50 mil. ruble, fapt care conduce la concluzia unei activități destul de rentabile a băncilor transnistrene, deoarece sursa primară de majorare a capitalurilor bancare rămâne creșterea profitului nedistribuit în componenta capitalului propriu. Astfel creșterea capitalului propriu pe parcursul anului 2016 pentru toate 6 bănci a fost de 483,4 mil. ruble sau 37%.

Creșterea capitalului băncilor a avut totuși o distribuție neuniformă pentru băncile transnistrene. Astfel, dacă banca Prednestrovsckii și-a majorat capitalul de 2,96 ori, atunci 2 bănci, și anume Eximbank și Bank Selihozrazvitia și l-au diminuat, fapt care conduce la concluzia unor pierderi înregistrate pe parcursul anului 2016.

Figura 3.2.13. Evoluția activelor, capitalului, a depozitelor și creditelor bancare sistemul bancar din regiunea Transnistreană, mil. ruble

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Transnistrene.

Figura 3.2.14. Evoluția activelor și capitalului distribuită pe băncile din regiunea Transnistreană, mil. ruble

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Transnistrene.

Modul în care se comprima capitalul și activele pentru aceste două bănci sugerează concluzia că sistemul bancar transnistrean se află în proces de optimizare a numărului de bănci care activează în regiune, numărul de 6 fiind, în opinia noastră destul de mare pentru o zonă atât de restrânsă cu un potențial economic atât de limitat. Pentru restul băncilor din regiune anul 2016 a fost unul foarte productiv, fapte ce demonstrează redistribuirea businessului bancar în regiunea transnistreană.

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

În anul 2016, soldul contului curent al balanței de plăți a fost în descreștere cu 33,3% comparativ cu anul 2015. Contul curent a înregistrat un deficit de 276,6 mil.USD, în descreștere cu 33,3% față de 2015 (414,84 mil. USD). Îmbunătățirea evoluției contului curent a fost determinată de majorarea cu 61,9% a serviciilor, urmată de creșterea veniturilor secundare cu 3,2% și a reducerii cu 1,5% a deficitului înregistrat în comerțul exterior cu bunuri. Comparativ cu anul 2015, ponderea deficitului contului curent raportat la PIB a fost de 4,1%, cu 2,3 p.p. mai puțin.

Balanța serviciilor în anul 2016 a constituit 211,9 mil. USD, în creștere cu 61,9% comparativ cu anul 2015. Majorarea soldului pozitiv al balanței serviciilor s-a datorat creșterii exporturilor cu 8,1%, în timp ce importurile de servicii au rămas practic la același nivel. Serviciile de transport dețin o pondere relevantă atât în valoarea încasărilor (33,5%) cât și în cea a plăților pentru servicii (35%). Valoarea serviciilor de transport a constituit 351,2 mil. USD din care 60,2% provin din transportul de mărfuri, 25,1% din transportul de pasageri și 14,7% din alte servicii de transport.

Contul de capital, comparativ cu anul 2015, a înregistrat un sold negativ de 46,71 mil.USD, în urma diminuării intrărilor de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale (de 5,5 ori).

Tabelul 4.1. Balanța de plăți a Republicii Moldova, mil. USD (date provizorii)

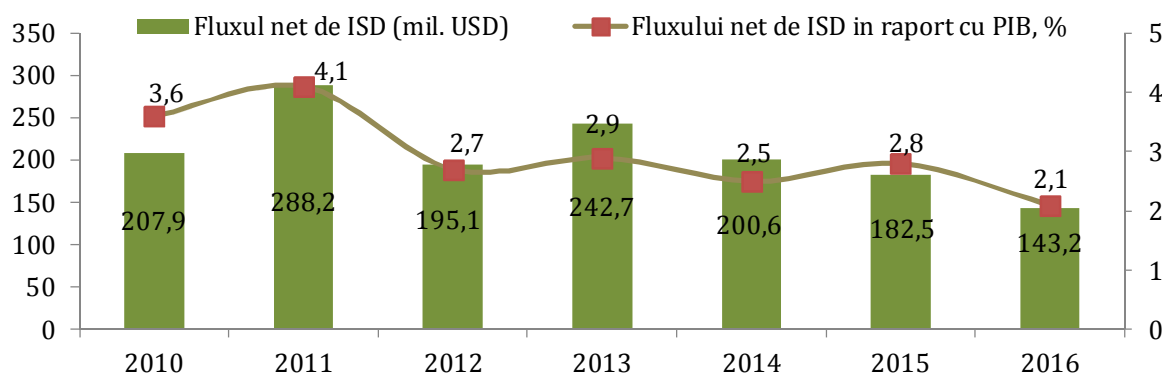
Anul	2012	2013	2014	2015	2016	2016/2015 (%)
Contul curent	-546,4	-405,5	-564,35	-414,8	-276,6	66,7
Bunuri	-2936,0	-2999,0	-3052,21	-1957,0	-1844,7	94,3
export	2233,1	2469,6	1805,47	1507,0	1547,3	102,7
import	-5169,2	-5468,6	4857,68	3595,1	3604,0	100,3
Servicii	9,1	15,6	120,38	130,9	211,9	161,9
export	902,0	987,8	1127,59	968,4	1047,1	108,1
import	-892,9	-972,2	1007,21	837,5	835,2	99,7
Venituri primare	817,3	872,7	826,92	457,9	449,2	98,1
intrări	1049,2	1163,3	1118,48	816,8	745,4	91,3
plăți	-231,9	-290,7	291,56	359,9	296,2	82,5
Venituri secundare	1563,2	1705,3	1540,56	1084,3	1119,0	103,2
Contul de capital	-36,7	-35,4	94,54	22,8	-46,7	-
Contul financiar	488,6	363,3	-563,66	-443,7	-289,9	65,4
Investiții directe	175,3	213,9	-314,44	-227,9	-109,6	48,1
Investiții de portofoliu	21,3	9,8	-13,74	-2,27	-0,76	33,5
Derivate financiare	-0,2	0,1	0,61	-0,7	0,5	-
Alte investiții	789,9	421,6	303,58	93,7	-711,2	-
Active de rezervă	-497,6	-282,1	-538,5	-306,5	531,1	-
Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor licențiate, net	1494,2	1609,0	1612,9	1129,4	1079,0	95,6

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Contul financiar a înregistrat intrări în valoare de 289,9 mil. USD, ca rezultat al majorării pasivelor economiei naționale față de străinătate cu 442,6 mil. USD, în timp ce activele financiare externe ale rezidenților s-au majorat cu 152,6 mil. USD.

Investițiile străine directe

Activitatea investițională pe parcursul ultimilor ani, a înregistrat o descreștere de la 242,7 mil. USD (a. 2013) la 143,2 mil. USD (a. 2016). Valoarea fluxului net de ISD în economia națională a fost în descreștere cu 21,5% sau cu 39,3 mil. USD, comparativ cu anul 2015. La sfârșitul anului 2016, fluxul net de investiții străine directe (ISD) în economia națională a constituit 143,2 mil.USD. Fluxului net de ISD în raport cu PIB a constituit 2,1%. Totodată, stocul de ISD au fost în creștere cu 3,3% comparativ cu anul 2015.

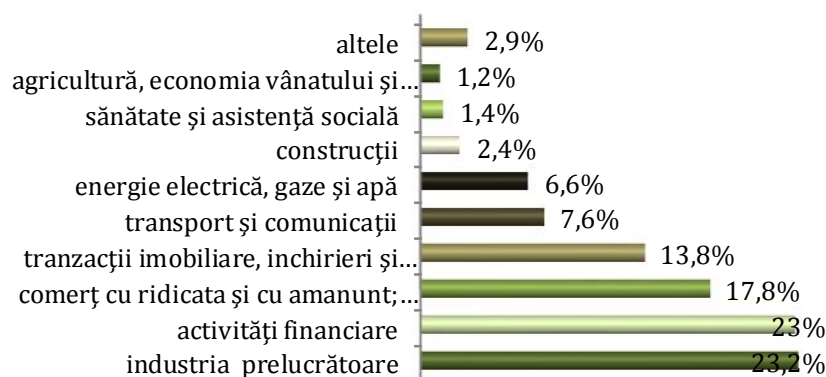

Figura 4.1. Evoluția fluxului net de ISD în perioada anilor 2010-2016, mil USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Stocul de ISD în economia națională la sfârșitul anului 2016 au fost în creștere cu 115,3 mil. USD comparativ cu anul 2015 (de la 3466,1 mil.USD până la 3581,4 mil.USD). Din totalul investițiilor capitalul social și venitul reinvestit dețin o pondere de 75,1% și împrumuturile intragrup (alt capital) – 24,9%.

Componența creditelor intragrup este mixtă și reprezintă, stocul împrumuturilor contractate de la investitorii străini direcți, în volum de 925,8 mil. USD și stocul creanțelor sub forma de împrumuturi acordate de întreprinderile rezidente cu capital străin investitorilor străini direcți – 33,3 mil. USD.

Figura 4.2. Distribuția fluxului net de ISD sub formă de capital social pe activități economice în a. 2016, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Pe parcursul anului 2016, principala activitate economică care a beneficiat de ISD este industria prelucrătoare (23,2%) sub formă de capital social, urmată de activitatea financiară (23%).

Alte activități care au atras investitori străini au fost comerțul, tranzacțiile imobiliare, transporturile și telecomunicațiile, industria energetică.

Boxa 4.1. Contribuția zonei economice libere asupra fluxului net de ISD în economia națională

O contribuție semnificativă asupra fluxului net de ISD în economia națională au avut-o cele 7 zone economice libere, care constituie o atracție pentru investitorii străini și autohtoni, activitatea cărora fiind orientată preponderent spre producția industrială cu valoare adăugată înaltă, destinată exportului. În rezultatul acțiunilor întreprinse din momentul lansării activității acestora, volumul total al investițiilor în zonele economice libere a însumat 285,3 mil. USD. În anul 2016 investițiile în zonele economice libere au constituit 55,2 mil. USD, iar volumul total al vânzărilor producției industriale în această perioadă a constituit 4,5 mld. MDL sau cu 10,4% mai mult.

Pe parcursul anului 2016, prin intermediul Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova, în contextul implementării politicilor de atragere a investițiilor și stimularea exporturilor întreprinderilor autohtone și cu participarea străină au fost atrase și/sau extinse 5 proiecte investiționale, create peste 1000 locuri de muncă, semnate peste 91 contracte de export, dintre care 40 – valorificate prin livrări la export⁶.

În distribuția geografică a capitalului social acumulat, investitorilor din țările UE le-a revenit ponderea majoritară – 53,4%. Investitorilor din țările CSI au deținut o pondere de 10,9% din totalul capitalului social acumulat, iar celor proveniți din alte țări – 35,7%.

Transferurilor de peste hotare

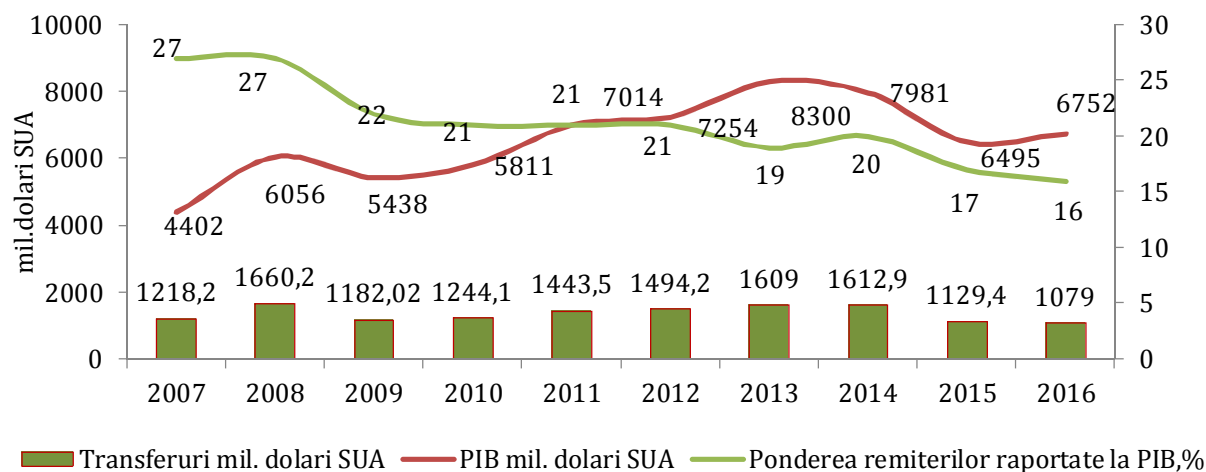
Volumul transferurilor de peste hotare au înregistrat cel mai scăzut nivel din ultimii zece ani. Deși a scăzut considerabil volumul transferurilor de peste hotare, transferurile de bani din Rusia în favoarea persoanelor fizice rămân pe primul loc, Israelul pe locul doi, Italia pe locul trei, iar SUA pe locul patru.

Reducerea transferurilor de peste hotare se înregistrează al doilea an consecutiv. În anul 2016, volumul transferurilor de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice a scăzut cu 50 mil. USD sau cu 4,5% față de anul precedent. **Volumul transferurilor de peste hotare a constituit** 1079 mil. USD. Doar în anul 2006 volumul transferurilor a fost mai mic, înregistrând 854 milioane de dolari. Transferurile bănești de peste hotare în anul 2016 au constituit circa 16% în raport PIB.

Diminuarea transferurilor de peste hotare în comparație cu anul 2015 s-a produs și din cauza deprecierei EUR față de USD (cu 1,2 p.p.). Transferurile în ruble rusești s-au redus cu 49,4%. Totodată celelalte transferuri au fost în creștere: în euro – cu 5,9%, în dolari – cu 8,5% și alte valute – cu 25,1%. Astfel, structura valutară a transferurilor (recalculate în dolari) în anul 2016, a fost următoarea: USD – 530,1 mil., EUR – 428,6 mil., RUB – 118,5 mil. și alte valute 2 mil.USD.

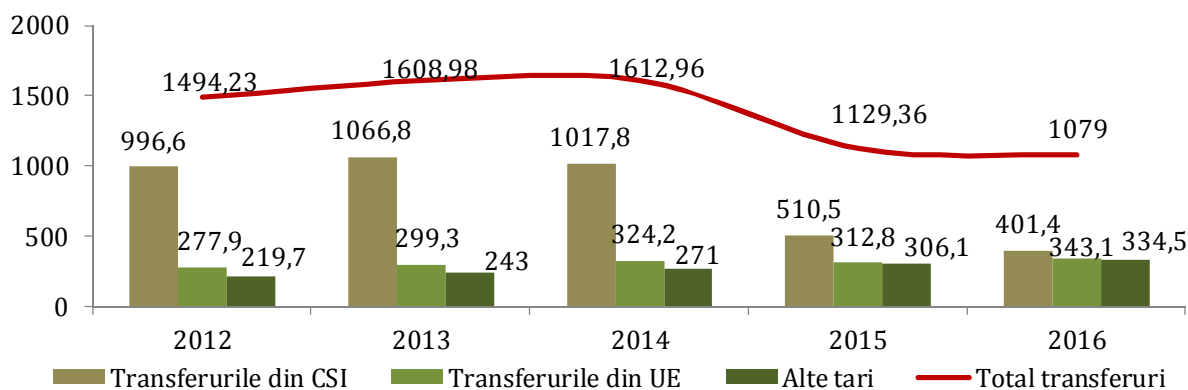
Conform provenienței geografice a transferurilor în favoarea persoanelor fizice comparativ cu anul 2015, **transferurilor din CSI** au fost în descreștere cu 21,5% înregistrând o pondere de 37,2%. **Transferurile din UE** au fost în creștere cu 9,7%, înregistrând o pondere de 31,8%, transferurile din alte state, au constituit 31% în 2016.

⁶ <http://www.mec.gov.md/ro/content/investitii-si-export>

Figura 4.3. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova, în anii 2007-2016, mil. USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Figura 4.4. Dinamica transferurilor pe grupe de țări în favoarea persoanelor fizice în perioada 2012-2016, milioane USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Transferurile din CSI au constituit 401,4 mil.USD. Transferurile din Federația Rusă continuă să fie principala sursă de transferuri, deținând o pondere majora de 96,6% din totalul transferurilor din CSI. Transferurile din alte state CSI au următoarele ponderi: Ucraina – 1,4%, Kazahstan – 0,7%, Belarus – 0,5%, Azerbaidjan – 0,3%, Uzbekistan – 0,2% și restul statelor CSI – 0,3%.

Transferurile din UE au constituit 343,1 mil.USD. Din transferurile din UE, transferurile din Italia au avut cea mai mare pondere, de 38,9%, urmate de transferurile din Marea Britanie (12,9%), Germania (11,6%), Franța (7,3%), Spania (3,6%), Irlanda (3%), Portugalia (2,6%), Romania (2,5%), Cipru (2,4%), Belgia (1,9%), Cehia (1,9%), Polonia (1,8%) și Grecia (1,4%).

Ponderea cea mai mare a **transferurilor din alte state** revin transferurilor din Israel, SUA și Turcia (82,7 % din total), în creștere cu aproape 5 p.p. față de anul precedent.

În anul 2016, analiza evoluției transferurilor în favoarea persoanelor fizice, în distribuție pe state, principalul partener al Republicii Moldova continuă să fie Rusia, deținând ponderea de 35,9%, Israel – 14,2%, Italia – 12,4%, SUA – 9,9%, Marea Britanie – 4,1%, Germania – 3,7%, Franța – 2,3%, Turcia – 1,5%, Spania – 1,1%, Romania – 0,8%, Cipru – 0,8% și Kazahstan – 0,3%, altele 13%.

În primele două luni a anului 2017, volumul transferurilor de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice au constituit circa 154 de milioane de USD, în creștere cu 17% față de perioada respectivă a anului precedent. În ianuarie transferurile s-au cifrat la 73 de milioane de dolari, iar în februarie la 79 de milioane de dolari. Peste 49% din transferuri au fost efectuate în dolari, circa 42% în euro, iar 9% în ruble.

Comerțul exterior cu bunuri

Comerțul exterior cu bunuri în anul 2016 a înregistrat o creștere cu 1,8%, comparativ cu anul trecut. De menționat, ca factor pozitiv, coraportul dintre export/import are tendința de majorare a cotei exportului și de micșorarea cotei importului.

Comerțul exterior cu bunuri în anul 2016 a fost în creștere cu 111,8 mil. USD și a constituit 6065,5 mil. USD.

Tabelul 4.2. Evoluția schimburilor comerciale în perioada 2015-2016, mil. USD

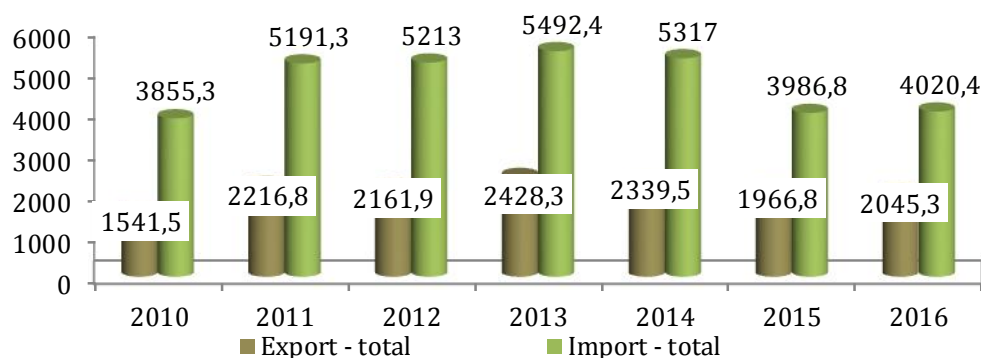
	Anul 2015	Anul 2016	Dinamica 2016/2015
	mil.USD	mil.USD	%
Comerțul exterior cu bunuri	5953,7	6065,5	1,8
Export	1966,8	2045,3	4
Import	3986,9	4020,3	0,8
Balanța comercială	2020	1975	-2,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

- *Exporturile de bunuri au continuat să se reducă în ultimii patru ani.* Începând cu anul 2013 acestea s-au redus de la 2428,3 mil. USD până la 2045,3 mil. USD (a.2016). Astfel, în anul 2016, valoarea produselor exportate a scăzut cu 12,6% față de anul 2013.
- Totodată și **volumului produselor importate** au început să se reducă începând cu 2013. Astfel, în anul 2016, valoarea produselor importate a scăzut cu circa 27%, față de anul 2013, când valoarea importului a atins cifra maximă (5492,4 mil. USD).

În anul 2016 exporturile de mărfuri au constituit 2045,3 mil.USD, în creștere cu 4% față de anul 2015.

Exporturile de mărfuri autohtone au constituit **1350,9 mil.USD** fiind în creștere cu 3,6% față de anul 2015, care a contribuit la majorarea pe total exporturi cu 2,4%, deținând o cotă de 60% în total exporturi.

Figura 4.5. Evoluția comerțului exterior cu bunuri în perioada 2010-2016, mil. USD

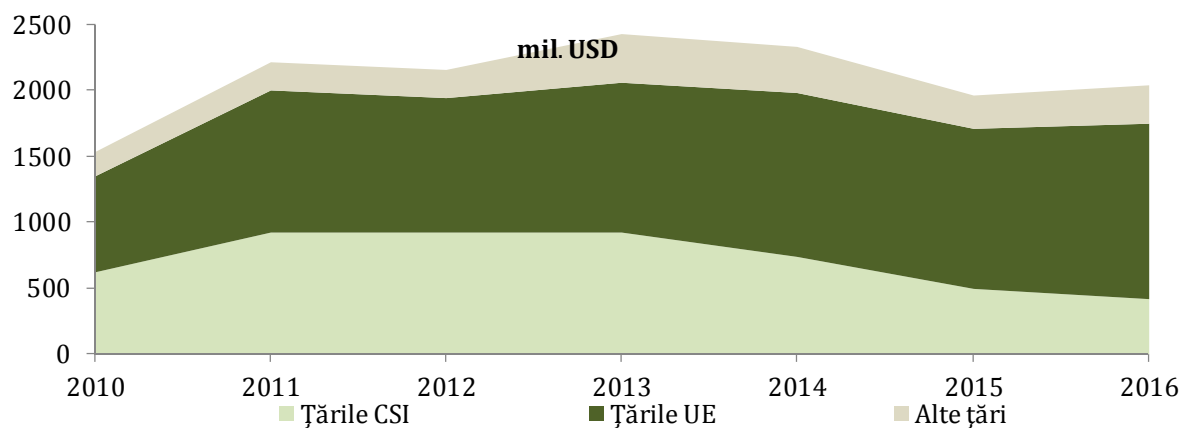
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Reexporturile de mărfuri în anul 2016 au constituit 694,4 mil.USD, fiind în creștere cu 4,8% comparativ cu a. 2015. Din total exporturi, reexporturile de mărfuri alcătuiesc 34%. Reexportul de mărfuri, după prelucrare au deținut – 22,1% din total exporturi, iar reexporturile de mărfuri clasice, care nu au suferit transformări esențiale – 11,9%.

Pe parcursul ultimilor ani, geografia exporturilor a parcurs importante schimbări. Structura geografică a exporturilor s-a schimbat fundamental: ponderea exporturilor spre țările CSI s-a diminuat de la 40,5% în 2010 la 20,3% în 2016, în timp ce ponderea exporturilor spre UE a crescut de la 47,3% în 2010 la 65,1% în 2016.

În anul 2016, exporturile de mărfuri destinate țărilor UE au constituit 1332,4 mil.USD, fiind în creștere cu 9,4% față de anul 2015. Exporturile de mărfuri destinate țărilor UE au deținut o cotă de 65,1% (în anul 2015 – 61,9%).

Exporturile de mărfuri destinate țărilor CSI au constituit 414,2 mil.USD, fiind în descreștere cu 15,9% comparativ cu anul 2015 și au fost prezente în exporturile Moldovei, cu o pondere de 20,3% (în anul 2015 – 25%).

Figura 4.6. Exporturile de mărfuri pe grupe de țări în perioada 2010-2016, mil. USD

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Boxa 4.2 Reorientarea geografică a exporturilor

Reorientarea geografică a exporturilor s-a datorat mai multor oportunități, dar și a unor constrângeri.

Pe de o parte s-au înrăutățit relațiile comerciale cu Federația Rusă, aceasta aplicând restricții comerciale în anii 2006 și 2013 la importurile de băuturi alcoolice din țara noastră, iar în anul 2014 a interzis și importul de carne procesată și fructe. Rusia aplică taxe vamale la nivelul tarifelor unice ale Uniunii Vamale (Rusia-Belarus-Kazahstan) asupra a 19 categorii de produse, fructe, carne, zahăr, grâu, bere, vinuri, etc., în ciuda zonei de comerț liber din cadrul CSI, din care face parte și Republica Moldova. Astfel, începând cu luna septembrie, taxele la importul acestor categorii de produse sunt identice pentru Moldova cu cele percepute în cazul altor țări membre a Organizației Mondiale a Comerțului (OMC)¹.

Pe de altă parte cu Uniunea Europeană relațiile comerciale au cunoscut o dinamică ascendentă, odată cu intrarea în vigoare a Sistemului Generalizat de Preferințe (GSP) în 2006, extinderea acestuia în 2007 (GSP plus), aplicarea Preferințelor Comerciale Autonome (ATP) în 2008, culminând cu instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană odată cu intrarea în vigoare a Acordului de Asociere în septembrie 2014. Creșterea exporturilor spre UE se datorează creșterii numărului de agenți

¹ The impact on the EBRD region of Russia's food ban. <http://www.ebrd.com/news/2014/the-impact-on-the-ebrd-region-of-russias-food-ban.html>

economici autohtoni, care-și direcționează activitatea spre piața europeană. Numărul acestor companii fiind în continuă creștere, de la 1018 în anul 2013, la 1360 în anul 2016. De menționat că una din tendințele comerțului Republicii Moldova cu Uniunea Europeană ține și de diversificarea gamei de produse exportate în UE, care este în continuă creștere, de la 1756 poziții tarifare exportate în anul 2014, la 2102 poziții tarifare în anul 2015².

În anul 2016, analiza evoluției exporturilor pe țări, comparativ cu anul 2015, indică o majorare a exporturilor către România cu (14,9%), Bulgaria cu (de 2,7 ori), Germania cu (8,0%), Elveția cu (25,8%), Irak cu (53,8%), Malaysia cu (de 3,3 ori), Polonia cu (7,2%), Austria cu (26,1%), China (de 1,7 ori), Israel (de 3,4 ori), Portugalia (de 14,9 ori), Ucraina cu (8,4%), Grecia cu (16,1%), Ungaria (de 2,1 ori), Macedonia (de 2,6 ori) și Myanmar (de 4,5 ori), care a favorizat creșterea pe total exporturi cu 10%.

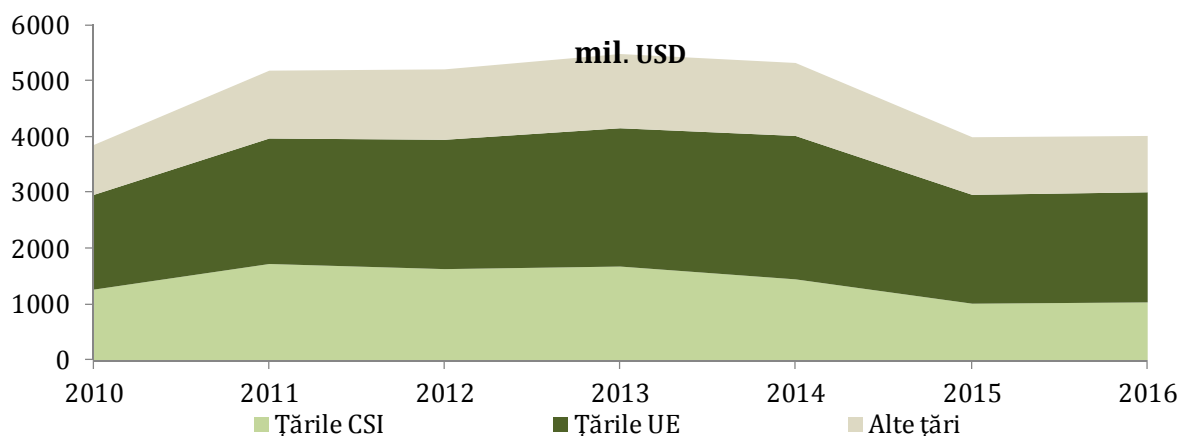
În același timp, s-au redus livrările către Kazahstan cu (77,5%), Belarus cu (21,3%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu (17,2%), Federația Rusă cu (3,1%), Indonezia cu (66,6%), Statele Unite ale Americii cu (22,8%), Letonia cu (49,8%) și Cipru cu (46,7%), diminuând astfel creșterea pe total exporturi cu 6,4%.

Exportul de mărfuri pe tipuri de produse la fel a suferit schimbări. În anul 2016, comparativ cu anul 2015, s-au marcat creșteri la exporturile de cereale și preparate pe bază de cereale cu (34%), semințe și fructe oleaginoase cu (13,6%), mobilă cu (25,1%), fire, țesături și articole textile cu (41,6%), îmbrăcăminte și accesorii cu (6,7%), băuturi alcoolice și nealcoolice cu (2,2%), zahăr, preparate pe bază de zahăr, miere cu (9,9%), produse lactate și ouă de păsări cu (29,4%), etc., care au contribuit la majorarea pe total a exporturilor cu 9,9%. Totodată, s-au micșorat exporturile de legume și fructe (18,8%), produse medicinale și farmaceutice (35,6%), grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate (24,8%), petrol, produse petroliere și produse înrudite (-33%), mașini generatoare de putere și echipamentele lor (60,5%), fibre textile (79,5%) și altele, atenuând astfel creșterea pe total exporturi cu 6,2%.

Importurile de mărfuri, în anul 2016 au totalizat 4020,3 mil.USD, fiind în creștere cu 0,8 % față de anul 2015.

Importurile de mărfuri din țările UE au constituit **1973,7 mil.USD, fiind în creștere cu 10%** față de anul 2015, deținând o pondere de 49,1% în total importuri (49,0% – în anul 2015).

Importurile de mărfuri provenite din țările CSI au constituit o valoare de 1027,4 mil.USD cu – 0,9% mai mult decât în anul 2015, deținând o pondere de 25,6% în total importuri (25,5% – în anul 2015).

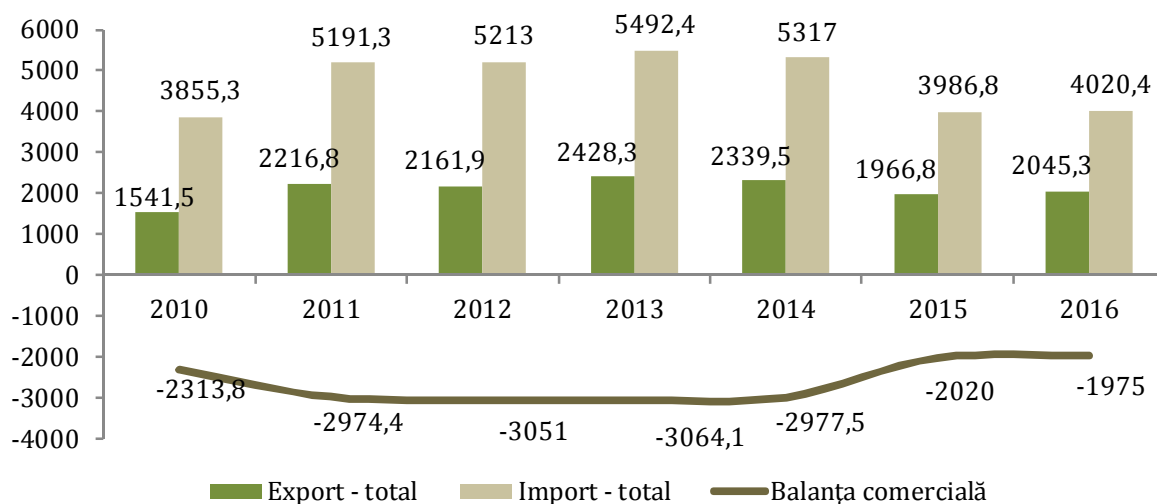

Figura 4.7. Importurile de mărfuri pe grupe de țări în perioada 2010-2016, mil. USD
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

² <http://mec.gov.md/ro/content/2016-exporturile-republicii-moldova-catre-tarile-uniunii-europene-au-detinut-o-cota-de- peste>

Evoluției importurilor pe țări în anul 2016, comparativ cu anul 2015 relevă creșteri la importurile din China cu (7,4%), Belarus cu (20,4%), Ucraina cu (3,4%), Ungaria cu (15,6%), Vietnam (de 1,9 ori), Polonia cu (8,1%), Franța cu (11,0%) și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu (16,8%) diminuând astfel scăderea pe total importuri cu 2,7%. Totodată, s-a înregistrat reducerea livrărilor din Austria cu (17,6%), Israel cu (60,0%), Turcia cu (4,6%), Bulgaria cu (15,8%), Japonia cu (33,1%), Kazahstan cu (71,4%) și Uzbekistan cu (77,0%) care a influențat diminuarea pe total importuri cu 2,2%.

Comparativ cu anul 2015, **au crescut importurile** de fire, țesături și articole textile cu (20,1%), vehicule rutiere cu (23,4%), îmbrăcăminte și accesorii cu (30,1%), băuturi alcoolice și nealcoolice cu (25,9%), zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere (de 2 ori), mașini și aparate specializate pentru industriile specifice cu (6,5%), articole prelucrate din metal (8,5%), cauciuc prelucrat cu (12,2%), pește, crustacee, moluște cu (17,8%), piele și blană prelucrate cu (21,2%), mașini și aparate de birou sau de prelucrarea automată a datelor cu (25,5%), încălțăminte cu (47,9%), contribuind la creșterea pe total importuri cu 4,5%. Totodată, **s-au redus importurile** de gaz și produse industriale obținute din gaz cu (20,6%), petrol, produse petroliere și produse înrudite cu (7,9%), legume și fructe cu (18,9%), mașini și aparate industriale cu aplicații generale cu (11%), metale neferoase cu (18,4%), instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control cu (26,3%), fier și oțel cu (9,5%), cărbune, cocs și brichete cu (50,3%), diminuând importurile cu 4,4%.

Figura 4.8. Tendințele comerțului exterior în perioada 2010-2016, mil. USD

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În anul 2016, decalajul considerabil dintre evoluția exporturilor și importurilor a dus la formarea unui deficit al balanței comerciale în valoare de 1975 mil. USD, cu 45 mil.USD sau cu 2,2% mai mic față de cel înregistrat în anul 2015 (2020 mil. USD).

Cu țările UE balanța comercială s-a încheiat cu un **deficit de 641,3 mil. USD** (în anul 2015 – 736,7 mil. USD), iar **cu țările CSI** – cu un **deficit de 613,2 mil. USD** (în anul 2015 – 525,8 mil. USD).

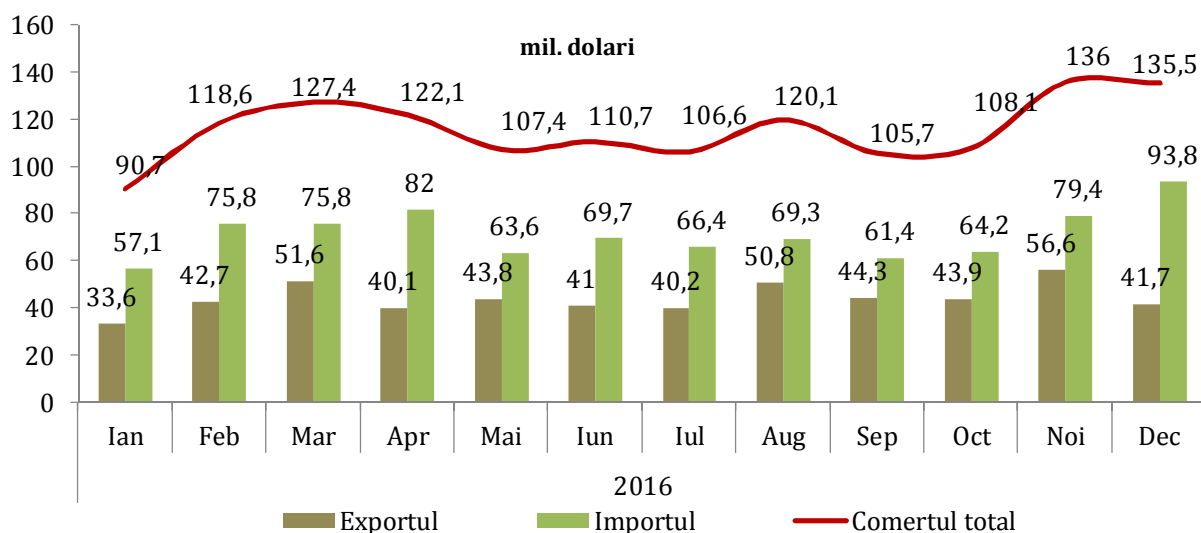
Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

Pe parcursul a ultimelor trei ani în regiunea transnistreană se înregistrează o dinamică negativă a comerțului exterior. În anul 2016 tranzacțiile comerciale externe cu bunuri au fost în scădere cu 20,7% comparativ cu anul 2015, sau cu 360,4 mil. USD și au constituit 1388,9 mil. USD. Atât exporturile cât și importurile în perioada analizată au înregistrat o scădere față de anul 2015. **Exportul** de mărfuri a scăzut cu 13% (exportul de bunuri a constituit 531,1 mil. USD) iar **importul** de mărfuri – cu 12,3% (importurile de mărfuri au constituit 858 mil. USD). **Balanța comercială** a constituit 327,4 mil. USD față de 527 mil. USD în anul 2015.

Cifra de afaceri redusă a regiunii transnistrene cu țările vecine, se explică prin existența problemelor de vămuire a mărfurilor, restricționarea traficului feroviar prin Ucraina, precum și deficitul de valută străină în regiune și utilizarea insuficientă a capacității de producție.

Asupra exportului o influență negativă a avut-o reducerea exportului de metal și a produselor din acestea cât și a produselor energetice. Exportul de metal deține o cotă destul de semnificativă în total exporturi. În anul 2016 această cotă a constituit 16%, mai puțin cu 5% față de 2015. O scădere de 2% (de la 37% în 2015 la 35% în 2016), se observă la produsele energetice. Totodată tendințe pozitive au fost înregistrate în industria ușoară o creștere de 4,8% comparative cu anul 2015.

În anul 2016, regiunea Transnistreană a realizat tranzacții comerciale externe cu 85 de țări ale lumii (în 2015 - cu 82 de țări), inclusiv 10 țări din CSI. Exportul de bunuri atât către UE cât și către CSI a înregistrat o tendință negativă. Valoarea exporturilor de bunuri destinate țărilor UE a constituit 174 mil. USD diminuându-se cu 16,5%, față de anul 2015. Către țările CSI, valoarea exporturilor de bunuri a scăzut cu 11% până la 356,4 mil. USD.

Figura 4.9. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii Transnistrene în anul 2016 pe luni, mil. USD

Sursa: Conform datelor, <http://customs.gospmr.org/2014.html>

Partenerii principali ai regiunii transnistrene sunt: R. Moldova – cu o cotă de 46,2%, România – 11,4%, Ucraina – 11%, Rusia – 8,7%, Italia – 7,6% din total exporturi.

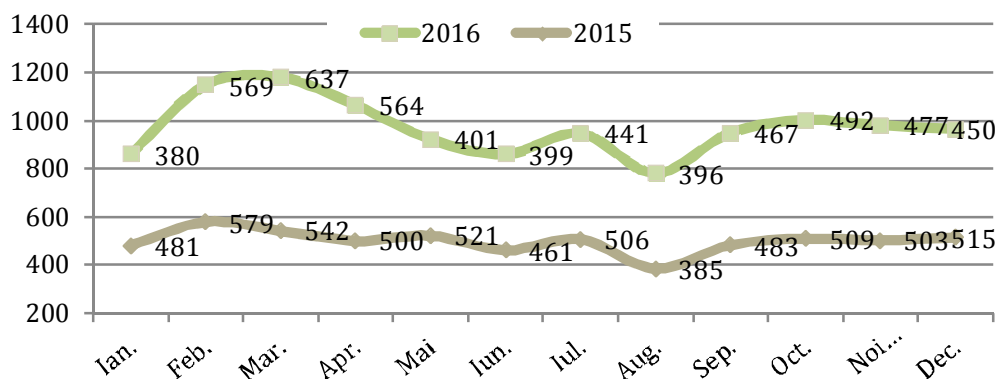
Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în a. 2015-2016.

Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, la 01.03.2017 Registrul de stat deținea informații despre 171 771 persoane juridice și întreprinzători individuali. Numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a diminuat nesemnificativ în T IV 2016 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, indicele constituind 92,9%. Totodată, acesta a fost în creștere cu 8,8% față de T III 2016.

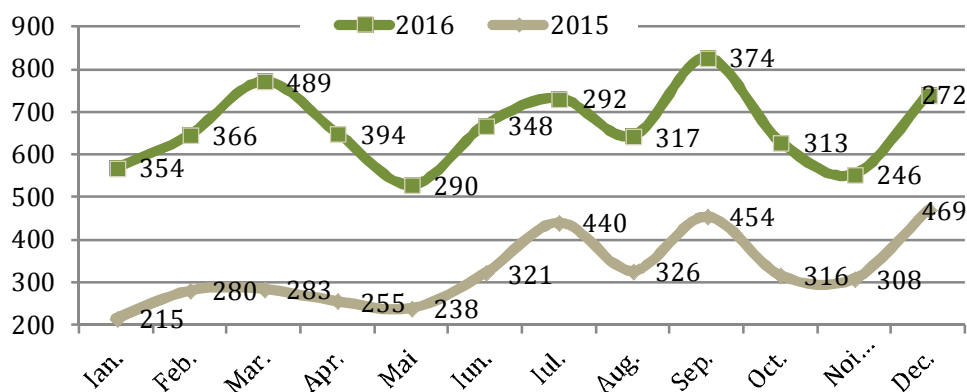
În ansamblu, numărul întreprinderilor înregistrate în anul 2016 a marcat o diminuare de 5,3% comparativ cu anul precedent. Astfel, potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în Registrul de stat în anul 2016, au fost trecute 5673 întreprinderi noi.

Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate în perioada 2015-2016

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Pe fundalul diminuării numărului de întreprinderi înregistrate în perioada 2015-2016, un semnal negativ constituie și continuarea tendinței de creștere a numărului de întreprinderi radiate. Astfel, în anul 2016, numărul întreprinderilor radiate a constituit 4055 de unități sau cu 3,8% în creștere față de anul 2015. Totodată, în ultimul trimestru al anului, numărul întreprinderilor radiate a constituit 831 de unități sau cu 23,9% mai puțin f.p.s.a.p.

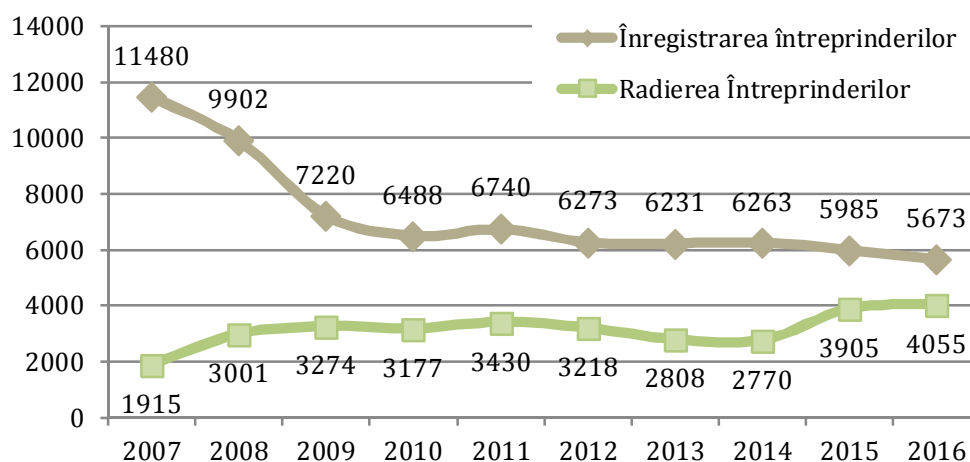

Figura 5.2. Evoluția numărului de întreprinderi radiate în perioada 2015-2016

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

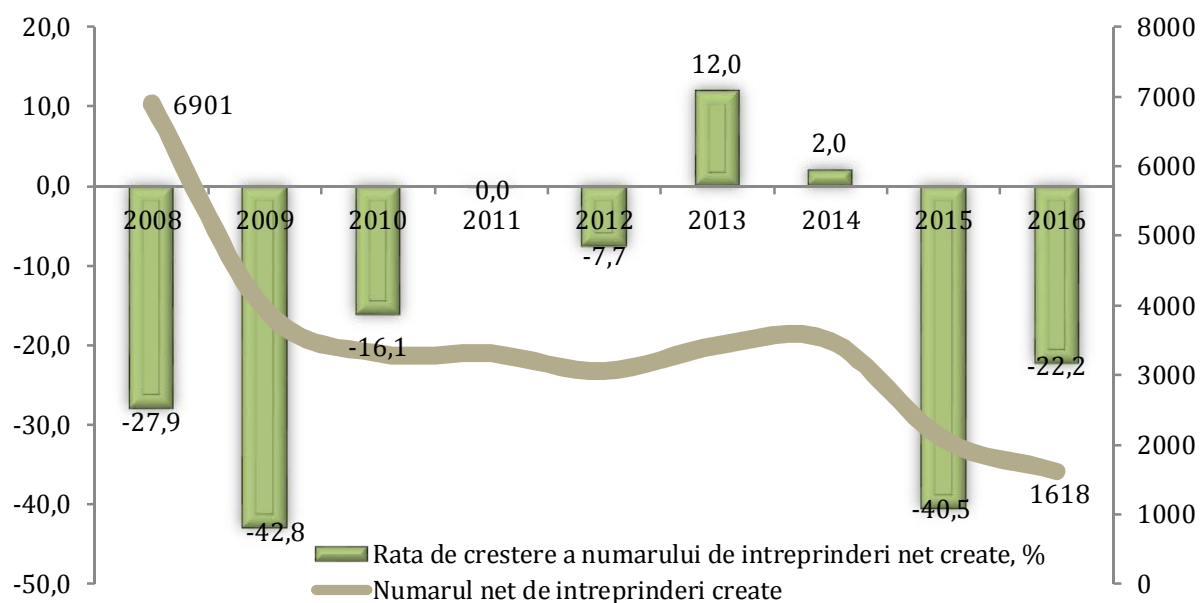
În perioada anilor 2007-2016 se observă o tendință descrescătoare a numărului de întreprinderi înregistrate. Față de anul 2007 când s-a înregistrat un număr de 11480 de înmatriculări la nivelul întregii țări, în 2016 indicatorul dat s-a redus la 5673 de înmatriculări, diminuându-se cu 50,6%.

Pe de altă parte, un semnal alarmant îl reprezintă majorarea numărului de radieri a întreprinderilor din Registrul de Stat. Astfel, dacă în anul 2007 din Registrul de Stat au fost radiate 1915 întreprinderi, numărul acestora a ajuns la 4055 de întreprinderi în anul 2016, majorându-se de 2,1 ori.

Figura 5.3. Dinamica înregistrărilor și radierilor în Registrul de Stat, 2007-2016, unități
Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Totodată, în perioada 2008-2016 (Fig.5.4.) se remarcă o tendință negativă a numărului net de întreprinderi create, numărul cărora s-a diminuat în perioada analizată cu 76,5% (excepție făcând anii 2013 și 2014, care au marcat o creștere a numărului net de întreprinderi create f.p.s.a.p., cu un ritm de creștere de 12%, respectiv 2%).

Figura 5.4. Dinamica numărului net de întreprinderi create în Registrul de Stat, 2008-2016

Sursa: elaborat de autori conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

În T IV 2016, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a diminuat cu 7,1% f.p.s.a.p., continuând tendința de scădere înregistrată în TIV al anilor 2011-2016 (excepție făcând T IV 2012 și T IV 2015 în care a fost înregistrată o ușoară creștere).

Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în TIV 2016, în Registrul de stat, au fost trecute 1419 întreprinderi noi.

Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în T IV 2011-2016 față de perioada similară a anului precedent, %

	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
Trimestrul IV 2011	98,4	83,4
Trimestrul IV 2012	100,1	94,3
Trimestrul IV 2013	94,3	102,9
Trimestrul IV 2014	93,9	93,4
Trimestrul IV 2015	105,2	149,5
Trimestrul IV 2016	92,9	76,0

Sursa: Calculele autorului conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În perioada ianuarie-septembrie 2016, în regiunea din partea stângă a Nistrului, în sectorul businessului mic activau 3873 de întreprinderi. În primele 9 luni ale anului 2016, în sectorul businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (cu excepția persoanelor fizice) erau angajați 19144 salariați, în descreștere cu 2,9% f.p.s.a.p. În această perioadă, următoarele sectoare economice înregistrează o tendință de diminuare a numărului de salariați (o descreștere de - 12,4% în sectorul industriei, - 9,1% în construcții, - 19,1% în sectorul comunicațiilor, - 8,9% în agrement și turism, - 2,9% comerț și alimentație publică, - 5,4% operațiuni imobiliare). Totodată, în perioada analizată (ianuarie-septembrie 2016) unele sectoare economice marchează o tendință de creștere a numărului mediu de salariați. Aici se includ Agricultură, Transportul, Logistica și distribuție, Activitate comercială generală, Gospodărie de locuințe și deservire comunală, Învățământ, Cultura și arta, care au înregistrat o creștere a numărului mediu de salariați f.p.s.a.p.

Tabelul 5.2. Date privind numărul mediu de salariați în întreprinderile sectorului businessului mic³, inclusiv întreprinderile mici și micro (fără persoanele fizice) din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie-septembrie 2016

	ianuarie-septembrie 2016, pers.	ianuarie-septembrie 2015, pers.	Indici, %
1	2	3	4
Total	19144	19717	97,1
Industrie	2863	3269	87,6
Agricultura	2328	1913	121,7
Transport	832	815	102,1
Comunicații	72	89	80,9
Construcții	2005	2206	90,9
Comerț și alimentația publică	7201	7417	97,1
Logistica și distribuție	32	31	103,2
Operațiuni imobiliare	901	952	94,6
Activitate comercială generală	345	329	104,9
Activitatea editorială	96	102	94,1

³ Datele sunt prezentate pentru întreprinderile sectorului businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro, cu numărul mediu de salariați până la 50 persoane și cifra de afaceri anuală până la 1200000 RU MZP (nivelul calculat al salariului minim)¹ RU MZP este echivalent cu 12,7 RUB transnistrene (a.2015)

Tabelul 5.2 – continuare

1	2	3	4
Gospodărie de locuințe și deservire comunală	477	453	105,3
Sănătate și asigurare socială	241	242	99,6
Învățământ	304	296	102,7
Cultura și arta	133	129	103,1
Agrement și turism	349	383	91,1
Alte ramuri	451	464	97,2

Sursa: «Основные показатели деятельности субъектов малого предпринимательства, включая микро и малые предприятия (без физических лиц), за январь – сентябрь 2016 г.»

Capitolul VI

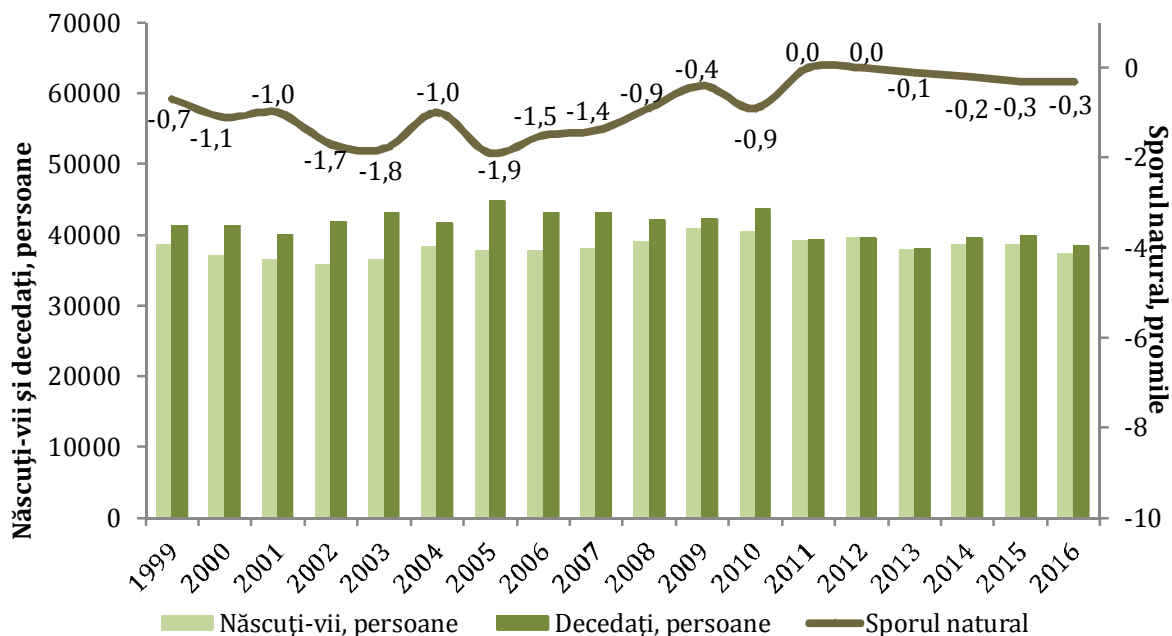
SECTORUL SOCIAL

Situația demografică

Anul 2016 este caracterizat de micșorarea mai multor indicatori ai mișcării naturale, precum numărul de născuți-vii, decedați, căsătorii, divorțuri în majoritatea regiunilor țării. S-a redus mortalitatea infantilă, în special, datorită regiunilor Centru și Nord. S-a majorat ponderea tumorilor maligne și s-a redus cea a bolilor aparatului circulator în rândul cauzelor de deces. Scăderea naturală a rămas la nivelul anului precedent.

În anul 2016, conform datelor preliminare ale BNS, numărul născuților-vii total pe țară a constituit 37390 pers., fiind în scădere cu 3,2% comparativ cu anul precedent, rata natalității constituind 10,5 născuți-vii la 1000 locuitori. Numărul de decedați a constituit 38487 pers., înregistrând, la fel, o reducere de 3,6% față de anul 2015, iar rata mortalității a ajuns la 10,8 decedați la 1000 locuitori. Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în anul 2016 a constituit 352 cazuri și s-a redus cu 23 cazuri în comparație cu anul precedent, iar rata mortalității infantile a ajuns la 9,4 decedați în vârstă sub 1 an la 1000 născuți-vii.

Conform Figurii 6.1 anii 1999-2010 sunt caracterizați de un spor natural negativ, care prezintă fluctuații de-a lungul perioadei. Cele mai mari scăderi naturale în acest interval de timp au fost înregistrate în 2003 (-1,8‰) și 2005 (-1,9‰). În anii 2011-2012 sporul natural a devenit nul, mai mult din cauza unui număr mai mic de persoane decedate. După această perioadă a urmat o tendință continuă de scădere a sporului natural, care a devenit negativ și relativ stabil, din cauza scăderii atât a numărului de născuți-vii, cât și al celor decedați, ajungând la -0,3‰ în 2016.

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în anii 1999-2016

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

După clase ale cauzelor de deces cele mai multe decese sunt cauzate de bolile aparatului circulator – 57,0%, tumorile maligne – 16,0%, bolile aparatului digestiv – 9,6%, accidente, intoxicațiile și traumele – 7,0%, bolile aparatului respirator – 4,4%, alte clase – 6,0%.

Mișcarea naturală a populației Republicii Moldova pe regiuni de dezvoltare în anul 2016 indică faptul că Municipiul Chișinău, regiunile Nord și Centru au înregistrat cei mai mulți născuți-vii, dar și cei mai mulți copii decedați sub vârsta de 1 an. Dintre aceste regiuni cele mai multe persoane decedate și, respectiv, cele mai importante scăderi naturale au fost în regiunile Nord și Centru. Municipiul Chișinău și U.T.A. Găgăuzia sunt singurele regiuni cu un spor natural pozitiv. Căsătoriile, dar și divorțurile au fost mai numeroase în regiunea Centru, Municipiul Chișinău și regiunea Nord. Cele mai puține divorțuri s-au înregistrat în U.T.A. Găgăuzia în comparație cu celelalte regiuni.

Cea mai mare rată de natalitate a fost înregistrată în Municipiul Chișinău, iar cea mai mică – în regiunea Sud. În Municipiul Chișinău și U.T.A. Găgăuzia sporul natural este pozitiv, spre deosebire de regiunile Nord, Centru și Sud, unde mortalitatea generală e cea mai ridicată, precum și scăderea naturală – cea mai mare. Cele mai mari rate ale nupțialității și divorțialității s-au înregistrat în Municipiul Chișinău și regiunea Centru.

În aspect teritorial cele mai mari rate ale scăderii naturale s-au înregistrat în următoarele raioane: Dondușeni (-7,5‰), Ocnița (-7,4‰), Briceni (-6,8‰), Drochia (-6,0‰), Șoldănești (-5,1‰), Cimișlia (-4,5‰). În afară de municipiul Chișinău și U.T.A. Găgăuzia, rate pozitive ale creșterii naturale au avut doar municipiul Bălți (8,4‰) și raioanele Ialoveni (1,9‰) și Ungheni (0,7‰), iar raionul Cahul a avut o creștere naturală nulă (0,0‰).

Tabelul 6.1. Mișcarea naturală a populației țării pe regiuni de dezvoltare în anul 2016

		Născuți-vii	Decedați	Decedați copii sub 1 an	Sporul natural	Căsătorii	Divorțuri
Mun. Chișinău	<i>pers.</i>	10243	6501	163	3742	5616	2817
	<i>‰</i>	12,5	7,9	-	4,6	6,9	3,4
Nord	<i>pers.</i>	9617	12365	69	-2748	5407	2606
	<i>‰</i>	9,8	12,6	-	-2,8	5,5	2,6
Centru	<i>pers.</i>	10710	12118	72	-1408	6981	3442
	<i>‰</i>	10,1	11,5	-	-1,4	6,6	3,3
Sud	<i>pers.</i>	5081	5910	38	-829	2992	1435
	<i>‰</i>	9,6	11,1	-	-1,5	5,6	2,7
U.T.A. Găgăuzia	<i>pers.</i>	1739	1596	10	146	920	350
	<i>‰</i>	10,7	9,8	-	0,9	5,7	2,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul *căsătoriilor* total pe țară în anul 2016 a constituit 21916, micșorându-se cu 11,3% față de anul trecut, iar rata nupțialității a constituit 6,2 căsătorii la 1000 locuitori. Indicatorul în cazul numărului *divorțurilor* din țară a constituit 10650, fiind în scădere cu 4,9% față de anul precedent. Rata divorțialității a constituit 3,0 divorțuri la 1000 locuitori.

În aspect teritorial, cea mai mare rată a căsătoriilor, dar și cea mai ridicată rată a divorțurilor au fost înregistrate în raionul Anenii Noi (8,0‰, respectiv, 7,3‰). Rata cea mai joasă a nupțialității a fost la Ocnița (4,2‰), iar cea mai mică rată a divorțialității în raioanele: Leova, Fălești, Glodeni, Sângerei, precum și în UTA Găgăuzia – fiecare câte 2,2‰.

Conform informațiilor Ministerului Afacerilor Interne în anul 2016 permis de ședere în țară au obținut 4080 cetățeni străini, adică cu 129 pers. mai puțin decât în anul precedent. Cei mai mulți imigranți au fost din Ucraina (734 pers.) și Federația Rusă (705 pers.). După datele Ministerului Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor din țară au emigrat 2507 pers., stabilindu-se cu domiciliul permanent în alt stat. Cei mai mulți au plecat în Rusia (857 pers.) și SUA (623 pers.). Majoritatea sunt în vârsta de 15-44 de ani.

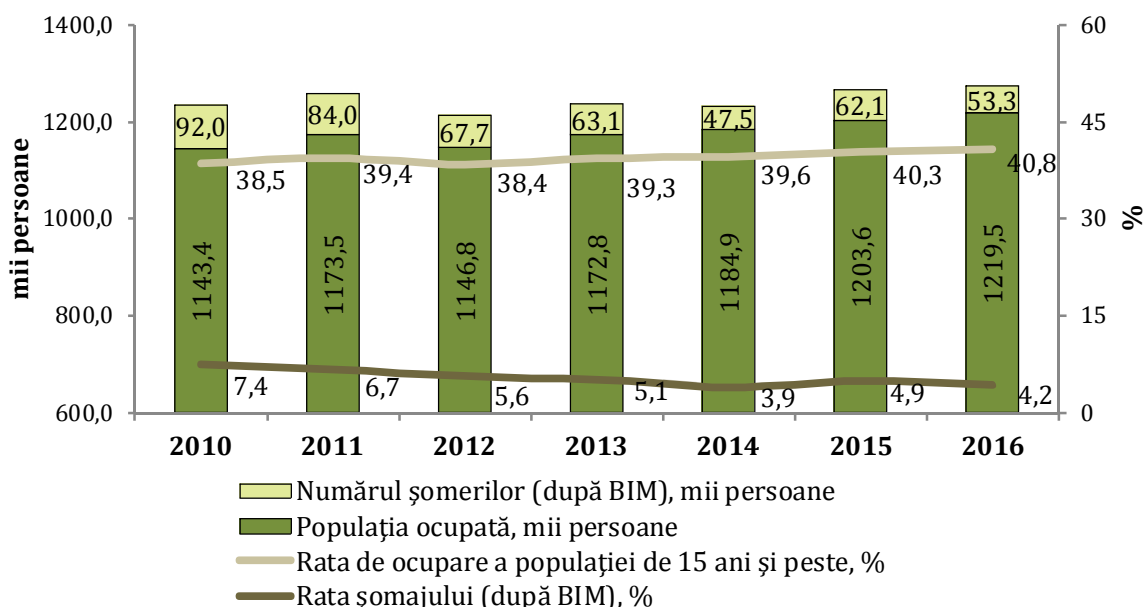
Piața forței de muncă

În anul 2016 indicatori privind activitatea economică a forței de muncă precum populația economic activă, populația ocupată, rata de activitate, rata de ocupare nu au suferit schimbări esențiale în comparație cu anul precedent. Totodată, însă, s-a micșorat numărul șomerilor (după BIM), care are cea mai mică valoare din toată perioada 2010-2016, cu excepția anului 2014, pe când populația ocupată în anul 2016 a atins cel mai înalt nivel din ultimii 7 ani.

În anul 2016 populația economic activă a constituit 1272,8 mii pers., fără să se modifice semnificativ față de anul precedent. Rata de activitate a populației a fost de 42,6%, majorându-se neesențial față de anul precedent (42,4%). În cadrul persoanelor economic active s-a înregistrat o pondere mai mare a bărbaților (45,4%) decât a femeilor (40,1%). Ponderea persoanelor economic active din mediul urban a fost mai mare față de cea a populației active din mediul rural: respectiv 45,0% și 40,8%. În grupa de vârstă 15-29 ani ponderea persoanelor economic active a avut valoarea de 30,9%, iar în grupa 15-64 ani – 47,2%. Rata de activitate economică a populației în vârstă de muncă a constituit 50,0%.

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a atins 40,8%, majorându-se neesențial în comparație cu nivelul anului 2015 (40,3%). Ea a fost mai ridicată la bărbați – 43,0% decât la femei (39,0%). După mediile de reședință, rata de ocupare a constituit în mediul urban – 42,3% și în mediul rural – 39,7%. Rata de ocupare a persoanelor în vârstă de muncă (16-56/61 ani) a avut valoarea de 47,7%, a persoanelor în vârstă de 15-64 ani – 45,2%, iar în grupa de vârstă 15-29 ani a constituit 28,4%.

Populația ocupată a fost de 1219,5 mii pers., reducându-se cu 1,3% față de anul precedent. Precum și la populația economic activă, nu au fost disparități pe sexe – bărbați – 49,7% și femei – 50,3%. Ponderea persoanelor ocupate în mediul urban a fost mai mică decât cea din mediul rural: în localități urbane – 45,9%, în localități rurale – 54,1%.

Figura 6.2. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în anii 2010-2016

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul șomerilor, conform Biroului Internațional al Muncii a constituit 53,3 mii pers., fiind în descreștere față de anul 2015 (62,1 mii). Șomajul a fost într-o proporție mai mare în rândul

bărbaților – 65,7% din numărul total al șomerilor, precum și în rândul persoanelor din localități urbane – 67,0%.

Rata șomajului la nivelul țării în anul 2016 a fost de 4,2%, fiind în scădere față de 2015 (4,9%). Rata șomajului la bărbați a constituit 5,5%, iar la femei - 2,9%. Au fost înregistrate disparități între ratele șomajului în mediul urban și cel rural - respectiv, 6,0% și 2,6%. În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a fost de 11,2%, iar în categoria de vârstă 15-29 ani a constituit 8,1%.

Boxa 6.1. Locuri vacante pe piața forței de muncă în Republica Moldova

Conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă la data de 27.12.2016 erau în evidență 8246 locuri de muncă vacante. Cele mai multe locuri de muncă au fost în zonele urbane. Mai multe oferte de locuri vacante de muncă au fost în: Chișinău – 3391, Bălți – 921, Florești – 465, mai puține oferte în: Briceni – 24, Dubăsari – 20, Drochia – 15 locuri vacante. Pentru persoanele cu nivel de instruire superior și mediu de specialitate s-au oferit 1830 de locuri vacante, constituind circa 22% din numărul total de locuri de muncă, iar pentru persoanele cu nivel de instruire secundar profesional și pentru muncitorii necalificați s-au oferit 6416 locuri vacante ceea ce constituie 78% din numărul total de locuri vacante. Numărul șomerilor aflați în evidență la sfârșitul anului 2016 constituie 26 889 pers. dintre care 12607 sunt femei. Șomeri plasați în câmpul muncii pe parcursul lunii decembrie 2016 constituie 5315 pers. dintre care 2281 sunt femei. Persoanele care beneficiază de alocație de integrare și reintegrare profesională la sfârșitul anului au constituit 1763, dintre care 1281 sunt femei. Mărimea medie a ajutorului de șomaj pentru o persoană a constituit 1356,81 MDL.

Sursa: Conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă

<http://www.anofm.md/files/documents/Piata%20muncii%2027.12.16.%20Zinadocx.docx>

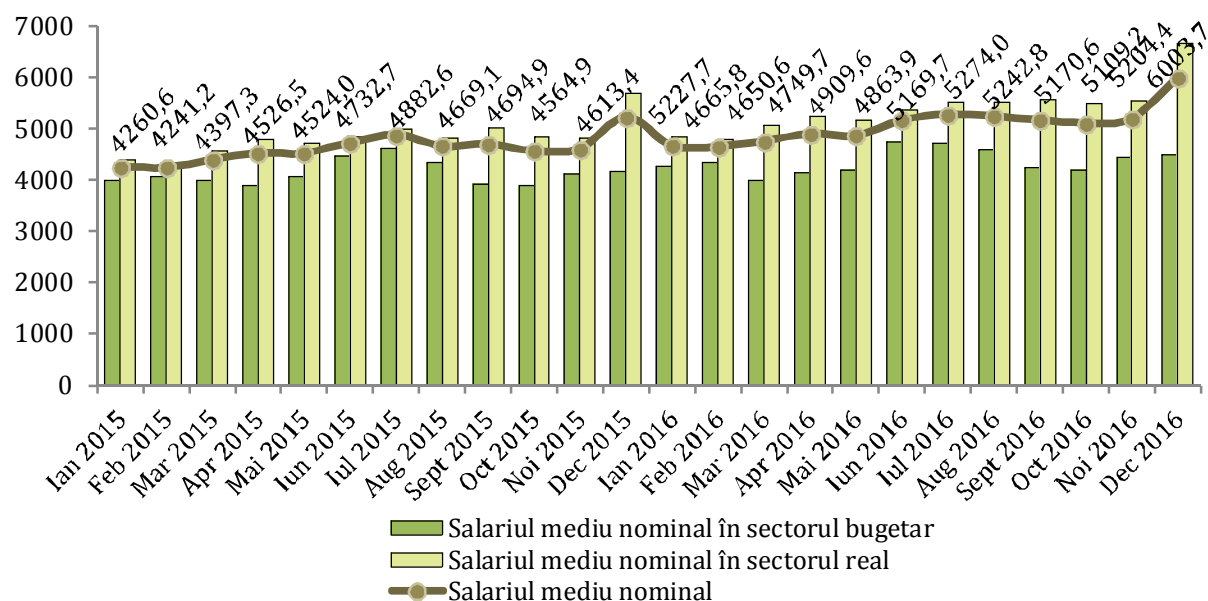
Remunerarea muncii

Anul 2016 este caracterizat prin scăderi și creșteri neesențiale ale indicilor câștigului salarial în termeni reali în perioada ianuarie-iulie 2016, iar în august-decembrie 2016 – majorări semnificative – o situație cu totul opusă anului 2015. Totodată, de-a lungul anului 2016 în comparație cu anul 2015 diferența dintre salariul mediu nominal în sectorul real și cel mediu nominal din sectorul bugetar a continuat să se majoreze, astfel în ianuarie 2016 ea a fost de 587,1 MDL, iar în decembrie 2016 ea deja a constituit 2155,7 MDL. La sfârșitul anului 2016 cele mai mari salarii au fost în Activități financiare și de asigurări spre deosebire de luna ianuarie 2016 când pe primul loc se situa activitatea de Informații și comunicații. Printre cele mai bine plătite activități a devenit și Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat.

În anul 2016, câștigul salarial mediu lunar din economia națională a constituit 5084,0 MDL și s-a majorat față de anul precedent în valoare nominală cu 10,3% și în termeni reali ajustat la indicele prețurilor de consum cu 3,7%.

În ultima lună a anului 2016 câștigul salarial nominal mediu a constituit 6003,7 MDL, înregistrând o majorare de 14,8% f.p.s.a.p. Indicele câștigului salarial real pentru luna decembrie 2016 față de luna decembrie 2015 a fost de 112,1%, sau în creștere cu 12,1% față de nivelul anului trecut. În luna decembrie 2016, câștigul salarial mediu în sectorul bugetar a fost de 4492,6 MDL (+8,0% f.p.s.a.p.), în sectorul economic real – 6648,3 MDL (+17,0% f.p.s.a.p.). De-a lungul anului 2016 în comparație cu anul 2015 diferența dintre salariul mediu nominal în sectorul real și cel mediu nominal din sectorul bugetar a continuat să se majoreze, astfel în ianuarie 2016 ea a fost de 587,1 MDL, iar în decembrie 2016 ea deja a constituit 2155,7 MDL. După tipurile de activități economice, cel mai mare salariu mediu lunar în luna decembrie 2016 s-a înregistrat în: Activități financiare și de asigurări – 16536,4 MDL, Producția și furnizarea de

energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – 12531,9 MDL, Informații și comunicații – 12900,0 MDL, pe când în ianuarie 2016 în primele 3 cele mai plătite activități intrau: Informații și comunicații (9534,2 MDL), Activități financiare și de asigurări (9040,2 MDL), Alte activități de servicii (8351,3 MDL). Cele mai mici salarii în decembrie 2016 au primit persoanele din următoarele activități economice: Agricultură, silvicultură și pescuit – 4154,0 MDL, Activități de cazare și alimentație publică – 3657,5 MDL și Artă, activități de recreare și de agrement – 3399,0 MDL. Față de ianuarie 2016 acest clasament s-a schimbat doar parțial: Agricultură, silvicultură și pescuit – 2677,1 MDL, Artă, activități de recreare și de agrement – 3109,9 MDL și Activități de cazare și alimentație publică – 3194,0 MDL.

Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și a celui real în perioada ianuarie 2015 – decembrie 2016, MDL

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În anul 2016 indicii salariului real au fost mult mai mari în comparație cu anul precedent, înregistrând o creștere a mărimii salariului real și anume în august-decembrie 2016, în comparație cu aceiași indici din perioada similară din 2015, când ei au prezentat scăderi, pe când indicii salariului real în perioada ianuarie-iulie 2016 au indicat scăderi în cea mai mare parte a perioadei sau creșteri nesemnificative.

Tabelul 6.2. Tendințele ratelor salariului nominal vs tendințele ratelor salariului real (față de perioada similară a anului precedent), %

2015												
Luna	Ian	Feb	Mar	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sep	Oct	Noi	Dec
Salariul nominal, %	112,8	114,1	112,4	112,9	112,2	112,6	112,8	109,2	110,0	105,9	105,9	107,4
Salariul real, %	107,7	107,1	104,9	104,9	103,8	104,0	103,9	97,3	97,7	93,6	93,3	94,5
2016												
Luna	Ian	Feb	Mar	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sep	Oct	Noi	Dec
Salariul nominal, %	109,5	109,7	108,0	108,5	107,5	109,2	108,0	112,3	110,1	111,9	112,8	114,8
Salariul real, %	96,6	99,5	98,7	100,2	99,6	101,7	100,9	108,4	106,9	109,2	109,9	112,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Conform datelor statisticii oficiale reiese, că câștigurile salariale reprezintă cea mai mare parte din veniturile disponibile ale populației Republicii Moldova. În intervalul de timp analizat, ponderea câștigurilor salariale constituie 42,1% din veniturile totale disponibile. Astfel, acest indicator reprezintă componenta de bază în veniturile populației, însă comparativ cu anul precedent, contribuția acestor venituri s-a majorat cu 0,7 p.p.

Boxă 6.2: Salariile angajaților din instituțiile medico-sanitare publice

În luna iulie a anului 2016 a fost abrogată Hotărârea Guvernului Nr. 1593 din 29.12.2003 despre aprobarea Regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală și a intrat în vigoare un nou document legislativ – Hotărârea Guvernului Nr. 837 din 06.07.16, care a fost publicat în Monitorul Oficial Nr. 204-205 din 12.07.2016.

Conform regulamentului dat, salariile de funcție lunare ale personalului medical sunt următoarele: medicii de familie în dependență de vechimea în specialitate este stabilit în interval de 5000-5900 MDL; medici din asistența medicală urgentă prespitalicească 4000-4800 MDL; medici, antrenați în serviciul de ftiziopneumologie; din sectorul spitalicesc, ocupați nemijlocit cu tratamentul HIV/SIDA; din serviciul morfopatologie (sau anatomopatologie), medici din serviciu prelevare și procesare a organelor, țesuturilor și celulelor umane de la cadavru 6400-7200 MDL; medici de profil chirurgical care operează, medici endoscopiști, medici anesteziologi-reanimatologi din: instituții de nivel republican, municipal și regional 4000-5900 MDL; alți medici-specialiști, farmaciști în instituții de nivel republican, municipal și regional 4300-5000 MDL; alți medici-specialiști, farmaciști din instituții de nivel raional laboranți în medicină, psihologi, psihopedagogi, logopezi, pedagogi, chimiști, biologi, bacteriologi, kinezoterapeuți etc. (cu studii superioare nemedicale) din instituțiile medico-sanitare publice de toate nivelele 2000-4250 MDL.

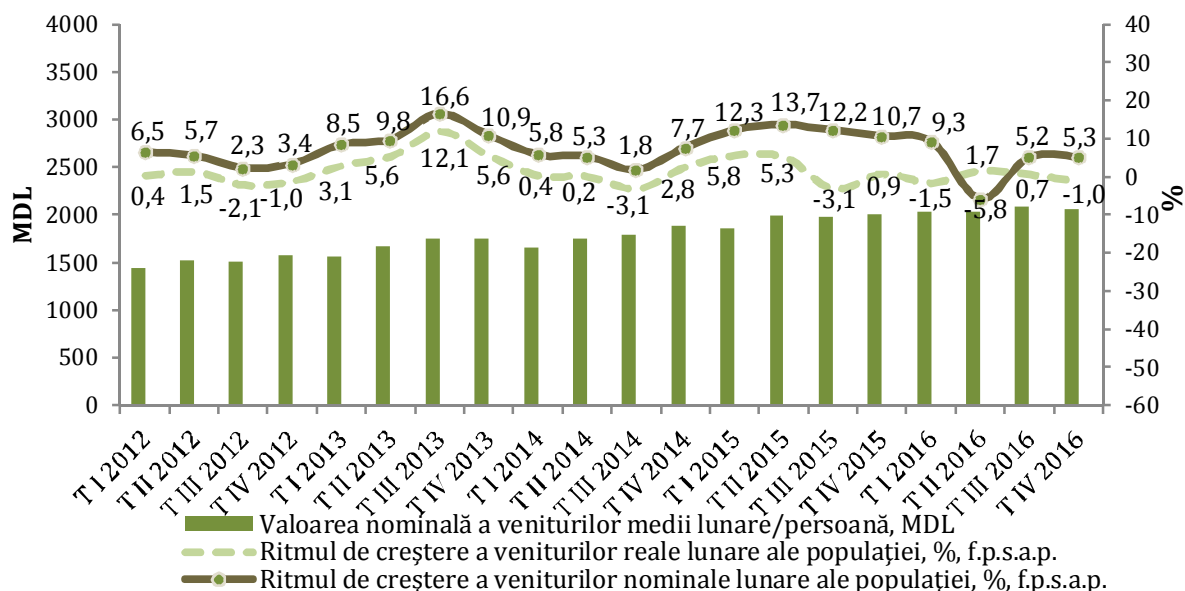
Conform Hotărâri Guvernului Nr. 837 din 06.07.2016, prevederile Regulamentului aprobat se pun în aplicare din data de 1 iulie 2016, dar începând cu 1 aprilie 2018, după aprobarea Legii anuale a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, salariile de funcție lunare prevăzute se reexaminează și se indexează anual în funcție de creșterea cheltuielilor fondului pentru achitarea serviciilor medicale curente (fondul de bază) al asigurării obligatorii de asistență medicală și ținând cont de indicele prețului de consum, stabilit în prognoza macroeconomică de către Ministerul Economiei.

Sursa: <http://lex.justice.md/md/365756/>

Veniturile disponibile ale populației pe o lună în anul 2016 au constituit 2060,2 MDL în medie la o persoană, fiind în creștere cu 5,3% față de anul 2015. În termeni reali veniturile populației au înregistrat o descreștere de 1%. În primele 3 trimestre de la începutul anului 2016 se observă o creștere a veniturilor disponibile ale populației în valoare nominală și o reducere în ultimul trimestru al anului. T. II din 2016 a fost singurul trimestru ce a avut o scădere a veniturilor lunare ale populației în valoare nominală din toate trimestrele ultimilor 4 ani în comparație cu veniturile date din trimestrele respective ale anilor precedenți. Cu toate acestea, în termeni reali, în T. I din 2016 veniturile au avut o scădere f.p.s.a.p., iar în T. II veniturile au avut o majorare. În următoarele trimestre din 2016 ritmul de creștere s-a redus, astfel încât T. IV a indicat o scădere a veniturilor față de T. IV din 2015.

Veniturile disponibile ale populației în anul 2016 au constituit în mediu la o persoană pe lună 2060,2 MDL, cu 5,3% mai mult decât în anul precedent. În 2016 veniturile populației în termeni reali cu ajustarea la indicele prețurilor de consum au înregistrat o descreștere de 1%. În primele 3 trimestre de la începutul anului 2016 se observă o creștere a veniturilor disponibile ale populației în valoare nominală, după care în T. IV valoarea lor se reduce. Contribuția salariilor în structura veniturilor populației așa și rămâne cea mai importantă sursă financiară. Veniturile

din salarii reprezintă 42,1% din veniturile total disponibile, valoarea acestora fiind în creștere față de T. IV al anului 2015 cu 0,7 p.p. Prestațiile sociale sunt a doua sursă semnificativă de venit a moldovenilor ce constituie 22,1%, majorându-se cu 1,2 p.p. față de anul anterior. La formarea veniturilor au contribuit și activitățile pe cont propriu cu o pondere de 14,9% din veniturile medii lunare ale unei persoane. Astfel, activitățile individuale agricole reprezintă 8,3% din activitățile pe cont propriu, iar activitatea individuală non-agricolă – 6,6%. Încă o sursă importantă pentru bugetul gospodăriei casnice o constituie transferurile bănești. Acestea reprezintă 17,1% din total veniturilor sau cu 0,3 p.p. mai puțin f.p.s.a.p. Veniturile populației din mediul urban au fost în medie cu 666,4 MDL sau de 1,4 ori mai mari comparativ cu cele din mediul rural. Pentru populația din mediul urban principalele surse de venituri sunt activitatea salariată, care au asigurat veniturile populației în proporție de 54,5% și prestațiile sociale – 20,8%. Veniturile populației din mediul rural sunt generate în baza activității salariale în proporție de 29%, iar contribuția acesteia este de 1,9 ori mai mică decât în mediul urban. Totodată, veniturile obținute din activitatea individuală agricolă au asigurat 16,1% din totalul veniturilor disponibile.

Figura 6.4. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T. I 2012 – T. IV 2016

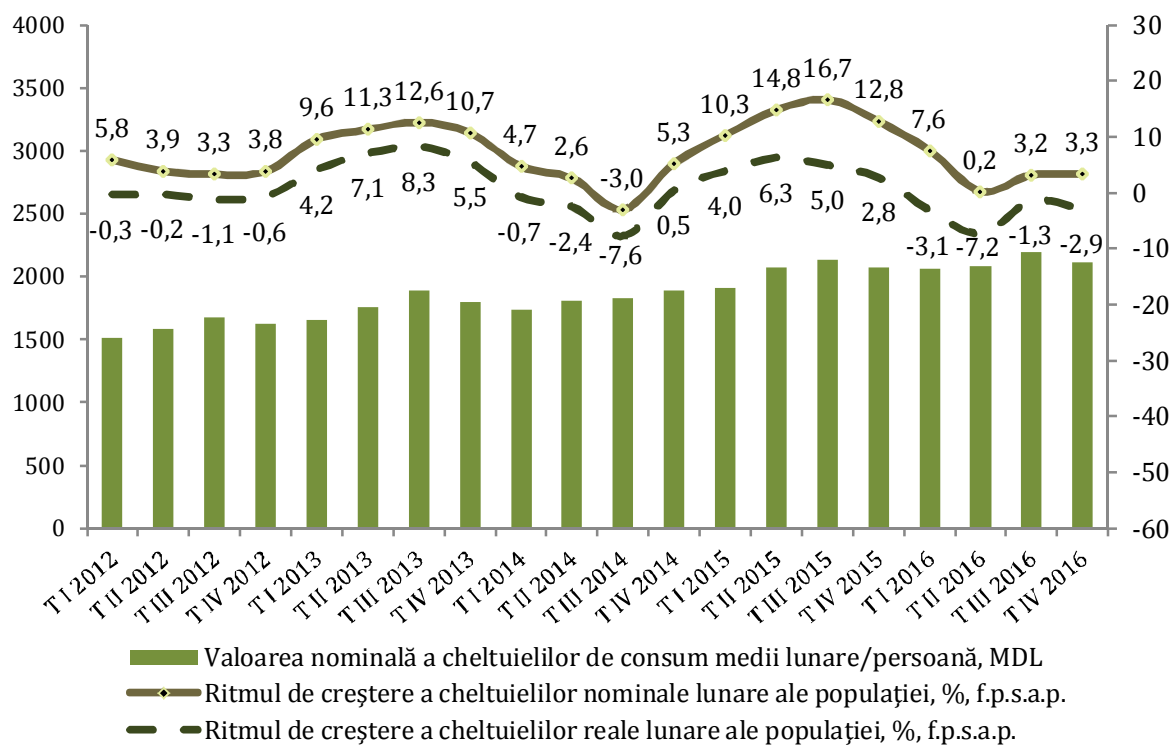
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Conform Figurii 6.4., T. II din 2016 a fost singurul trimestru ce a avut o scădere a veniturilor lunare ale populației în valoare nominală din toate trimestrele ultimilor 4 ani în comparație cu veniturile date din trimestrele respective ale anilor precedenți. Cu toate acestea, în termeni reali, în T. I din 2016 veniturile au avut o scădere față de T. I din 2015, iar în T. II veniturile au avut o majorare, în următoarele trimestre din 2016 ritmul de creștere s-a redus, astfel încât T. IV a indicat o scădere a veniturilor față de T. IV din 2015.

Cheltuielile de consum medii lunare a populației în anul 2016 au constituit în medie pe o persoană 2116,8 MDL, în creștere cu 3,3% față de anul 2015. În termeni reali, potrivit indicilor prețurilor de consum, populația a cheltuit în medie cu 2,9% mai puțin comparativ cu anul precedent. În 2016 cheltuielile de consum în termeni reali au înregistrat scăderi comparativ cu anul 2015, ce s-au accentuat în T. II și T. IV.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în anul 2016 au constituit în medie pe o persoană 2116,8 MDL, în creștere cu 3,3% față de anul 2015. În termeni reali, potrivit indicilor prețurilor de consum, populația a cheltuit în medie cu 2,9% mai puțin comparativ cu anul

precedent. În perioada analizată, consumul alimentar constituie cea mai mare parte a cheltuielilor – 42,6% (42,1% în 2015). Pentru întreținerea locuinței în medie o persoană a alocat 17,8% din cheltuielile totale de consum (17,9% în 2015), iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 10,5% (în scădere cu 0,7 p.p. față de 2015), sănătate – 6,4% (față de 6,5% în anul precedent), comunicații – 4,7%, transport – 4,7%, dotarea locuinței – 4,0%, învățământ – 0,7%, etc.

Figura 6.5. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T. I 2012 – T. IV 2016

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Cheltuielile de consum ale populației din mediul urban în medie au constituit 2544,7 MDL pe lună pe o pers., cu 755,5 MDL sau de 1,4 ori mai mult decât în mediul rural. Populația din mediul urban, pentru asigurarea consumului de produse alimentare a direcționat 40,1% din cheltuielile lunare de consum (39,6% în 2015), iar în mediul rural – 45,4% (44,8% în 2015). Totodată, populația urbană a cheltuit mai mult pentru întreținerea locuinței – 18,3% față de 17,2% în mediul rural, pentru transport – 5,8% față de 3,6%, comunicații – 5,1% față de 4,2%, pentru hoteluri, cafenele și restaurante – 2,5% față de 0,4%, servicii de agrement – 1,9% față de 0,6%. Populația rurală a cheltuit mai mult pentru îmbrăcăminte, încălțăminte – 11,5% față de 9,5% în mediul urban, pentru sănătate – 6,8% (în comparație cu 6,0% în mediul urban) și dotarea locuinței – 4,3% față de 3,7%.

Conform Figurii 6.5. în termeni nominali, după o scădere a ritmului de creștere a cheltuielilor de consum în T. II al anului 2016 (în comparație cu anul 2015) are loc o creștere a ritmului acestora în trimestrele următoare, mai mare în T. III și mai mică în T. IV. Totuși, în termeni reali, întreg anul 2016 este caracterizat de reduceri ale cheltuielilor de consum comparativ cu anul 2015, ce s-au accentuat în T. II și T. IV.

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 ianuarie 2017 a constituit 691,2 mii pers. sau cu 11,3 mii pers. mai mult comparativ cu 1 ianuarie 2016. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 ianuarie 2017 a constituit 1275,2 MDL, fiind în creștere cu 9,4% față de 1 ianuarie 2016.

Minimul de existență. Conform datelor BNS în anul 2016 mărimea minimului de existență a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1799,2 MDL, fiind în creștere față de anul precedent cu 3,8%. Minimul de existență pe medii de reședință relevă diferențe semnificative, cea mai mare valoare fiind înregistrată pentru populația din orașe mari (mun. Chișinău și Bălți) – 2013,5 MDL sau cu 14,1% mai mult comparativ cu minimul de existență pentru alte orașe – 1764,8 MDL și cu 16,8% mai mult comparativ cu mediul rural – 1723,4 MDL. Pentru pensionari minimul de existență a constituit 1494,8 MDL și reprezintă 83,1% din valoarea medie a minimului de existență per total populație. Minimul de existență pentru copii constituie în medie 1703,8 MDL lunar și se diferențiază în dependență de vârsta copilului. Indemnizațiile lunare pentru îngrijirea copiilor în vârstă de până la 3 ani constituie în medie 1234,3 MDL pentru persoanele asigurate, aceste plăți acoperă valoarea minimului de existență pentru copiii în vârstă de 1-6 ani în proporție de 84,1%. În cazul persoanelor neasigurate mărimea indemnizațiilor lunare pentru îngrijirea copiilor (540 MDL) asigură doar 36,8% din necesarul minim pentru copiii în vârstă de 1-6 ani.

Boxa 6.3. Modificările în cuantumul indemnizației lunare pentru creșterea/îngrijirea copilului persoanelor asigurate și neasigurate

În anul 2016 a fost modificat cuantumul indemnizației lunare pentru creșterea/îngrijirea copilului persoanelor asigurate și neasigurate. Conform Hotărârii Guvernului Nr.1029 din 07.09.16, (Monitorul Oficial 293-305/09.09.16 art.1112) pentru modificarea și completarea anexei nr. 2 la Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1478 din 15 noiembrie 2002 – cuantumul lunar al indemnizației pentru creșterea copilului se modifică în felul următor:

- **octombrie 2015-iulie 2016:** pentru persoanele asigurate – 30% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr. 289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, dar nu mai puțin de 440 MDL; pentru persoanele neasigurate – 440 MDL.
- **începând cu 1 august 2016:** pentru persoanele asigurate – 30% din baza de calcul stabilită conform articolului 7 al Legii nr. 289-XV din 22 iulie 2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, dar nu mai puțin de 540 MDL; pentru persoanele neasigurate – 540 MDL.

Sursa: <http://lex.justice.md/md/366561/>

Dezvoltarea socială a regiunii din partea stângă a râului Nistru⁴.

Situația demografică. Scăderea naturală al populației în anul 2016 a constituit 2082 de pers., comparativ cu anul precedent s-a micșorat cu 2,5%. În 2016 au fost înregistrați 4676 născuți-vii, reprezentând 94,3% față de anul precedent, iar numărul de decese a ajuns la 6758 pers., constituind 95,3% față de anul 2015. În perioada anului 2016, comparativ cu anul precedent a crescut numărul de decese cauzate de cancer – 4,1%, leziuni cerebrale vasculare – 0,3%, în același timp, a scăzut mortalitatea de la boli digestive – 9,9%, de la intoxicații, leziuni și omor – 7,0%, de la boli de inimă coronariene – 7,7%. Mortalitatea infantilă sub vârsta de 1 an s-a ridicat la 25 pers., care este cu 30,6% mai puțin decât în 2015. Structura principalelor cauze ale mortalității infantile include: condițiile care provin din perioada perinatală (9 cazuri), anomalii congenitale (4 cazuri) și accidente, intoxicații, traume (2 cauze).

Scăderea migrațională a populației în anul 2016, luând în considerație migrațiunea internă și externă, s-a ridicat la 1759 pers., comparativ cu anul trecut, s-a micșorat cu 3,9%. În 2016 în regiune au sosit 6036 pers. (din afara regiunii – 1322 pers.), ceea ce reprezintă 98,8% din numărul de sosiri în 2015, dintre ei copii sub vârsta de 16 ani – 1253 pers., adică 20,8% din

⁴ Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei

numărul total de sosiri. Au plecat 7795 pers. (în afara regiunii – 2619 pers.) sau 98,2% din cei care au plecat în 2015, inclusiv copiii cu vârsta mai mică de 16 ani – 1459 pers. sau 18,7% din numărul total de plecări. Din numărul total de sosiri în regiune – 46,3% sunt bărbați (2793 pers.), numărul bărbaților care pleacă din țară constituie 47,7% (3716 pers.). Pe parcursul anului 2016 în zonele urbane au sosit 4034 pers. și au plecat 5396 pers., ceea ce constituie comparativ cu anul 2015, 102,4% și 98,8%, respectiv. Din afara regiunii au sosit 1036 pers., iar din regiune au plecat 2114 pers. În localitățile rurale au venit 2002 pers. și au plecat 2399 pers., ceea ce în comparație cu anul precedent reprezintă 92,3% și 96,7%, respectiv.

Numărul *căsătoriilor* înregistrate a fost de 2744, în comparație cu 2015 a scăzut cu 17,0%. Numărul de *divorțuri* a atins cifra de 1734, comparativ cu anul precedent s-a majorat cu 0,2%.

Piața forței de muncă. Numărul de angajați în toate organizațiile economice (cu excepția întreprinderilor mici, organizațiilor religioase și non-profit, structurilor de securitate și autorităților vamale) la 01.01.2017 a fost de 97,5 mii pers., comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, a scăzut cu 1156 pers. sau 1,2%. De la începutul anului 2016 din numărul cetățenilor înregistrați la agențiile de ocupare a forței de muncă au fost recrutate 15777 pers., inclusiv 901 pers. – la locurile de muncă nou-create. Procentul de substituire cu personal nou a angajaților cu care s-a întrerupt contractul de muncă a fost de 93,7%. Pe parcursul anului 2016 din instituții și organizații s-au concediat 16835 persoane, reprezentând 17,1% din numărul scriptic de angajați de la începutul anului. Motivul principal de întrerupere a contractului de muncă este concedierea din propria inițiativă a lucrătorului, din această categorie fac parte 14273 pers. (84,8%).

Potrivit Fondului de asigurări sociale ale Transnistriei la sfârșitul anului 2016 numărul cetățenilor înregistrați oficial ca șomeri a constituit 4262 pers., ceea ce este cu 18,7% mai mult decât la sfârșitul anului 2015. Din numărul total de cetățeni înregistrați – 2186 pers. sau 51,3% sunt femei. Pe parcursul perioadei anului 2016 prin intermediul Agenției Transnistrene pentru Ocuparea Forței de Muncă au fost înregistrați 8261 pers. ca șomeri, dintre care 4037 pers. sunt femei (48,9% din numărul total al cetățenilor înregistrați). În anul 2016 pentru plata ajutoarelor de șomaj s-au cheltuit 15503,4 mii de ruble. Prestații de șomaj au primit 3381 pers., mărimea medie a ajutoarelor de șomaj în anul 2016 a constituit 428,3 ruble sau 33,3% din bugetul minimului de existență în medie pe cap de locuitor.

Remunerarea muncii. În anul 2016 *salariul nominal mediu lunar* pe salariat (cu excepția întreprinderilor mici și organizațiilor religioase și non-profit, al structurilor de securitate și autorităților vamale) a constituit 3844 ruble sau 99,4% față de 2015. La organizațiile de stat salariul mediu a fost de 2709 ruble, s-a majorat cu 2,0% față de anul 2015.

În anul 2016⁵, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mare decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Electro- și radio-comunicații” (9695 ruble sau 861 USD), „Bănci și credite” (7331 ruble sau 651 USD), „Asigurări” (6931 ruble sau 616 USD), „Servicii de informare și de calculator” (5317 ruble sau 472 USD), „Industria” (4963 ruble sau 441 USD), „Construcții” (4543 ruble sau 404 USD), „Edituri” (4374 ruble sau 388 USD), „Tranzacții imobiliare” (4321 ruble sau 384 USD), „Organele puterii de stat și de control” (4310 ruble sau 383 USD), „Gospodăria locativ-comunală” (4131 ruble sau 367 USD), „Transport” (3916 ruble sau 348 USD), „Comerț și alimentarea publică” (3883 ruble sau 345 USD).

Salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mic decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Geologie și meteorologie” (1964 ruble sau 174 USD), „Asistență socială” (2147 ruble sau 191 USD), „Comunicații poștale” (2319 ruble sau 206 USD),

⁵ Cursul oficial de schimb mediu al autorității monetare din partea stângă a râului Nistru pe perioada ianuarie - decembrie 2016 – 1 dolar SUA=11,2590 ruble (http://www.cbpmr.net/data/svk_narast_itog_Dec_2016.pdf)

„Cultură și artă” (2425 ruble sau 215 USD), „Tipuri non-productive ale serviciilor publice” (2426 ruble sau 215 USD), „Silvicultura” (2539 ruble sau 225 USD), „Învățământ” (2682 ruble sau 238 USD), „Sănătate” (2692 ruble sau 239 USD), „Organele de conducere ale orașelor și raioanelor” (2716 ruble sau 241 USD), „Știință” (3109 ruble sau 276 USD), „Agricultură” (3294 ruble sau 293 USD), „Colectarea și depozitarea deșeurilor metalice” (3400 ruble sau 302 USD), „Educație fizică, odihnă și turism” (3414 ruble sau 303 USD), „Autorități judiciare, instituții juridice” (3510 ruble sau 312 USD).

În industrie, cel mai mare salariu nominal lunar în anul 2016 a fost înregistrat pentru lucrătorii următoarelor subramuri: energia electrică – 6046 ruble sau 537 USD, ceea ce este mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 57,3%; siderurgia – 5592 ruble sau 497 USD sau cu 45,5% mai mult decât salariul mediu pe economie; fabricarea de mașini și prelucrarea metalelor – 5215 ruble sau 463 USD sau cu 35,7% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria alimentară – 4607 ruble sau 409 USD sau cu 19,8% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria materialelor de construcție – 4239 ruble sau 376 USD sau cu 10,3% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria poligrafică – 4234 ruble sau 376 USD sau cu 10,1% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria chimică – 4194 ruble sau 372 USD sau cu 9,1% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria de morărit și panificație – 4101 ruble sau 364 USD sau cu 6,7% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria ușoară – 3986 ruble sau 354 USD sau cu 3,7% mai mult decât salariul mediu pe economie.

Protecția socială a populației. La sfârșitul anului 2016 numărul mediu al pensionarilor constituie 126003 pers., ceea ce este mai mult cu 0,8% comparativ cu perioada anului trecut. În T. IV din 2016 numărul mediu al acestora era de 126155 pers., dintre care pensie de muncă primeau – 121952 pers., pensie socială – 4203 pers. La sfârșitul lui 2016 mărimea medie a pensiilor a fost de 1352,73 ruble. În T. IV al acestui an, mărimea medie a pensiilor a constituit 1353,52 ruble (pensia de muncă – 1378,23 ruble și pensia socială – 636,51 ruble) ceea ce este mai mult cu 1,4% f.p.s.a.p.

Minimul de existență. În anul 2016 mărimea *minimului de existență* a constituit în medie pentru o persoană 1285,54 ruble pe lună, ceea ce este cu 0,7% mai puțin f.p.s.a.p.

Tabelul 6.3. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în anul 2016

(medie pe o persoană, ruble pe lună)

	Total populație	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbăți	Femei		cu vârsta sub 6 ani	de la 7 până la 15 ani
Ianuarie	1277,05	1394,05	1325,04	1076,32	1170,29	1406,34
Februarie	1267,58	1383,19	1315,92	1068,39	1162,21	1394,66
Martie	1268,99	1385,08	1317,95	1068,75	1164,43	1394,87
Aprilie	1272,29	1389,99	1320,64	1071,65	1164,28	1398,47
Mai	1275,94	1395,63	1323,24	1074,54	1165,30	1402,96
Iunie	1320,51	1445,97	1365,27	1110,90	1208,83	1462,49
Iulie	1284,72	1405,13	1331,33	1079,70	1181,69	1416,84
August	1270,56	1388,20	1318,65	1066,99	1170,72	1400,34
Septembrie	1278,28	1395,88	1327,74	1072,36	1179,42	1409,99
Octombrie	1295,19	1415,18	1343,12	1087,18	1195,60	1430,98
Noiembrie	1303,35	1424,60	1350,64	1093,94	1203,93	1440,86
Decembrie	1312,06	1433,97	1358,91	1101,42	1212,80	1452,56

Sursa: Conform datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

Infrațiuni. Potrivit organelor de ocrotire a ordinii publice, în 2016, au fost înregistrate 10477 cereri și rapoarte cu privire la crime, ceea ce este cu 7,8% mai puțin decât în 2015. În anul 2016, în total au fost înregistrate 4496 infrațiuni în regiune. În funcție de tipul de infracțiune acestea

se caracterizează prin următoarele date: 18 – omoruri, 46 – vătămări intenționate grave, 67 – violuri și alte infracțiuni contra integrității sexuale, 234 – crime ce țin de traficul ilegal de arme, 80 – crime comise cu utilizarea armelor, munițiilor și explozivului, 537 – infracțiuni contra ordinii publice, 628 – infracțiuni legate de droguri, 1183 – furturi, 156 – jafuri, 120 – acte de huliganism, 18 – cazuri de corupție (mită), 1067 – alte crime, etc. În anul 2016 au fost investigate 4416 infracțiuni, dintre care 994 (22,5%) infracțiuni au fost comise de persoane anterior condamnate, 538 (12,2%) – femei, 460 (10,4%) – grupuri de indivizi, 323 (7,3%) – infracțiuni comise de către minori, 542 (12,3%) – crime comise într-o stare de ebrietate alcoolică, narcotică sau de altă natură. În rezultatul acestor infracțiuni efectuate au suferit 2496 pers., dintre care, au decedat 37 pers. (1,5%), li s-au pricinuit grave vătămări ale sănătății la 45 pers. (1,8%).

Capitolul VII

PROGNOZA PENTRU ANUL 2017

(varianta preliminară)

Evoluția economiei naționale în anul 2016

Spre deosebire de anul 2015 următorul an s-a dovedit a fi mai prielnic și mai stabil din mai multe puncte de vedere. Anul 2016 a fost și unul din cei mai buni ani pentru agricultură, astfel influențând benefic și alte ramuri și domenii ale economiei naționale.

Produsul Intern Brut (PIB). În anul 2016, conform calculelor preliminare ale Biroului Național de Statistică, Produsul Intern Brut a constituit 134,5 mld. MDL cu o creștere în termeni reali de 4,1% în coraport cu anul precedent. Contribuția decisivă la majorarea PIB-ului (+2,2%) aparține ramurii agricultură, silvicultură și pescuit. Industria prelucrătoare în comun cu industria extractivă au contribuit cu 0,3%, impozitele nete pe produse – cu 0,1%. Din sectorul serviciilor cele mai semnificative contribuții de menționat: comerțul cu ridicata și cu amănuntul și serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate – cu câte 0,9%. Activitățile; transport și depozitare; informații și comunicații; profesionale, științifice și tehnice au contribuit cu câte 0,3%. Alte activități de servicii au avut o contribuție negativă (-1,0%).

Politica rigidă promovată de Banca Națională în vederea menținerii la un nivel potrivit a **cursului de schimb al valutei naționale și a inflației** a permis ca cursul de schimb față de dolarul SUA să se deprecieze pe parcursul anului cu doar 1,6% și cu același procent să se aprecieze față de Euro. Indicele inflației mediu anual (IPC) a constituit 106,4% în comparație cu 109,7% în anul 2015. **Activele de rezervă valutare** ale statului (stocul) la sfârșitul anului 2016 au atins 2205,9 mil.USD, majorându-se cu 25,6% în comparație cu cele înregistrate la sfârșitul anului precedent. **Masa monetară M3** la sfârșitul anului a constituit 70,5 mld. MDL și s-a majorat cu 10,2% față de sfârșitul anului precedent. S-a majorat semnificativ (+51,6%) suma **datoriei de stat (internă și externă)** administrată de Guvern atingând cifra de 50,8 mld. MDL.

Agricultura. Producția globală agricolă în gospodăriile de toate categoriile, în anul 2016, a fost cu 18,6% mai mare față de anul 2015. Majorarea producției agricole a fost determinată de creșterea producției vegetale cu 26 % și a producției animaliere – cu 3,1%. Volumul producției obținut în anul 2016 a fost cel mai mare din ultimii 25 de ani. Cu excepția tutunului și a soiilor la celelalte culturi agricole roada a fost mai mare de cât în anul precedent. Cât privește producția animalieră se atestă o majorare a producției de carne cu 4,8% și a ouălor cu 7%, dar producția laptelui s-a redus cu 0,8%.

Industria. Producția industrială, pe parcursul anului, a variat în jurul gradației zero, în cele din urmă înregistrând o ușoară creștere (+0,9%) față de anul anterior. Rezultatele modeste ale acestei ramuri sunt determinate de reducerea producției industriei extractive cu 15,8% și a producției de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 1,0%. Industria prelucrătoare în perioada vizată a fost în creștere (+1,8%).

Transportul de mărfuri. În anul 2016 parcursul mărfurilor cu toate felurile de transport a crescut cu 2,3% și a depășit cifra de 4 mld. tone-km. Concomitent, volumul mărfurilor transportate a constituit 13,7 mil. tone, ori cu 1,6% sub nivelul anului 2015. Întreprinderile de transport rutier au înregistrat creșteri cât la volumul de mărfuri transportate (+4,8%), atât și la parcursul acestora (+8,8%), iar cele de transport feroviar, fluvial și aerian au înregistrat reduceri pe ambii indicatori în comparație cu anul precedent.

Comerțul exterior. Exportul de mărfuri a constituit 2045,3 mil. USD și s-au majorat cu 4% în comparație cu exporturile din anul 2015. Importurile de mărfuri au totalizat 4020,3 mil. USD

majorându-se față de anul trecut cu 0,8%. Deficitul balanței comerciale a constituit 1975 mil. USD, fiind cu 45 mil. USD sub nivelul anului 2015. A continuat să crească ponderea exporturilor și a importurilor către țările UE (de la 61,9% în 2015 până la 65,1% în 2016 la exporturi și, respectiv, de la 49% la 49,1% - la importuri). Concomitent s-a redus ponderea statelor CSI la exporturi de la 25% în 2015 până la 20,3% în 2016, iar la importuri practic păstrându-se același nivel (cca. 25,5%).

Investițiile în active materiale pe termen lung. Volumul investițiilor în active materiale pe termen lung a constituit 19,4 mld. MDL și s-au redus cu 13,9% față de anul 2015. Din volumul total al investițiilor 12,6 mld. MDL sunt mijloacele proprii ale investitorilor, ori 64,9% din total, 1,8 mld. MDL – surse bugetare (9,4%), 1,5 mld. MDL – surse din străinătate (7,7%) și 3,5 mld. MDL – alte surse (18%).

Cifra de afaceri în comerț și servicii. În anul 2016 cifra de afaceri din comerțul cu amănuntul s-a majorat cu 1,1%, cea din comerțul cu ridicata – cu 3%, iar cifra de afaceri pentru serviciile de piață prestate populației – cu 0,6% față de anul 2015.

Salariul nominal mediu lunar. Salariul nominal mediu lunar al unui lucrător în economia națională a constituit 5084 lei, în creștere cu 10,3% față de anul precedent, iar valoarea lui reală a crescut cu 3,7%. Transferurile de peste hotare a mijloacelor bănești (remiterile) au constituit 1079 mil.USD, cu 51 mil.USD mai puțin, de cât în anul precedent.

Rezultatele economiei naționale obținute în anul 2016 puteau fi mult mai bune, însă ele au fost puternic influențate de consecințele dezastruoase ale anului anterior, 2015. Aceasta vorbește despre faptul că, criza financiar-economică provocată de furtul miliardului la finele anului 2014, va avea repercusiuni nefaste pe o perioadă îndelungată.

Premise de creștere economică

Drept unul din principalii factori care va influența pozitiv dinamica dezvoltării economice a Republicii Moldova se consideră acordul asupra unui program de reforme economice susținut de un aranjament de finanțare pe 3 ani prin intermediul Mecanismului de finanțare extinsă (EFF) și Mecanismului extins de creditare (ECF) încheiat între Fondul Monetar Internațional și țara noastră. Astfel, conform acordului cu FMI, se prevede alocarea unui ajutor financiar în mărime de 179 mil.USD pe parcursul a trei ani.

Încheierea acordului cu Fondul Monetar Internațional, instaurarea în țară a situației politice relativ stabile, îmbunătățirea climatului investițional, alte măsuri în promovarea reformelor stipulate în Acordul de Asociere încheiat între RM și UE, au contribuit la deschiderea către Moldova a mai multor instituții financiare internaționale prin acordarea ajutoarelor financiare în susținerea bugetului, cât și în implementarea unor programe și proiecte. Uniunea Europeană va acorda în anii 2017, 2018 un ajutor financiar în volum de 100 mil.EUR în trei tranșe în calitate de susținere macrofinanciară a Republicii Moldova. Acest ajutor este constituit din 40 mil. EUR acordate ca granturi și 60 mil. EUR – credite pe termen mediu la condiții favorabile. Banca Mondială în 2017 va acorda Moldovei 30 mil.USD ca suport la bugetul țării. O premisă decisivă pentru dezvoltarea economică o constituie capacitatea guvernării de atracție a investițiilor, de a crea condiții favorabile pentru impulsivitatea businessului. În această privință în ultimii ani s-au întreprins mai multe măsuri pentru ameliorarea situației. Conform Raportului anual al Băncii Mondiale Doing Business – 2017 Moldova se plasează pe locul 44 din 190 de țări, incluse în top după nivelul de facilitare a businessului. În acest sens Moldova a avut o evoluție bună, avansând treptat de pe locul 82 în anul 2013 pe 63 peste un an, ca mai apoi în 2015 să mai avanseze până la locul 52 și, în sfârșit, locul 44 menționat deja.

Puncte slabe în evoluția economiei naționale

Reducerea remiterilor. După ce au atins nivelul maxim în anii 2013 și 2014 (peste 1,6 mld USD) remiterile s-au diminuat cu aproape jumătate de miliard de dolari în anul 2015 și cu peste 50 mil.USD în anul 2016. În viitorul apropiat, se presupune că transferurile bănești ale moldovenilor care muncesc peste hotare vor continua să scadă.

Majorarea excesivă a datoriei de stat. O povară grea pentru economia țării este creșterea excesivă a datoriei statului care la finele anului 2016 a atins aproape 51 mld. MDL. Din suma totală, cca. 29 mld. țin de datoria publică externă, iar restul, 22 mld. – de datoria publică internă. Această creștere-record parțial se datorează deciziei Guvernului de a-și asuma răspunderea pentru legea care prevede convertirea în datorie de stat a garanțiilor acordate în anii 2014 și 2015 pentru credite de peste 14 mld. MDL acordate de BNM celor trei bănci implicate în fraudă miliardului.

Restricțiile la exportul producției autohtone. Un impediment semnificativ în desfășurarea comerțului extern îl constituie continuarea embargoului impus de Federația Rusă Republicii Moldova. Deși după mai multe întâlniri la nivel înalt între țările noastre din ultima vreme, au apărut șanse ca relațiile comerciale cu această țară să se restabilească dacă nu integral, măcar parțial.

Situația macroeconomică și politică tensionată. Potrivit experților FMI, politica bugetar-fiscală a Republicii Moldova are capacități limitate de susținere a activității economice pe intern, în special până când noile autorități vor elabora o politică fiscală și o politică de cheltuieli bugetare care vor duce la consolidarea capacității bugetului public național de a asigura realizarea obiectivelor de pe agenda de dezvoltare. Guvernarea slabă în sectorul bancar generează costuri mari pentru economie. Înlăturarea deficiențelor ce țin de supravegherea bancară constituie un deziderat demult așteptat, atingerea căruia va juca un rol esențial în restabilirea stabilității macroeconomice. În plan socio-politic, disensiunile apărute între exponenții puterii de stat în urma alegerii Președintelui țării la finele anului 2016, pun la îndoială menținerea unei stabilități politice, aceasta la rândul său fiind în detrimentul asigurării dezvoltării prosperă a societății.

Înrăutățirea imaginii țării în clasamentul internațional. Țara noastră a pierdut 20 de poziții în topul mondial privind indicele de percepție a corupției. În anul 2016 Moldova s-a poziționat pe locul 123 din 176 de state în clasamentul elaborat de organizația Transparency International. Raportul arată că situația în țara noastră este mai gravă pe an ce trece. Republica Moldova este o democrație viciată, ocupând locul 76 dintre 167 de state în clasamentul mondial privind indicele anual al democrației pentru 2016, publicat de [The Economist](#), cedând șase poziții față de anul trecut. În Moldova, încrederea publică în guvern a scăzut la un minim istoric, ca urmare a jafului bancar din 2014”, se spune în raportul care cotează țara noastră cu un indice al democrației de 6,01, față de 6,35 anul precedent. Moldova, conform indicelui Produsului Național Global per capita după PPC cu 5223 USD, rămâne pe ultimul loc în Europa.

Luând în considerare situația socio-economică creată la moment, rezultatele anului 2016, utilizând modelul macroeconomic aprobat și adaptat la condițiile actuale ale economiei moldovenești, de către cercetătorii științifici din INCE s-au efectuat calculările de prognoză a principalilor indicatori macroeconomici pe 2017, rezultatele cărora se prezintă în tabelul 7.1.

Conform calculelor efectuate se prevede că, **PIB-ul** va fi în creștere, cu 4,2% în anul 2017 și va constitui 147 mld.MDL., în prețurile anilor respectivi. Acest ritm de creștere a PIB-ului va putea fi atinse doar în condițiile când vor fi obținute rezultate de performanță în toate ramurile și domeniile economiei naționale și anume:

Tabelul 7.1. Evoluția indicatorilor macroeconomici principali în anii 2014-2016 și prognoza pentru anul 2017

	Unitatea de măsură	2014	2015	2016	2017
		Efectiv			Prognoză
PIB nominal	mld.MDL	112,0	122,6	134,5	147,0
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	104,8	99,6	104,1	104,2
Indicele prețului de consum mediu anual	%	105,1	109,7	106,4	105,0
Cursul mediu de schimb	lei/USD	14,04	18,82	19,92	20,5
Export de bunuri	mil.USD	2339,5	1967	2045	2230
Față de anul precedent	%	96,3	84,1	104,0	109,0
Import de bunuri	mil.USD	5317	3987	4020	4352
Față de anul precedent	%	96,8	75,0	101,0	108,3
Soldul balanței comerciale	mil.USD	-2977	-2020	-1975	-2122
Producția industrială în prețuri curente	mld.lei	43,5	45,7	47,0	50,0
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	107,3	100,6	100,9	104,2
Producția agricolă în prețuri curente	mld.lei	27,3	27,2	32,7	34,8
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	108,6	86,6	118,6	103,5
Investiții în active materiale pe termen lung	mld.lei	21,2	21,1	19,4	22,8
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	103,8	90,6	86,1	110
Salariul nominal mediu lunar	lei	4172	4611	5084	5423
Față de anul precedent					
nominal	%	110,8	110,5	110,3	106
real	%	105,4	100,7	103,7	101,6
Fondul de remunerare a muncii	mld,lei	45,2	50	59,1	64,1
Forța de muncă (populația economic activă)	mii pers,	1232	1222,3	1209	1208
Numărul angajaților în economia națională	mii pers,	1184,9	1171,1	1157,2	1153
Rata șomajului	%	3,9	4,2	3,6	3,4
Transferuri de peste hotare a mijloacelor bănești	mil.USD	1613	1130	1079	1050

Sursa: Elaborată de autori în baza datelor statistice.

Investițiile în active materiale pe termen lung, vor crește cu 10% în termeni reali și vor atinge cifra de 22,8 mld. MDL în prețuri curente.

Producția industrială în prețuri curente va crește de la 47 mld. MDL în 2016, până la 50 mld. MDL în 2017, adică cu 4,2%, în termeni reali.

Producția agricolă în prețuri curente va crește de la 32,7 mld. MDL până la 34,8 mld. MDL, ori o majorare cu 3,5%, în termeni reali.

Exportul de bunuri va crește de la 2045 mil.USD până la 2230 mil. USD, asigurând un ritm de creștere de 9%; **Importul de bunuri** se va majora de la 4020 mil. USD până la 4352 mil. USD, ori cu 8,3%.

Soldul balanței comerciale va fi deficitar și va atinge 2122 mil. USD, în creștere față de cel din 2016 cu 7,4%.

Pentru atingerea scopurilor preconizate pentru perioada de prognoză este strict necesar de a asigura o stabilitate macroeconomică, în primul rând în sectoarele financiar-bancar și monetar-creditar, dar și o stabilitate politică în țară.

Se prevede că nivelul inflației (*indicele prețului de consum mediu anual*) se va reduce de la 106,4% în 2016 până la 105,0% în anul 2017.

Cursul mediu de schimb al dolarului american față de leul moldovenesc va crește, însă nesemnificativ, de la 19,9 lei/dol. până la 20,5 lei/dol, ori cu 3%.

Stabilitatea la nivel macroeconomic, dar și politic, va contribui nemijlocit la creșterea economică, iar aceasta, la rândul său, va contribui la ridicarea nivelului de trai al populației. Se prevede că *salariul nominal mediu lunar* va crește de la 5084 lei/lunar în 2016 până la 5423 lei/lunar în 2017, ori cu 6%, iar creșterea reală va fi de 1,6%.

Prognoza indicatorilor macroeconomici principali pentru anul 2017, după ritmurile de creștere a PIB de 4,2 % poate fi considerată reală pentru a fi realizată. Acest ritm de majorare a PIB-ului corespunde potențialului economic al țării și nivelului mediu înregistrat în perioada de creștere economică (anii 2000-2015), care a fost de 4,55%. Totodată, dacă comparăm cu ritmul mediu din ultimii 5 ani (2012-2016) de 3,4%, ea pare a fi prea optimistă. Dar, având în vedere nivelul de dezvoltare al economiei țării, pentru a depăși această situație, sunt necesare ritmuri de creștere mult mai mari, de 7-8% anual.

ANEXE STATISTICE

RESURSE PIB																				
Perioada	PIB			VAB			Agricultura			Industria			Construcții		Alte activități		Impozite nete pe produs			
	mil.MDL	în %	f.p.s.a.p.	mil.MDL	în %	f.p.s.a.p.	mil.MDL	în %	f.p.s.a.p.	mil.MDL	în %	f.p.s.a.p.	mil.MDL	în %	f.p.s.a.p.	mil.MDL	în %	f.p.s.a.p.		
	pref. curente			pref. curente			pref. curente			pref. curente			pref. curente			pref. curente				
2012	88227,8	99,3	99,3	73686	99	99	9896	79,9	79,9	12314	100,8	100,8	3041	101,8	101,8	50178	103,2	103,2	14542	100,8
2013	100510,5	109,4	109,4	83719	110,2	110,2	12383	146,6	146,6	14328	107,6	107,6	3373	105,3	105,3	53346	103,9	103,9	16791	105,1
2014	111757,4	104,6	104,6	94228,3	105,2	105,2	14111,8	108,2	108,2	16246,8	107,2	107,2	3964,8	110,6	110,6	62112,3	103,8	103,8	17529,1	101,5
2015	121850,9	99,5	99,5	103160,8	99,6	99,6	14267,8	86,6	86,6	14919,3	103,4	103,4	4359,7	100,6	100,6	69441,4	102,8	102,8	18690,1	99,2
2016	134476,6	104,1	104,1	114531,6	104,8	104,8	16409,4	118,2	118,2	20254,2	102,1	102,1	4388,4	93,3	93,3	73479,6	102,2	102,2	19945,0	100,6
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7	103,7	17917,5	104,4	104,4	977,2	110,2	110,2	3373,0	105,7	105,7	597,9	108,9	108,9	13497,8	103,8	103,8	3581,7	100,7
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3	104,3	21985,9	104,9	104,9	2354	108,7	108,7	3959,1	103,9	103,9	1403,4	110,5	110,5	14823,9	104,4	104,4	4295	101,1
Trimestrul III 2014	34115	105,8	105,8	29372,9	106,2	106,2	6931,1	108,4	108,4	4420,0	106,1	106,1	1271,1	113,7	113,7	17293,1	104,8	104,8	4742	103,4
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2	104,2	24951,9	104,9	104,9	3849,6	107,3	107,3	4495,0	112,7	112,7	692,4	106,7	106,7	16497,5	102,2	102,2	4910,4	100,7
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	104,8	20473,7	105,2	105,2	914,7	104,4	104,4	4001,4	107,9	107,9	708,6	106,2	106,2	15763,5	105,2	105,2	3949,4	103,1
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	102,5	23958,3	102,7	102,7	2064,6	102,7	102,7	4569,5	104,6	104,6	1521,4	101,1	101,1	16755,0	103,5	103,5	4568,5	101,5
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	96,3	30723,9	96,1	96,1	6484,8	82,6	82,6	4846,8	102,5	102,5	1393,5	98,2	98,2	19030,7	101,2	101,2	5165,7	97,6
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7	96,7	28004,8	96,9	96,9	4803,7	81,7	81,7	4010,9	98,1	98,1	736,2	98,9	98,9	19002,6	106,2	106,2	5006,5	95,6
Trimestrul I 2016	27097,4	100,8	100,8	23018,9	100,6	100,6	1005,9	105,1	105,1	4529,9	101,14	101,14	697,3	96,0	96,0	17143,0	98,8	98,8	4078,4	102,2
Trimestrul II 2016	31433,8	101,8	101,8	26575,5	102,4	102,4	2078,4	104,1	104,1	4839,2	100,00	100,00	1410,5	85,5	85,5	18247,4	102,5	102,5	4858,3	98,7
Trimestrul III 2016	39749,3	106,3	106,3	34143,8	107,1	107,1	8202,8	124,2	124,2	5378,1	101,2	101,2	1463,3	97,2	97,2	19099,6	101,3	101,3	5605,5	101,7
Trimestrul IV 2016	36196,0	106,5	106,5	30793,2	107,6	107,6	5122,2	117,6	117,6	5506,9	106,2	106,2	817,3	99,8	99,8	19346,8	105,5	105,5	5402,8	100,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

UTILIZĂRI PIB															
Perioada	PIB			Consum final			Formarea brută de capital fix			Variația stocurilor			Export net		
	mil.MDL	în %	în %	mil.MDL	în %	în %	mil.MDL	în %	în %	mil.MDL	în %	mil.MDL	în %	mil.MDL	în %
	preț. curente	f.p.s.a.p.	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.
2012	88227,8	99,3	100,9	103062,5	100,9	101,8	20864,1	101,8	x	-3,2	x	-35695,7	x	x	x
2013	100510	109,4	105,2	113169	105,2	103,8	23062	103,8	x	1721	x	-37442	x	x	x
2014	111757,4	104,6	102,4	123357,5	102,4	110,1	27608,2	110,1	x	1447,4	x	-40655,8	x	x	x
2015	121850,9	99,5	98,1	131230,0	98,1	98,8	29492,3	98,8	x	-1952,2	x	-36919,2	x	x	x
2016	134476,6	104,1	103,0	142112,0	103,0	97,0	30021,5	97,0	x	172,5	x	-37829,5	x	x	x
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7	100,5	24926,1	100,5	108,6	4993,3	108,6	x	-238	x	-8182,2	x	x	x
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3	101,4	29542,5	101,4	107,6	6683,6	107,6	x	-109,3	x	-9835,9	x	x	x
Trimestrul III 2014	34115	105,8	103,3	35387,1	103,3	111,5	8173,6	111,5	x	973,4	x	-10419,1	x	x	x
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2	103,9	33501,8	103,9	112,1	7757,7	112,1	x	821,4	x	-12218,6	x	x	x
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	100,3	27244,8	100,3	107,8	5972,5	107,8	x	-73,9	x	-8720,3	x	x	x
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	100,1	31504,5	100,1	98,5	7053,9	98,5	x	-865,8	x	-9165,7	x	x	x
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	95,4	36492,0	95,4	95,2	8534,7	95,2	x	594,4	x	-9731,5	x	x	x
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7	97,6	35988,8	97,6	97,1	7931,1	97,1	x	-1606,9	x	-9301,7	x	x	x
Trimestrul I 2016	27097,4	100,8	101,9	29742,0	101,9	96,4	5946,8	96,4	x	449,7	x	-9040,6	x	x	x
Trimestrul II 2016	31433,8	101,8	101,8	34136,9	101,8	90,6	6838,3	90,6	x	113,1	x	-9654,5	x	x	x
Trimestrul III 2016	39749,3	106,3	104,1	39624,7	104,1	98,9	8667,7	98,9	x	889,1	x	-9432,2	x	x	x
Trimestrul IV 2016	36196,0	106,5	103,7	38608,8	103,7	101,0	8568,7	101,0	x	-1279,3	x	-9702,1	x	x	x

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

PRETURILE DE CONSUM				
	Ritmii de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmii de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmii de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmii de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2012	4,6	3,8	4,2	6,2
2013	4,6	6,6	4,3	2,6
2014	5,1	6,5	5,5	2,5
2015	9,7	9,8	11,8	6,2
2016	6,4	7,4	6,3	4,9
T I 2014	5,4	7,9	4,8	2,7
T II 2014	5,2	6,9	5,2	2,6
T III 2014	5,1	6,1	5,6	2,6
T IV 2014	4,8	5,1	6,3	1,9
T I 2015	6,1	5,8	9,3	1,9
T II 2015	8,0	8,7	11,1	2,6
T III 2015	11,1	10,7	12,8	8,6
T IV 2015	13,4	14,1	13,8	11,4
T I 2016	11,0	12,2	10,0	10,5
T II 2016	7,9	8,3	7,1	7,7
T III 2016	4,5	6,2	5,0	2,1
T IV 2016	2,5	3,2	3,5	0,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

	PRETURILE DE CONSUM			
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2015	4,7	4,5	7,0	1,8
Februarie 2015	6,5	6	10,2	1,9
Martie 2015	7,1	7	10,7	2,1
Aprilie 2015	7,6	7,8	11	2,6
Mai 2015	8,1	9	11	2,6
Iunie 2015	8,3	9,2	11,4	2,7
Iulie 2015	8,6	8,7	12,2	3
August 2015	12,2	10,9	13,4	11,3
Septembrie 2015	12,6	12,6	12,9	11,4
Octombrie 2015	13,2	13,5	13,5	11,7
Noiembrie 2015	13,5	14,5	13,8	11,3
Decembrie 2015	13,6	14,3	14,1	11,3
Ianuarie 2016	13,4	14,6	13,3	11,3
Februarie 2016	10,3	11,8	8,8	10,0
Martie 2016	9,4	10,1	7,9	10,1
Aprilie 2016	8,3	9,3	7,2	7,8
Mai 2016	7,9	8,1	7,3	7,7
Iunie 2016	7,4	7,6	6,9	7,6
Iulie 2016	7	7,9	5,9	7,4
August 2016	3,6	6,2	4,5	-0,4
Septembrie 2016	3	4,6	4,6	-0,8
Octombrie 2016	2,5	3,5	3,9	-0,5
Noiembrie 2016	2,6	3,2	3,5	0,6
Decembrie 2016	2,4	2,8	3,2	0,5
Ianuarie 2017	3	3,8	3,9	0,3
Februarie 2017	4,7	4,8	5,1	3,9

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PRETURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE						
	Ritm. de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritm. de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
	2012	5,7/3,1*	3,8/4,7*	5,1/2,0*	9,2/11,4*	10
2013	3,2/3,3*	1,6/1,6*	3,8/3,8*	-0,4/-0,4*	8,3	-22,2
2014	5,5*	3,9*	6,5*	-1,4*	8,2	6,6
2015	6,3	4,4	6,8	2,8	8,0	22,5
2016	4,5	2,8	4,4	6,3	8,6	-3,4
T I 2014	4,9	1,3	5,9	-2,5	9,1	-15,2
T II 2014	6,7	4,9	7,9	-2,5	7,4	-0,5
T III 2014	6,4	5,1	7,4	-0,8	8,2	2,6
T IV 2014	4,2	4,2	4,7	0	8,3	8,6
T I 2015	5,7	5,6	6,3	0,7	7,7	1,0
T II 2015	4,5	4,2	5,0	0,3	7,9	-13,8
T III 2015	6,1	3,5	6,5	3,4	8,3	27,6
T IV 2015	8,9	4,6	9,2	6,8	8,2	33,0
T I 2016	6,7	3,3	6,2	10,7	9,1	-0,4
T II 2016	5,2	3,1	5,1	6,6	7,6	7,8
T III 2016	3,5	2,7	3,5	3,6	8,7	-7,5
T IV 2016	2,8	2,1	2,6	4,4	8,9	-4,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

* Începând cu ianuarie 2014 în statistica prețurilor producției industriale este utilizat clasificatorul CAEM, rev.2 armonizat la clasificatorul NACE-2. Pentru anii 2012-2013, IPPI a fost recalculat din CAEM rev.1 în CAEM, rev.2 în retrospectivă.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE				
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Januarie 2015	4,6	7,0	7,0	0,8
Februarie 2015	6,2	5,1	7	0,6
Martie 2015	6,2	4,6	6,9	0,8
Aprilie 2015	5,5	5,3	6,1	0,3
Mai 2015	4,5	4,7	5	0,3
Iunie 2015	3,4	2,6	3,9	0,3
Iulie 2015	3,8	3,4	4,2	0,3
August 2015	7,4	3,4	7,2	9,8
Septembrie 2015	7,2	3,7	8,2	0,2
Octombrie 2015	8,2	3,9	9,3	0,2
Notembrie 2015	9,3	4,6	9,4	9,8
Decembrie 2015	9,1	5,3	9,0	10,5
Januarie 2016	8,2	4,2	8,1	9,7
Februarie 2016	6,2	3,6	5,6	11,1
Martie 2016	5,6	2,2	4,9	11,4
Aprilie 2016	5,1	3,0	5,0	6,6
Mai 2016	5,4	3,1	5,3	6,6
Iunie 2016	5,2	3,3	5,1	6,6
Iulie 2016	4,9	2,5	4,7	6,7
August 2016	2,5	2,5	3,2	-2,6
Septembrie 2016	3,1	3	2,7	6,7
Octombrie 2016	3,1	1,9	2,5	9
Notembrie 2016	2,4	2,7	2,3	2,4
Decembrie 2016	2,8	1,8	2,9	1,8
Januarie 2017	3	0,9	3,1	1,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

CURSUL VALUTAR						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmii de creștere a cursului nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmii de creștere al cursului nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmii de creștere al cursului real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmii de creștere al cursului real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2012	12,1	15,6	3,2	-4,7	0,7	-6,5
2013	12,6	16,7	3,9	7,4	0,9	4,3
2014	14,0	18,6	11,1	11,4	7,8	6,6
2015	18,8	20,9	34,3	12,4	22,3	2,3
2016	19,8	22,1	5,3	5,7	0,02 ¹	-0,3
T I 2014	13,4	18,3	9,8	13,9	5,4	10,1
T II 2014	13,7	18,8	10,4	16,0	7,1	12,1
T III 2014	14,1	18,7	10,0	10,3	7,5	5,2
T IV 2014	15,0	18,8	15,4	6,0	11,1	1,2
T I 2015	18,0	20,4	34,7	10,9	25,7	4,2
T II 2015	18,1	20,1	32,6	6,9	21,7	-1,1
T III 2015	19,4	21,6	38,1	15,8	22,0	3,3
T IV 2015	19,9	21,8	32,5	16,2	16,7	2,6
T I 2016	20,1	22,1	11,4	8,8	1,0	-2,0
T II 2016	19,8	22,4	9,2	11,5	1,4	3,3
T III 2016	19,8	22,1	2,1	2,3	-1,5	0,2
T IV 2016	20,0	21,6	0,7	-0,7		-2,6

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

¹ În baza datelor pentru ianuarie-noiembrie 2016.

Perioada	FINANȚE PUBLICE					
	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Prestimea fiscală, %
2012	33526,1	11	35364	10	1837,9	31
2013	36908,5	10	38673,1	9	1764,6	37
2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	32
2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	35,8
2016	45946,9	5,24	48434	4,40	3 298,5	43,2
Trimestrul I 2014	8413,2	0,12	8483,2	12	70	
Trimestrul II 2014	18847	0,13	19312	13	465	
Trimestrul III 2014	30454	0,18	30533,6	15	260,5	
Trimestrul IV 2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	
Trimestrul I 2015	10173,8	20,93	9830,5	15,88	343,3	
Trimestrul II 2015	20790,5	10,31	21463,9	11,14	673,6	
Trimestrul III 2015	31822,5	4,49	32687,1	7,05	864,6	
Trimestrul IV 2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	
Trimestrul I 2016	9916,9	-2,5	9826,4	-0,04	-90,5	
Trimestrul II 2016	21031,3	1,2	21709,4	1,1	678,1	
Trimestrul III 2016	32470,3	1,8	33516,0	2,5	1045,7	
Trimestrul IV 2016	45946,9	2,4	48434	2,8	3 298,5	

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Perioada	FINANȚE PUBLICE							Datoria de stat internă după maturitate, mil. MDL	Datoria de stat externă după maturitate, mil. MDL
	Veniturile la BPN, mil. MDL	Crescerea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Crescerea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Datoria de stat, mil. MDL			
Ianuarie 2014	2359,7	0,08	2395,3	9	35,6	24200,8	6899,3	17301,5	
Februarie 2014	5018,3	0,11	5353,9	12	274,6	24701,0	7028,7	17672,2	
Martie 2014	8413,2	0,12	8483,2	12	70	24456,0	7006,7	17449,3	
Aprilie 2014	11796,9	0,10	11888,6	10	91,7	25061,1	7079,3	17981,8	
Mai 2014	14768,6	0,10	14768,6	11	542,4	25588,1	7142,1	18146	
Iunie 2014	18847	0,13	19312	13	465	25899,7	7166,0	18733,7	
Iulie 2014	22170,2	0,11	22687,2	11	517	25409,0	6905,9	18503,1	
August 2014	26944,5	0,19	26615,5	14	329	25361,4	6916,0	18445,4	
Septembrie 2014	30454	0,18	30533,6	15	260,5	25982,2	7025,4	18956,8	
Octombrie 2014	34238,3	0,16	34818,3	17	580	26367,2	7162,4	19204,8	
Noiembrie 2014	37681,9	0,15	38762,7	17	1080,8	26564,0	7103,5	19380,5	
Decembrie 2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	27470,6	7075,4	20395,3	
Ianuarie 2015	2620,3	11,04	2853,1	19,11	232,8	30105,0	7239,8	22865,3	
Februarie 2015	5449,0	8,58	6323,4	18,11	874,4	31168,6	6988,5	24180,1	
Martie 2015	10173,8	20,93	9830,5	15,88	343,3	29901,3	6829,6	23071,7	
Aprilie 2015	13550,4	14,86	13738,3	15,56	187,9	29883,2	6788,6	23094,6	
Mai 2015	16693,2	13,03	17252,8	16,82	559,6	29926,3	6937,7	22988,6	
Iunie 2015	20790,5	10,31	21463,9	11,14	673,6	31225,7	7090,7	24135,0	
Iulie 2015	24634,1	11,11	25583,4	12,77	949,3	31259,9	7168,2	24091,7	
August 2015	28020,7	3,99	29181,6	9,64	1160,9	32951,4	7224,8	25726,5	
Septembrie 2015	31822,5	4,49	32687,1	7,05	864,6	33554,1	6714,2	26824,7	
Octombrie 2015	35468,3	3,59	36499,4	4,83	1031,1	32947,2	6400,3	26546,9	
Noiembrie 2015	39214,3	4,07	40567,1	4,65	1352,8	32714,7	6432,5	26282,2	
Decembrie 2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	33508,8	7225,4	26283,4	
Ianuarie 2016	2582,0	-1,5	2485,1	-1,3	-96,9	34097,1	7439,7	27457,4	
Februarie 2016	5567,4	2,2	6042,5	-4,4	475,1	34626,1	7884,8	26741,2	
Martie 2016	9916,9	-2,5	9826,4	-0,04	-90,5	34794,7	8184,5	26610,2	
Aprilie 2016	13579,6	0,2	14042,1	2,2	462,5	35356,5	8406,9	26949,6	
Mai 2016	17018,1	1,9	17715,0	2,7	696,9	35556,3	8420,8	27135,5	
Iunie 2016	21031,3	1,2	21709,4	1,1	678,1	35596,4	8530,4	27066,0	
Iulie 2016	24620,9	-0,01	25780,9	0,7	1160,0	35580,1	8741,0	26839,1	
August 2016	28354,7	-1,19	29619,5	1,50	1264,8	37380,32	8615,9	28764,40	
Septembrie 2016	32470,3	2,04	33516,0	2,54	1045,7	37207,89	8526,81	28681,08	
Octombrie 2016	36297,5	2,34	37921,7	2,90	1624,7	50343,66	21784,05	28559,61	
Noiembrie 2016	40172,5	2,44	42311,7	4,30	2139,2	50585,34	21695,67	28809,67	
Decembrie 2016	45946,9	5,24	48434	4,40	3298,5	59371,9	23827,2	35544,7	

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

SECTORUL BANCAR																	
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %				Veniturile și profitabilitatea, %			Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil.MDL(sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
2012	58304,4	48058,4	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	7,59	4,3	13,34	8,28		
2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	7,23	4,41	12,26	7,77		
2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	5,72	4,19	10,59	7,99		
2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93		
2016	72 942,18	46318,71	34 761,3	54838,51	68,69	31,0	46,47	1,97	11,95	0,63	49,22	18,44	1,91	16,4	6,33		
Trimestrul I 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12		
Trimestrul II 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,78		
Trimestrul III 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61		
Trimestrul IV 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72		
Trimestrul I 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43		
Trimestru II 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83		
Trimestru III 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,4	2,6	16,1	0,7	38,3	13,80	2,08	15,44	6,70		
Trimestrul IV 2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93		
Trimestrul I 2016	69662,1	57582,4	37851,2	50071,9	71,5	28,3	51,8	2,60	15,73	0,68	42,31	14,69	2,06	15,53	6,14		
Trimestrul II 2016	70578,5	58563,8	37236,2	52216,2	71,1	28,5	78,7	2,37	14,39	0,68	45,02	10,71	2,20	14,15	6,14		
Trimestrul III 2016	72727,7	60202,6	36336,5	54263,3	68,9	30,8	47,0	2,47	15,01	0,65	47,20	7,60	2,12	13,59	5,78		
Trimestrul IV 2016	72 942,18	46318,71	34 761,3	54838,51	68,69	31,0	46,47	1,97	11,95	0,63	49,22	18,44	1,91	16,4	6,33		

SECTORUL BANCAR																
Perioada	Indicatori				Structura depozitelor, %				Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Depozite mil.MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină	
Ianuarie 2015	102707,6	90163,6	42139,9	68823,5	52,7	25,9	55,5	1,5	12,6	1,5	24,4	6,92	3,93	11,60	7,49	
Februarie 2015	102170,8	89465,8	42831,8	69410,5	52,1	25,7	58,1	1,9	15,9	1,5	10,5	8,88	3,37	11,94	7,35	
Martie 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43	
Aprilie 2015	98700,7	85844,7	41792,4	66295,4	52,8	25,2	55,6	1,2	9,7	1,5	26,1	11,76	2,40	13,66	7,14	
Mai 2015	99645,2	86598,7	41756,9	65902,9	52,4	25,5	55,2	1,4	11,2	1,5	27,6	11,58	2,38	13,85	7,24	
Iunie 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83	
Iulie 2015	101387,9	88361,2	42664,2	65505,5	52,5	24,7	55,9	1,2	9,7	1,5	12,7	11,93	2,02	14,37	6,85	
August 2015	102187,4	88919,2	43199,3	65708,8	52,9	23,6	56,3	1,41	11,33	1,58	14,08	13,25	2,15	14,54	6,82	
Septembrie 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,3	2,64	16,07	0,73	38,83	13,80	2,08	15,44	6,70	
Octombrie 2015	69254,1	57389,9	39358,7	50120,1	69,0	30,3	54,9	1,82	14,41	0,73	39,73	14,02	2,31	15,75	7,05	
Noiembrie 2015	68862,2	56884,1	38731,9	49505,2	69,7	29,8	53,5	1,83	14,17	0,72	40,23	14,35	2,06	15,67	6,55	
Decembrie 2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93	
Ianuarie 2016	70351,8	58468,9	38165,3	51314,1	70,4	29,2	53,5	2,54	15,55	0,69	42,59	15,33	2,20	16,08	6,45	
Februarie 2016	69742,6	57667,9	37307,9	50576,4	70,3	29,3	52,1	2,65	16,05	0,67	43,25	14,44	2,05	16,01	6,35	
Martie 2016	69662,1	57582,4	37851,2	50071,9	71,5	28,3	51,8	2,60	15,73	0,68	42,31	14,69	2,06	15,53	6,14	
Aprilie 2016	69885,5	57647,5	37576,6	50940,0	71,5	28,1	50,1	2,57	15,46	0,67	43,58	13,86	2,45	15,67	6,38	
Mai 2016	70843,1	58705,8	37383,6	51942,8	70,8	28,9	49,5	2,83	17,04	0,67	44,83	12,48	2,12	15,23	6,23	
Iunie 2016	70578,5	58563,8	37236,2	52216,2	71,1	28,5	78,7	2,37	14,39	0,68	45,02	10,71	2,20	14,15	6,14	
Iulie 2016	70925,1	58746,1	37104,7	52546,6	70,7	28,9	47,7	2,40	14,60	0,67	45,14	9,85	2,15	14,00	5,96	
August 2016	72473,6	60118,1	37157,8	54047,2	69,1	30,7	47,6	2,41	14,88	0,67	46,09	8,24	2,15	13,70	5,67	
Septembrie 2016	72727,7	60202,6	36336,5	54263,3	68,9	30,8	47,0	2,47	15,01	0,65	47,20	7,60	2,12	13,59	5,78	
Octombrie 2016	73189,7	60523,8	35929,3	54564,4	68,4	31,4	47,1	2,41	14,66	0,65	47,61	7,24	2,14	13,05	5,71	
Noiembrie 2016	72873,2	60145,3	35621,7	54421,7	68,8	31,0	47,1	2,24	13,59	0,64	48,09	7,48	1,86	12,56	5,35	
Decembrie 2016	72 942,18	46318,71	34 761,3	54838,51	68,69	31,0	46,47	1,97	11,95	0,63	49,22	18,44	1,91	16,4	6,33	

Perioada	SECTORUL EXTERN: INVESTIȚII ȘI REMIȚENȚE					
	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Influxul net de ISD, mil. USD	Compensare pentru muncă	Transferuri personale
2012	144,6	-11,0	61,5	195,1	1010,0	976,5
2013	160,3	19,2	63,2	242,7	1118,1	1073,6
2014	165,5	33,1	1,9	207,4	1068,2	1015,4
2015	73,9	159,6	-	-	799,5	753,9
2016	66,2	96,18	25,1		713,5	750,4
Trimestrul I 2014	37,2	13,9	-21,4	29,8	214,7	215,7
Trimestrul II 2014	71,4	8,0	-19,4	60,1	295,9	271,6
Trimestrul III 2014	15,7	39,6	17,8	73,1	309,3	298,8
Trimestrul IV 2014	41,2	-28,5	24,9	37,6	248,4	229,4
Trimestrul I 2015	20,5	41,9	13,1	75,5	174,7	168,1
Trimestrul II 2015	17,4	82,2	4,6	104,1	211,2	200,6
Trimestrul III 2015	13,9	15,0	-18,0	10,9	207,3	192,0
Trimestrul IV 2015	18,5	20,5	-	-	191,7	191,3
Trimestrul I 2016	16,4	24,66	16,0	-	148,4	166,13
Trimestrul II 2016	9,6	16,8	2,6		186,2	194,5
Trimestrul III 2016	17,4	58,5	2,1		199,9	190,9
Trimestrul IV 2016	22,8	-3,78	4,4		179,9	198,9

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR											
Sursa	Comerțul exterior total, mil. USD			Bunuri	Servicii	Export	Bunuri	Servicii	Import	Bunuri	Servicii
2000	1613,2	1247,1	366,2	641,4	476,8	164,6	971,9	770,3	201,6		
2001	1824,0	1444,3	379,7	735,5	564,6	170,9	1088,5	879,7	208,8		
2002	2170,8	1697,2	473,6	876,4	659,7	216,7	1294,5	1037,5	257,0		
2003	2777,4	2233,2	544,2	1055,0	805,1	249,9	1722,4	1428,1	294,3		
2004	3427,4	2742,3	685,1	1326,2	994,1	332,1	2101,3	1748,2	353,1		
2005	4219,3	3400,7	818,6	1503,5	1104,6	398,9	2715,8	2296,1	419,7		
2006	4659,1	3704,3	954,7	1527,9	1060,8	467,1	3131,2	2643,5	487,6		
2007	6323,3	5044,8	1278,5	2001,8	1373,3	628,4	4321,5	3671,4	650,1		
2008	8198,8	6517,8	1681,0	2489,8	1645,9	843,9	5709,0	4871,9	837,1		
2009	5988,6	4602,7	1386,0	2000,0	1326,9	673,1	3988,6	3275,7	712,9		
2010	6784,5	5400,3	1384,2	2270,8	1590,4	680,4	4513,7	3809,9	703,8		
2011	9115,4	7424,9	1690,5	3138,7	2277,8	860,9	5976,7	5147,1	829,5		
2012	9176,2	7381,3	1794,9	3130,6	2228,5	902,0	6045,6	5152,7	892,9		
2013	9874,7	7914,8	1959,9	3453,9	2466,2	987,8	6420,8	5448,6	972,2		
2014	8798,0	6663,2	2134,8	2933,1	1805,5	1127,6	5864,9	4857,7	1007,2		
2015	6907,8	5102,1	1805,7	2481,8	1507,0	974,8	4426,0	3595,1	830,9		
2016	7033,6	5151,3	1882,3	2594,5	1547,4	1047,1	4439,1	3603,9	835,2		

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU SERVICIILE

Valoarea nominală a importului pe categorii de servicii, mil. USD

	2012	2013	2014	2014	T. I	T. II	T. III	T. IV	T. I	T. II	T. III	T. IV	T. I	T. II	T. III	T. IV
					2014	2014	2014	2014	2015	2015	2015	2015	2016	2016	2016	2016
Import servicii	892,9	972,2	992,2	828,1	222,4	260,2	260,6	248,9	181,9	210,9	215,4	202,5	180,6	205,3	219,0	223,2
Transport	362,5	379,9	379,8	293	88,1	96,6	95,4	99,8	69,8	76,0	77,1	71,9	62,9	73,7	80,0	76,4
Călătorii	307,6	333,7	350,6	272,2	74,2	96,3	99,5	80,6	58,7	72,9	77,7	71,9	60,8	69,6	73,4	68,4
Călătorii de afaceri	164,1	177,1	178,9	120,1	35,9	50,3	52,7	40,1	28,7	33,5	32,7	31,1	24,9	31,5	33,5	30,2
Călătorii personale	143,5	156,6	171,7	152,3	38,4	46,0	46,8	40,6	30,0	39,5	45,0	40,7	35,9	38,2	40,0	38,2
Servicii de comunicații	40,2	51,6	52,3	41,3	10,6	13,2	14,2	14,3	9,9	13,1	13,9	11,0	7,7	10,8	11,4	11,4
Servicii de construcții	8,9	9,1	7,8	5,3	1,0	2,9	2,4	1,5	0,9	1,0	1,5	0,6	0,2	1,2	1,7	2,1
Servicii de asigurări	4,7	3,6	2,5	6,7	1,0	0,6	0,6	0,4	0,2	0,3	0,6	0,7	1,7	1,1	1,7	2,2
Servicii financiare	7,2	6,3	7,6	7,3	1,8	1,7	2,1	2,1	1,6	1,7	1,3	1,4	1,3	1,9	2,1	2,0
Servicii de informatică și informaționale	37,1	41,1	42,5	38	11,6	10,8	9,0	11,1	12,9	9,6	9,9	9,4	9,7	7,3	9,3	11,7
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	18,7	22,8	23,5	18,9	5,9	6,1	5,2	6,3	4,5	4,9	3,4	4,5	3,8	4,0	4,3	6,8
Alte servicii de afaceri	69,5	76,0	83,7	105,6	16,4	21,6	22,9	22,8	13,9	22,1	20,9	21,33	23,0	26,3	26,7	29,6
Servicii personale, culturale și de recreare	1,5	2,9	2,6	3,1	0,4	0,7	0,7	0,9	0,9	0,8	1,7	1,14	0,6	1	0,8	0,7
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	35,0	45,3	39,3	36,7	11,7	9,7	8,8	9,1	8,5	8,5	7,6	8,9	8,8	8,3	7,7	11,9
Structura importului de servicii, %																
Import servicii	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Transport	40,6	39,1	38,3	35,4	39,6	37,1	36,6	40,1	38,4	36,0	35,8	35,3	34,8	35,9	36,5	34,2
Călătorii	34,4	34,3	35,3	32,9	33,4	37,0	30,2	32,4	32,3	34,6	36,1	35,5	33,6	33,9	33,5	30,6
Călătorii de afaceri	18,4	18,2	18,0	14,5	16,1	19,3	20,2	16,1	15,8	15,9	15,2	15,4	13,8	15,3	15,3	13,5
Călătorii personale	16,1	16,1	17,3	18,4	17,3	17,7	18,0	16,3	16,5	18,7	20,9	20,1	19,9	18,6	18,3	17,1
Servicii de comunicații	4,5	5,3	5,3	5,0	4,8	5,1	5,4	5,7	5,4	6,2	6,5	5,4	4,3	5,3	5,2	5,1
Servicii de construcții	1,0	0,9	0,8	0,6	0,4	1,1	0,9	0,6	0,5	0,5	0,7	0,3	0,1	0,6	0,8	0,9
Servicii de asigurări	0,5	0,4	0,3	0,8	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,3	0,9	0,5	0,8	1,0
Servicii financiare	0,8	0,6	0,8	0,9	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	0,6	0,7	0,7	0,9	1	0,9
Servicii de informatică și informaționale	4,2	4,2	4,3	4,6	5,2	4,2	3,5	4,5	7,1	4,6	4,6	4,5	5,3	3,6	4,2	5,4
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	2,1	2,3	2,4	2,3	2,7	2,3	2,0	2,5	2,5	2,3	1,6	2,2	2,1	1,9	2,0	3,0
Alte servicii de afaceri	7,8	7,8	8,4	12,6	7,4	8,3	8,8	9,2	7,6	10,5	9,7	10,5	12,7	12,8	12,2	13,3
Servicii personale, culturale și de recreare	0,2	0,3	0,3	0,4	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,8	0,5	0,3	0,5	0,4	0,3
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	3,9	4,7	4,0	4,4	5,3	3,7	3,4	3,7	4,7	4,0	3,5	4,4	4,9	4,0	3,5	5,3

Surse: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														
Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Total		Alte țări		Total		Alte țări		Total		Alte țări			
	CSI	UE	CSI	UE	CSI	UE	CSI	UE	CSI	UE	CSI	UE		
2010	5396,8	1880,9	2433,1	1082,8	1541,5	624,0	728,9	188,6	3855,3	1256,9	1704,2	894,2	-2313,8	40,0
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5	42,7
2012	7374,7	2551,8	3332,0	1490,9	2161,8	928,1	1013,4	220,3	5212,9	1623,7	2318,6	1270,6	-3051,1	41,5
2013	7920,7	2595,5	3609,4	1715,8	2428,3	923,2	1137,3	367,8	5492,4	1672,3	2472,1	1348,0	-3064,1	44,2
2014	7656,5	2184,9	3813,7	1657,9	2339,5	735,6	1246,1	357,8	5317,0	1449,3	2567,6	1300,1	-2977,5	44,0
2015	5953,7	1510,4	3171,7	1271,6	1966,9	492,3	1217,6	257,0	3986,8	1018,1	1954,1	1014,6	-2019,9	49,3
2016	6065,7	1441,6	3306,1	1317,5	2045,3	414,2	1332,4	298,7	4020,4	1027,4	1973,7	1019,2	-1975,1	50,8
Trimestrul I 2012	1708,8	655,1	720,4	333,3	504,6	201,1	252,2	51,3	1204,2	454,0	468,2	282,0	-699,6	41,9
Trimestrul II 2012	1793,5	572,0	853,0	368,5	537,0	227,2	255,8	54,0	1256,5	344,8	597,2	314,5	-719,5	42,7
Trimestrul III 2012	1779,6	609,9	799,4	370,3	506,7	238,9	213,1	54,7	1272,9	371,0	586,3	315,6	-766,2	39,8
Trimestrul IV 2012	2092,8	714,8	959,2	418,8	613,5	260,9	292,3	60,3	1479,3	453,9	666,9	358,5	-865,8	41,5
Trimestrul I 2013	1832,4	673,2	773,8	385,4	589,7	246,3	260,3	83,1	1242,7	426,9	513,5	302,3	-653,0	47,5
Trimestrul II 2013	1897,8	592,1	881,7	424,0	546,6	208,3	251,1	87,2	1351,2	383,8	630,6	336,8	-804,6	40,5
Trimestrul III 2013	1981,0	631,7	907,3	442,0	604,8	234,4	275,8	94,6	1376,2	397,3	631,5	347,4	-771,4	43,9
Trimestrul IV 2013	2209,5	698,5	1046,6	464,4	687,2	234,2	350,1	102,9	1522,3	464,3	696,5	361,5	-835,1	45,1
Trimestrul I 2014	1791,2	565,1	867,9	358,2	573,0	180,8	318,9	73,3	1218,2	384,3	549,0	284,9	-645,2	47,0
Trimestrul II 2014	1928,0	523,3	995,7	409,0	599,2	204,5	301,9	92,8	1328,8	318,8	693,8	316,2	-729,6	45,1
Trimestrul III 2014	1884,0	520,1	954,1	409,8	565,2	184,3	284,0	96,9	1318,8	335,8	670,1	312,9	-753,6	42,9
Trimestrul IV 2014	2053,3	576,4	996,0	480,9	602,1	166,0	341,3	94,8	1451,2	410,4	654,7	386,1	-849,1	41,5
Trimestrul I 2015	1464,3	394,0	753,3	317,0	488,1	104,0	320,0	64,1	976,2	290,0	433,3	252,9	-488,1	50,0
Trimestrul II 2015	1513,5	354,6	835,0	274,4	504,8	137,5	306,1	61,2	1009,1	217,1	528,9	262,7	-503,9	50,0
Trimestrul III 2015	1432,7	360,8	772,4	299	455,5	125,2	273,1	56,7	977,2	235,6	499,3	242,3	-521,7	46,6
Trimestrul IV 2015	1543,5	400,8	811,2	331,5	519,2	125,5	318,8	74,9	1024,4	275,3	492,4	256,6	-497,1	50,8
Trimestrul I 2016	1306,6	335,5	692,7	278,4	417,2	85	266,2	66	889,4	250,5	426,5	212,4	-472,2	46,9
Trimestrul II 2016	1496,6	324,7	832	339,5	488,9	102,7	308,0	78,2	1007,7	222	524	261,3	-518,8	48,5
Trimestrul III 2016	1554,2	369,9	853,4	330,9	527,3	113,3	341	73	1026,9	256,6	512,4	257,9	-499,6	51,3
Trimestrul IV 2016	1737,8	411,6	956,4	369,8	612,6	113,3	417,9	81,4	1125,2	298,3	538,5	288,4	-512,6	54,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI												Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %	
	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD					Exportul net, mil. USD
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
Ianuarie 2015	417,1	120,8	208,5	87,8	147,8	28,9	100	18,9	269,3	91,9	108,5	63,9	-121,5	54,9
Februarie 2015	469,8	126	244,8	99	165,5	33,5	110,9	21,1	304,3	92,5	133,9	77,9	-138,8	54,4
Martie 2015	577,3	147,2	299,9	130,2	174,7	41,6	109	24,1	402,6	105,6	190,9	106,1	-227,9	43,4
Aprilie 2015	480,8	112,4	268,9	99,5	151,3	34	94,8	22,5	329,5	78,4	174,1	77	-178,2	45,9
Mai 2015	500,9	111,6	281,1	108,2	172,9	44,4	109,8	18,7	328	67,2	171,3	89,5	-155,1	52,7
Iunie 2015	531,9	130,6	285	116,3	180,6	59,1	101,6	19,9	351,3	71,5	183,4	96,4	-170,7	51,4
Iulie 2015	505,8	130,4	273,2	102,1	164,9	51,3	95,9	17,6	340,9	79,1	177,3	84,5	-176,0	48,4
August 2015	425,8	112,9	223,8	88,7	127,2	35,7	73,4	17,7	298,6	77,2	150,4	71,0	-171,4	42,6
Septembrie 2015	501,1	117,5	275,4	108,2	163,4	38,2	103,8	21,4	337,7	79,3	171,6	86,8	-174,3	48,4
Octombrie 2015	525,7	130,1	288,6	107	188,5	48,9	115,8	23,8	337,2	81,2	172,8	83,2	-148,7	55,9
Noiembrie 2015	501,7	131,2	267,6	102,9	167,2	38,5	104,7	24,0	334,5	92,7	162,9	78,9	-167,3	50,0
Decembrie 2015	516,1	139,5	255	121,6	163,5	38,1	96,3	27,1	352,6	101,4	156,7	94,5	-189,1	46,4
Ianuarie 2016	324,1	93,8	163	67,3	116,7	19,7	78	19	207,4	74,1	85	48,3	-90,7	56,2
Februarie 2016	425,5	109	222	94,3	138,5	28,6	89,8	20,1	287,0	80,4	132,2	74,2	-148,5	48,2
Martie 2016	557	132,8	307,5	116,7	162,0	36,7	96,4	26,9	395,0	96,1	209,1	89,8	-233,0	41
Aprilie 2016	533,5	122,9	289,1	121,5	178,5	38,6	105,9	34,0	355,0	84,3	183,2	87,5	-176,5	50,3
Mai 2016	481,0	101,9	264,7	113,4	153,0	29,8	96,1	25,1	328,0	73,1	166,6	88,3	-175	46,6
Iunie 2016	482,1	98,9	278,6	104,6	157,4	34,3	104,0	19,1	324,7	64,6	174,6	85,5	-170,3	48,5
Iulie 2016	479,8	110,6	272,7	96,5	165,7	35,2	107,8	22,7	314,1	75,4	164,9	73,8	-148,4	52,8
August 2016	519,1	124,9	277,6	116,6	168	40,9	103,1	24,0	351,1	84,0	174,5	92,6	-183,1	47,8
Septembrie 2016	555,3	134,4	303,1	117,8	193,6	37,2	130,1	26,3	361,7	97,2	173,0	91,5	-168,1	53,5
Octombrie 2016	581	141,4	322,4	117,2	200,8	42,5	132,1	26,2	380,2	98,9	190,3	91	-179,4	52,8
Noiembrie 2016	571,5	129,3	322,9	119,3	217,9	37,1	153,2	27,6	353,6	92,2	169,7	91,7	-135,7	61,6
Decembrie 2016	585,3	140,9	311,1	133,3	193,9	33,7	132,6	27,6	391,4	107,2	178,5	105,7	-197,5	49,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI													Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %
	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere a exportului net, f.p.s.a.p., %	
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
2012	-0,5	-3,1	-0,2	3,8	-2,5	1,0	-6,4	2,7	0,4	-5,2	2,8	4,0	2,6	97,1
2013	7,4	1,7	8,3	15,1	12,3	-0,5	12,2	67,0	5,4	3,0	6,6	6,1	0,4	106,6
2014	-3,3	-15,8	5,7	-3,4	-3,7	-20,3	9,6	-2,7	-3,2	-13,3	3,9	-3,6	-2,8	99,5
2015	-22,2	-30,9	-16,8	-23,3	-15,9	-33,1	-2,3	-28,2	-2,5	-29,8	-23,9	-22	-32,2	112
2016	1,9	-4,6	4,2	3,6	3,9	-15,9	9,4	16,2	0,8	0,9	1,0	0,5	-2,3	103
Trimestrul I 2014	-2,2	-16,1	12,2	-7,1	-2,8	-26,6	22,5	-11,8	-2,0	-10,0	6,9	-5,8	-1,2	99,1
Trimestrul II 2014	1,6	-11,6	12,9	-3,5	9,6	-1,8	20,2	6,4	-1,7	-16,9	10,0	-6,1	-9,3	111,5
Trimestrul III 2014	-4,9	-17,7	5,2	-7,3	-6,5	-21,4	3,0	2,4	-4,2	-15,5	6,1	-9,9	-2,3	97,5
Trimestrul IV 2014	-7,1	-17,5	-4,8	3,6	-12,4	-29,1	-2,5	-7,9	-4,7	-11,6	-6,0	6,8	1,7	91,9
Trimestrul I 2015	-18,3	-30,3	-13,2	-11,5	-14,8	-42,5	0,3	-12,6	-19,9	-24,5	-21,1	-11,2	-24,3	106,4
Trimestrul II 2015	-21,5	-32,2	-16,1	-32,9	-15,8	-32,8	1,4	-34,1	-24,1	-31,9	-23,8	-16,9	-30,9	110,9
Trimestrul III 2015	-24,0	-30,6	-19,0	-27,0	-19,4	-32,1	-3,8	-41,5	-25,9	-29,8	-25,5	-22,6	-30,8	108,6
Trimestrul IV 2015	-24,8	-21,5	-19,6	-31,1	-13,8	-24,4	-6,4	-21	-29,4	-32,9	-24,8	-33,5	-41,5	122,4
Trimestrul I 2016	-10,8	-14,9	-8,1	-12,2	-14,6	-18,3	-16,9	2,9	-8,9	-13,7	-1,6	-16,1	-3,3	93,8
Trimestrul II 2016	-1,2	-8,4	-0,4	23	-3,2	-25,4	0,6	27	-0,2	22	-1	-0,5	2,9	97,9
Trimestrul III 2016	8,4	2,5	10,4	10,6	15,8	-9,5	24,9	28,7	5,0	8,9	2,9	6,4	-4,3	110,0
Trimestrul IV 2016	11,8	11,2	12,0	11,8	16,2	1	26,6	11,5	9,6	16,3	5,1	11,8	-2,6	106

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI													Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %
	Creșterea schimburilor comerciale totale cu bunuri, f.p.s.a.p., %			Ritm. de creștere al exporturilor, f.p.s.a.p., %			Ritm. de creștere al importurilor, f.p.s.a.p., %			Ritm. de creștere al exportului net de bunuri, f.p.s.a.p., %				
	Total	UE	Alte țări	Total	UE	Alte țări	Total	UE	Alte țări	Total	UE	Alte țări		
	CSI	UE	Alte țări	CSI	UE	Alte țări	CSI	UE	Alte țări	CSI	UE	Alte țări		
Ianuarie 2015	-14,9	-33,4	-4,2	-3,6	-13,4	-48,4	8,5	-16,0	-15,7	-26,8	-13,5	0,4	-18,3	102,8
Februarie 2015	-22,2	-34,1	-15,6	-19,2	-12,1	-43,7	5,2	-9,4	-26,8	-29,8	-27,5	-21,6	-39,0	120,1
Martie 2015	-17,2	-23,5	-18,8	-9,9	-18,4	-36,3	-10,1	-12,7	-16,6	-16,9	-20,2	-9,2	-15,2	98,0
Aprilie 2015	-24,6	-33,2	-18,1	-29,6	-22,2	-46,1	0,4	-39,2	-25,7	-25,4	-25,5	-26,2	-28,3	104,6
Mai 2015	-21,1	-30,3	-18,8	-21,1	-14,3	-30,9	1,1	-35,1	-24,3	-29,9	-25,3	-17,4	-33,1	113,3
Iunie 2015	-18,8	-33,0	-13,5	-10,9	-11,0	-23,3	2,7	-26,3	-22,3	-39,4	-20,5	-6,9	-31,5	114,5
Iulie 2015	-22,3	-27,6	-18,4	-25,1	-19,3	-29,2	-3,1	-46,3	-23,7	-26,6	-24,8	-18,4	-27,5	105,9
August 2015	-27,7	-30,1	-25,2	-30,9	-27,8	-32,3	-19,1	-45,9	-27,7	-29,1	-27,8	-25,7	-27,6	100,0
Septembrie 2015	-22,2	-34,1	-14,0	-25,4	-11,6	-35,4	10,1	-31,8	-26,4	-33,5	-24,1	-23,7	-36,4	120,1
Octombrie 2015	-24,3	-33,5	-18,5	-26,0	-11,3	-29,8	2,1	-19,0	-30,0	-35,5	-28,3	-27,7	-44,8	126,8
Noiembrie 2015	-25,4	-31,3	-19,7	-30,7	-19,7	-27,4	-17,8	-14,0	-28,0	-32,8	-20,8	-34,5	-34,6	111,4
Decembrie 2015	-24,9	-26,6	-17,4	-36,4	-9,8	-12,0	-2,2	-27,8	-30,2	-30,8	-24,6	-37,2	-41,6	129,2
Ianuarie 2016	-22,3	-22,4	-21,9	-23,4	-21,1	-31,9	-22	0,5	-23	-19,4	-21,7	-29,9	-25,4	102,3
Februarie 2016	-9,5	-13,5	-9,4	-4,8	-16,4	-14,7	-18,9	-4,8	-5,7	-13,1	-1,3	-4,8	6	88,6
Martie 2016	-3,6	-9,8	2,5	-10,4	-7,3	-11,8	-9,8	11,6	-1,9	-9	9,5	-15,4	2,2	94,4
Aprilie 2016	10,9	9,3	7,5	22	17,9	13,5	11,7	51	7,7	7,5	5,2	14	-1,0	232
Mai 2016	-4	-8,7	-5,9	4,8	-11,5	-32,9	-10,7	34	1,0	8,7	-2,8	-1,4	13	-
Iunie 2016	-9,4	-24,3	-2,3	-10,1	-12,8	-4,2	2,3	-4,1	-7,6	-9,7	-4,8	-11,4	-0,3	94,3
Iulie 2016	-5,2	-15,2	-0,2	-5,5	0,4	-31,4	12,4	28,9	-7,9	-4,7	-7	-12,7	-15,7	108,6
August 2016	21,9	10,6	24,0	31,5	32,1	14,6	40,5	35,6	17,6	8,8	16	30,4	-6,8	111,9
Septembrie 2016	10,8	14,4	10,0	8,8	18,5	-2,7	25,3	22,9	7,1	22,6	0,8	54	-3,6	110,2
Octombrie 2016	4,6	5,2	6,4	-0,6	3,7	14,2	1,5	-0,4	5,1	1,7	11,0	-0,6	-6,7	98
Noiembrie 2016	-1,7	-8,9	0,2	1,8	8,5	-12,7	15,9	5,3	-7	-6,8	-10,9	0,8	-14,4	116
Decembrie 2016	2,4	8,9	-3,7	11,7	-11,1	-9,2	-13,4	1	10,7	16,3	5,2	15,3	45,5	80

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: INDICII COMERȚULUI CU BUNURI					
	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %
2012	97,5	100,4	97,0	99,0	101,0	101,0
2013	112,3	105,4	98,0	99,0	113,0	106,0
2014	96,3	96,8	94,0	96,0	102,0	101,0
2015	84,1	75,1	83,0	78,5	101,5	95,8
2016	104	101,5	96,2	68,8	108,3	108,4
Trimestrul I 2014	97,2	98,0	97,2	98,0	106,0	100,0
Trimestrul II 2014	109,6	98,3	97,0	100,0	113,0	98,0
Trimestrul III 2014	93,5	95,8	95,0	97,0	98,0	99,0
Trimestrul IV 2014	88,1	92,3	89,0	92,0	100,0	104,0
Trimestrul I 2015	85,2	80,1	80,0	79,0	106,0	101,0
Trimestrul II 2015	84,2	75,9	79,0	79,0	107,0	96,0
Trimestrul III 2015	80,6	74,1	84,0	78,0	96,0	95,0
Trimestrul IV 2015	86,3	70,6	89,0	78,0	97,0	91,0
Trimestrul I 2016	85,5	91,1	95,0	88,0	90,0	104,0
Trimestrul II 2016	96,6	99,9	98,0	93,0	99,0	107,0
Trimestrul III 2016	115,9	105,1	95,9	94,2	120,9	111,5
Trimestrul IV 2016	118,0	109,8	95,7	-	123,3	111,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN												
Valoarea exporturilor, mil. USD												
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1/16	T2/16	T3/2016	T4/16
Total export	573,0	599,2	565,2	602,1	488,0	504,8	455,4	519,2	417,2	488,8	527,3	612,7
Produse agroalimentare	255,7	259,3	246,0	300,1	243,6	233,2	177,6	131,5	176,1	205,8	230,6	321,7
<i>Fruite și legume</i>	72,7	51,5	44,0	100,5	70,9	59,6	42,7	81,0	41,5	34,1	32,8	82,8
<i>Cereale</i>	46,8	38,0	70,7	45,3	38,4	29,1	37,7	23,5	14,2	37,7	70,3	43,1
<i>Semințe oleaginoase</i>	41,9	42,2	34,0	35,3	51,4	52,0	26,1	47,9	36,3	49,6	33,4	82,7
<i>Băuturi</i>	40,9	46,9	44,5	59,6	33,1	35,1	40,1	46,5	35,5	42,8	45,8	43,0
<i>Uleiuri</i>	30,2	24,5	2,9	21,9	22,7	25,7	1,2	22,4	13,3	11,5	1,4	28,0
<i>Minerale</i>	3,8	5,2	4,2	2,9	2,2	2,5	3,8	1,6	2,2	2,9	4,3	2,4
<i>Mașini și echipamente electrice</i>	58,2	65,4	60,5	60,0	57,8	62,0	59,5	56,2	53,0	62,7	66,4	69,2
<i>Îmbrăcăminte</i>	67,5	78,2	74,6	57,3	51,0	61,9	62,1	54,5	54,8	61,8	67,0	59,3
<i>Medicamente</i>	36,7	34,2	23,6	30,6	13,4	21,4	17,5	23,9	4,5	11,5	14,0	18,9
<i>Mobilă</i>	27,0	26,7	26,9	28,4	22,9	22,4	25,0	27,4	29	29,7	34,4	31,6
Structura exportului, %												
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1/16	T2/16	T3/16	T4/16
Total export	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Produse agroalimentare	44,6	43,3	43,5	49,8	49,9	46,2	39,0	25,3	42,2	42,1	43,7	52,5
<i>Fruite și legume</i>	12,7	8,6	7,8	16,7	14,5	11,8	9,4	15,6	9,9	6,9	6,2	13,5
<i>Cereale</i>	8,2	6,3	12,5	7,5	7,9	5,8	8,3	4,5	3,4	7,7	13,3	7,0
<i>Semințe oleaginoase</i>	7,1	7,2	5,8	6,0	8,7	8,8	4,4	9,2	8,7	10,1	6,3	13,5
<i>Băuturi</i>	7,1	7,8	7,9	9,9	6,8	6,9	8,8	9,0	8,6	8,8	8,7	7
<i>Uleiuri</i>	5,3	4,1	0,5	3,6	4,7	5,1	0,3	4,3	3,2	2,4	0,3	4,6
<i>Minerale</i>	0,7	0,9	0,7	0,5	0,4	0,5	0,8	0,3	0,5	0,6	0,8	0,4
<i>Mașini și echipamente electrice</i>	10,2	10,9	10,7	10,0	11,8	12,3	13,1	10,8	12,7	12,8	12,6	11,3
<i>Îmbrăcăminte</i>	11,8	13,0	13,2	9,5	10,4	12,3	13,6	10,5	13,1	12,6	12,7	9,8
<i>Medicamente</i>	6,4	5,7	4,2	5,1	2,7	4,2	3,8	4,6	1,1	2,4	2,7	3,1
<i>Mobilă</i>	4,7	4,4	4,8	4,7	4,7	4,4	5,5	5,2	6,9	6,1	6,5	5,2

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN												
Valoarea importurilor, mil. USD USD												
	T1/2014	T2/2014	T3/2014	T4/2014	T1/2015	T2/2015	T3/2015	T4/2015	T1/2016	T2/2016	T3/2016	T4/2016
TOTAL	1 218,2	1 328,8	1 318,7	1 451,1	976,1	1 009,2	977,1	1 024,4	861,3	1 007,7	1 026,9	1 125,2
Produse alimentare	133,9	142,3	127,9	138,9	92,1	116,2	94,5	127,9	103,1	108,6	97,7	132,0
Uleiuri, grăsimi	2,6	3,5	2,9	3,9	2,2	2,1	2,1	2,5	1,7	2,3	3,4	2,7
Băuturi și tutun	17,3	32,8	34,9	32,3	16,3	25,9	30,6	26,5	22,3	27,4	29,7	29,4
Materiale brute necomestibile	35,2	27,5	27,0	22,7	33,5	24,2	21,8	20,2	32,5	22,6	19,6	21,6
Combustibili minerali	298,5	244,8	258,6	334,0	234,7	163,6	150,5	168,9	156,6	126,5	136,3	195,7
Produse chimice	178,1	218,1	193,7	206,9	140,6	170,8	152,5	162,2	133,5	172,4	158,5	165,0
Mărfuri manufacturate	201,1	269,3	283,6	238,5	169,9	211,8	222,9	203,2	170,7	231,5	239,2	211,8
Mașini și echipamente pentru transport	249,9	275,3	266,3	332,3	198,6	202,6	208,1	211,8	162,4	216,0	236,6	249,5
Articole manufacturate	101,4	115,2	123,6	141,6	87,5	91,2	92,6	99,6	76,5	99,1	105,7	117,0
Structura importurilor, %												
	T1/2014	T2/2014	T3/2014	T4/2014	T1/2015	T2/2015	T3/2015	T4/2015	T1/2016	T2/2016	T3/2016	T4/2016
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Produse alimentare	10,9	10,7	9,7	9,6	9,4	11,5	9,8	12,5	12,0	10,8	9,5	11,7
Uleiuri, grăsimi	0,2	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2
Băuturi și tutun	1,4	2,5	2,6	2,2	1,7	2,6	3,1	2,6	2,6	2,7	2,9	2,6
Materiale brute necomestibile	2,9	2,1	2,0	1,6	3,4	2,4	2,2	2,0	3,8	2,2	1,9	1,9
Combustibili minerali,	24,5	18,4	19,6	23,0	24,0	16,2	15,4	16,5	18,2	12,6	13,3	17,4
Produse chimice	14,6	16,4	14,7	14,3	14,4	16,9	15,6	15,8	15,5	17,1	15,4	14,7
Mărfuri manufacturate	16,5	20,3	21,5	15,5	17,4	21,0	22,8	19,8	19,8	23,0	23,3	18,8
Mașini și echipamente pentru transport	20,5	20,7	20,2	22,9	20,3	20,1	21,3	20,7	18,9	21,4	23,0	22,2
Articole manufacturate	8,3	8,7	9,4	9,8	9,0	9,0	9,5	9,7	8,9	9,8	10,3	10,4

Surse: Calculele autorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	MEDIUL DE AFACERI	
	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
TIV 2010	1663	968
TIV 2011	1637	807
TIV 2012	1639	761
TIV 2013	1546	783
TIV 2014	1452	731
TIV 2015	1527	1093
TIV 2016	1419	831
Ian. 2015	481	215
Feb. 2015	579	280
Mar. 2015	542	283
Apr. 2015	500	255
Mai 2015	521	238
Iun. 2015	461	321
Iul. 2015	506	440
Aug. 2015	385	326
Sept. 2015	483	454
Oct. 2015	509	316
Noi. 2015	503	308
Dec. 2015	515	469
Ian. 2016	380	354
Feb. 2016	569	366
Mar. 2016	637	489
Apr. 2016	564	394
Mai 2016	401	290
Iun. 2016	399	348
Iul. 2016	441	292
Aug. 2016	396	317
Sep. 2016	467	374
Oct 2016	492	313
Noi. 2016	477	246
Dec. 2016	450	272

Sursa: Conform Camerei Înregistrării de Stat.

Perioada	SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ															
	Numărul populației stabile (mii locuitori) la începutul anului		Numărul populației prezente (mii locuitori) la începutul anului		Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
2012	3559,5	3412,6	39435	11,1	39560	11,1	387	9,8	-125	0,0	24262	6,8	10637	3,0		
2013	3559,5	3414,3	37871	10,6	38060	10,7	359	9,4	-109	-0,1	24449	6,9	10775	3,0		
2014	3557,6	3413,2	38616	10,9	39494	11,1	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1		
2015	3555,2	3384,1	38567	10,9	39905	11,2	374	9,7	-1338	-0,3	24689	6,9	11106	3,1		
2016	3550,9	3369,1	37390	10,5	38487	10,8	352	9,4	-1097	-0,3	21916	6,2	10650	3,0		
Trimestrul I 2014			8985	10,2	10956	12,5	99	11,0	-1971	-2,3	4152	4,7	2957	3,4		
Trimestrul II 2014			18248	10,3	20542	11,6	188	10,3	-2294	-1,3	9876	5,6	5653	3,2		
Trimestrul III 2014			29068	10,9	28932	10,9	280	9,6	136	0,0	19319	7,3	8141	3,1		
Trimestrul IV 2014			38616	10,9	39494	11,1	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1		
Trimestrul I 2015			9179	10,5	11166	12,7	90	9,8	-1987	-2,2	3893	4,4	2864	3,3		
Trimestrul II 2015			18322	10,5	21049	11,9	182	9,8	-2527	-1,4	9553	5,4	5724	3,2		
Trimestrul III 2015			28881	10,9	29725	11,2	272	9,4	-844	-0,3	18727	7,0	8270	3,1		
Trimestrul IV 2015			38567	10,9	39906	11,2	374	9,7	-1338	-0,3	24689	6,9	11106	3,1		
Trimestrul I 2016			9342	10,6	10752	12,2	99	10,6	-1410	-1,6	3679	4,2	2767	3,1		
Trimestrul II 2016			18258	10,3	20160	11,4	179	9,8	-1902	-1,1	8661	4,9	5574	3,2		
Trimestrul III 2016			28264	10,6	28626	10,8	256	9,1	-362	-0,2	16872	6,3	7955	3,0		
Trimestrul IV 2016			37390	10,5	38487	10,8	352	9,4	-1097	-0,3	21916	6,2	10650	3,0		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ																	
	Numărul persoanelor economice active (mii pers.)				Rata de activitate a populației, %				Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)				Rata de ocupare a populației, %					
	Total	bărbați	femei	rural	Total	bărbați	femei	urban	Total	bărbați	femei	urban	Total	bărbați	femei			
																Numărul șomerilor BIM (mii pers.)		
2010	1235,4	41,6	45,0	38,6	47,2	37,5	1143,4	38,5	40,9	36,4	42,7	35,4	92,0	7,4	9,1	5,7	9,6	5,4
2011	1257,5	42,3	45,6	39,3	48,0	38,0	1173,5	39,4	42,1	37,1	44,1	36,0	84,0	6,7	7,7	5,6	8,2	5,2
2012	1214,5	40,7	43,5	38,2	47,0	36,0	1146,8	38,4	40,6	36,5	43,6	34,6	67,7	5,6	6,8	4,3	7,3	3,9
2013	1235,9	41,4	44,5	38,6	45,6	38,1	1172,8	39,3	41,8	37,0	42,8	36,6	63,1	5,1	6,0	4,1	6,3	4,1
2014	1232,4	41,2	44,1	38,6	44,1	39,1	1184,9	39,6	42,1	37,4	41,8	38,0	47,5	3,9	4,6	3,1	5,2	2,7
2015	1265,6	42,4	45,1	39,9	44,9	40,4	1203,6	40,3	42,3	38,4	42,0	38,9	62,1	4,9	6,2	3,6	6,4	3,5
2016	1272,8	42,6	45,4	40,1	45,0	40,8	1219,5	40,8	40,8	43,0	39,0	42,3	53,3	4,2	5,5	2,9	6,0	2,6
Trimestrul I 2012	1103,7	37,0	38,8	35,3	45,6	30,5	1023,9	34,3	35,2	33,6	41,9	28,6	79,8	7,2	9,5	5,0	8,1	6,2
Trimestrul II 2012	1266,9	42,5	45,6	39,6	46,3	39,6	1209,3	40,5	43,1	38,2	43,2	38,6	57,6	4,5	5,4	3,6	6,8	2,6
Trimestrul III 2012	1286,9	43,1	46,0	40,5	46,5	40,7	1224,7	41,1	43,3	39,0	43,1	39,6	62,2	4,8	5,9	3,7	7,3	2,8
Trimestrul IV 2012	1200,7	40,3	43,6	37,2	49,6	33,3	1129,3	37,9	40,6	35,4	46,2	31,8	71,4	5,9	7,0	4,9	7,0	4,8
Trimestrul I 2013	1121,0	37,5	39,7	35,6	45,8	31,5	1030,2	34,5	35,7	33,4	42,0	29,0	90,8	8,1	10,2	6,0	8,2	8,0
Trimestrul II 2013	1288,4	43,1	47,2	39,5	45,0	41,7	1227,6	41,1	44,5	38,0	42,1	40,3	60,8	4,7	5,6	3,8	6,4	3,3
Trimestrul III 2013	1328,2	44,5	47,7	41,6	46,0	43,3	1276,8	42,7	45,7	40,1	43,5	42,1	51,4	3,9	4,1	3,6	5,3	2,7
Trimestrul IV 2013	1205,8	40,4	43,4	37,6	45,8	36,2	1156,5	38,7	41,3	36,4	43,5	35,1	49,3	4,1	4,8	3,3	5,2	3,0
Trimestrul I 2014	1128,1	37,7	40,4	35,4	43,9	33,2	1070,6	35,8	37,9	33,9	41,2	31,8	57,5	5,1	6,1	4,1	6,0	4,2
Trimestrul II 2014	1328,6	44,5	47,8	41,5	45,0	44,1	1280,1	42,8	45,8	40,1	42,3	43,2	48,5	3,7	4,1	3,2	5,8	1,9
Trimestrul III 2014	1319,6	44,2	47,5	41,1	44,5	43,9	1275,7	42,7	45,6	40,0	42,4	42,9	43,9	3,3	4,0	2,6	4,6	2,3
Trimestrul IV 2014	1153,4	38,6	40,9	36,5	43,2	35,2	1113,1	37,2	39,0	35,6	41,3	34,2	40,2	3,5	4,5	2,4	4,2	2,8
Trimestrul I 2015	1151,9	38,6	41,2	36,1	43,7	34,5	1054,0	35,3	36,6	34,1	39,7	31,8	97,9	8,5	11,2	5,7	9,2	7,8
Trimestrul II 2015	1339,2	44,8	47,9	42,1	44,3	45,2	1284,0	43,0	45,4	40,8	41,6	44,1	55,1	4,1	5,2	3,0	6,2	2,5
Trimestrul III 2015	1349,2	45,2	48,2	42,4	45,5	44,9	1305,2	43,7	46,4	41,3	43,2	44,1	44,0	3,3	3,9	2,6	5,0	1,8
Trimestrul IV 2015	1222,3	40,9	43,2	38,9	46,0	36,9	1171,1	39,2	41,1	37,5	43,4	35,8	51,2	4,2	4,8	3,6	5,6	2,8
Trimestrul I 2016	1198,1	40,1	43,1	37,5	44,9	36,3	1123,7	37,6	39,5	35,9	41,1	34,8	74,4	6,2	8,3	4,0	8,4	4,0
Trimestrul II 2016	1362,9	45,7	48,3	43,3	45,3	46,0	1307,9	43,8	45,6	42,2	42,2	45,1	55,0	4,0	5,6	2,5	6,8	1,9
Trimestrul III 2016	1337,0	44,8	50,3	49,7	45,1	44,5	1298,3	43,5	50,0	50,0	44,1	55,9	38,7	2,9	3,4	2,4	4,3	1,8
Trimestrul IV 2016	1193,3	40,0	42,7	37,5	44,6	36,3	1148,3	38,5	40,6	36,5	42,6	35,2	44,9	3,8	4,8	2,7	4,5	3,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	REMUNERAREA MUNCII										
	Câștigul salarial mediu lunar - Total					Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de anul precedent), %					Indicele câștigului salarial real lunar (față de anul precedent), %
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR		
Ianuarie 2015	4260,6	256,5	219,1	112,8	89,4	104,1				107,7	
Februarie 2015	4241,2	225,2	198,1	114,1	81,7	98,0				107,1	
Martie 2015	4397,3	236,0	217,1	112,4	81,5	103,6				104,9	
Aprilie 2015	4526,5	251,3	233,2	112,9	84,2	108,0				104,9	
Mai 2015	4524,0	252,0	225,7	112,2	85,5	105,3				103,8	
Iunie 2015	4732,7	256,7	228,6	112,6	85,0	102,9				104,0	
Iulie 2015	4882,6	257,4	233,8	112,8	83,4	102,6				103,9	
August 2015	4669,1	245,8	220,4	109,2	79,5	95,0				97,3	
Septembrie 2015	4694,9	239,0	212,6	110,0	80,2	92,2				97,7	
Octombrie 2015	4564,9	229,2	203,8	105,9	78,0	88,0				93,6	
Noiembrie 2015	4613,4	230,7	214,5	105,9	79,2	91,9				93,3	
Decembrie 2015	5227,7	263,6	243,0	107,4	83,6	95,0				94,5	
Ianuarie 2016	4665,8	229,7	211,4	109,5	89,6	96,5				96,6	
Februarie 2016	4650,6	231,5	208,3	109,7	102,8	105,1				99,5	
Martie 2016	4749,7	239,7	216,1	108,0	101,6	99,5				98,7	
Aprilie 2016	4909,6	249,10	219,8	108,5	99,10	94,3				100,2	
Mai 2016	4863,9	244,9	216,5	107,5	97,2	95,9				99,6	
Iunie 2016	5169,7	260,9	232,4	109,2	101,6	101,7				101,7	
Iulie 2016	5274,0	266,2	240,3	108,0	103,6	102,8				100,9	
August 2016	5242,8	265,2	236,4	112,3	107,9	107,2				108,4	
Septembrie 2016	5170,6	261,3	232,9	110,	109,3	105,9				106,9	
Octombrie 2016	5109,2	261,7	237,0	111,9	114,2	116,3				109,2	
Noiembrie 2016	5204,4	254,6	235,5	112,8	110,4	109,7				109,9	
Decembrie 2016	6003,7	297,8	282,3	114,8	113,0	116,2				112,1	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Activități economice		REMUNERAREA MUNCII DUPĂ ACTIVITĂȚI ECONOMICE															
		Total economie	Agricultura, silvicultura și pescuit	Industrie	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	Transport și depozitare	Activități de cazare și alimentație publică	Informații și comunicații	Activități financiare și de asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	Învățământ	Sănătate și asistență socială	Artă, activități de recreere și de agrement
Ianuarie	4260,6	2602,0	4514,4	3442,4	4085,4	7215,1	4447,5	3950,8	3552,4	4130,6	2827,6	8533,6	7683,3	4014,8	5735,9	3634,2	5460,4
Februarie	4241,2	2576,2	4445,4	4002,3	4012,3	7353,5	4075,4	4011,3	3559,2	3940,4	2781,9	8889,3	7305,5	3942,7	5790,8	3291,5	5568,9
Martie	4397,3	2834,8	4707,1	4549,3	4220,2	7803,3	4574,6	4229,2	3657,1	4113,4	2904,1	9650,7	8825,2	4028,8	6064,7	3534,9	5792,4
Aprilie	4526,5	2815,9	4994,9	4538,9	4307,0	9134,2	5307,9	4369,0	3797,5	4406,4	2851,2	10443,5	9595,3	4257,0	5785,6	3531,6	5493,6
Mai	4524,0	2900,1	4845,4	4550,4	4417,7	7672,0	4689,9	4581,7	3826,5	4566,5	2970,3	9400,4	8092,1	4259,6	6248,4	3641,5	5503,1
Iunie	4732,7	2936,6	4936,5	4752,5	4515,4	7771,4	4751,2	4607,3	3974,5	4369,3	3091,0	9611,0	8471,0	4119,4	6550,3	3715,0	5997,0
Iulie	4882,6	3233,9	5076,0	4955,4	4668,0	7768,0	4969,9	4762,1	4054,1	4541,4	3219,2	9640,5	10121,3	4316,4	6854,3	3739,9	6604,3
August	4669,1	2878,7	5027,4	4683,8	4614,7	7806,1	4912,4	4690,4	3977,6	4615,6	3181,1	9392,6	8235,3	4112,6	6442,1	3816,8	5841,1
Septembrie	4694,9	3484,0	5150,1	4638,6	4554,3	9366,0	4811,5	4781,2	4034,8	4596,3	3204,1	12024,8	8005,3	4195,9	6449,9	3729,6	5347,9
Octombrie	4564,9	3395,4	4942,8	4761,8	4013,8	4485,7	3220,2	9725,0	8736,8	4231,5	6362,7	3773,5	5324,0	3648,5	4250,2	2918,1	7143,9
Noiembrie	4613,4	3363,1	5007,2	4637,6	3937,5	4271,0	3131,7	9553,1	8246,3	4247,8	6661,0	3635,6	5771,7	3735,3	4404,6	3107,2	7141,6
Decembrie	5227,7	3713,0	5884,1	5145,5	4453,4	4907,6	3290,8	10429,6	10685,4	4922,9	7102,4	4039,9	6279,6	3878,5	5518,1	3118,6	8574,9
2015	4610,9	3072,3	4962,8	4559,0	3903,2	4411,3	3055,6	9770,7	8659,6	4218,7	6320,2	3669,7	5749,2	3813,6	4430,2	3015,8	6965,4
Ianuarie	4665,8	2677,1	4837,7	4423,8	4221,7	4372,5	3194,0	9534,2	9040,2	4290,3	6349,3	3790,8	6126,9	3708,5	4354,4	3109,9	8351,3
Februarie	4650,6	2861,0	4843,2	4539,2	4171,1	4303,8	3193,0	9928,7	8723,3	4370,7	6497,7	3756,7	6143,5	3789,3	4097,6	3147,8	8513,1
Martie	4749,7	3003,2	4982,5	4648,6	4284,5	4399,2	3317,0	12310,5	10503,5	4384,4	6803,8	4034,6	5593,3	3686,0	4207,1	2948,7	8911,4
Aprilie	4909,6	3096,1	5290,6	4712,5	4394,5	4557,8	3361,3	11153,8	11206,1	4684,5	6646,1	3891,4	6067,9	3715,8	4672,7	2984,7	8484,0
Mai	4863,9	3040,6	5159,1	4841,4	4483,4	4790,6	3420,8	10869,0	9136,3	4739,2	6552,9	4110,8	5771,0	3908,7	4492,4	3062,0	8404,5
Iunie	5169,7	3122,1	5272,1	4995,4	4607,0	4695,7	3542,7	10933,8	9828,6	4875,5	6959,8	4074,6	6683,2	4438,3	4903,5	3257,6	9434,2
Iulie	5272,0	3567,7	5466,3	5132,4	4604,6	4772,6	3591,4	10800,3	10025,2	4967,0	7045,1	4215,2	6785,3	4279,0	5460,3	3221,9	9082,8
August	5242,8	3283,0	5608,1	5339,3	4739,9	5224,5	3607,8	10593,0	9714,1	4799,1	6649,9	4335,0	6310,2	4354,8	5093,8	2920,8	9136,6
Septembrie	5170,6	3745,3	5455,6	5344,5	4716,6	5014,4	3585,0	12900,0	9259,6	4803,0	6616,8	4292,0	5733,0	4115,0	4909,5	3140,9	9381,8
Octombrie	5109,2	3474,4	5370,4	5351,0	4627,9	4864,0	3565,5	10882,5	9783,2	4938,1	6770,2	4295,0	5685,9	3977,3	5499,4	3107,2	9053,7
Notembrie	5204,4	3672,7	5468,4	5413,8	4645,6	4682,0	3450,2	10481,0	10336,0	4921,6	7127,9	4380,4	5975,4	4156,7	5353,8	3304,2	9530,1
Decembrie	6003,7	4154,0	6446,6	5762,3	5209,7	5316,3	3657,5	11962,2	16536,4	5599,0	7673,1	4585,8	6859,3	4125,0	7061,8	3399,0	10678,5
2016	5084,0	3321,4	5353,7	5064,5	4558,0	4746,3	3454,8	11027,5	10338,9	4779,6	6806,8	4144,3	6144,2	4017,7	5010,0	3130,1	9081,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorului real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

Perioada	VENITURILE DISPONIBILE ALE POPULAȚIEI						
	Veniturile disponibile ale populației MDL	activitatea salarială	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non- agricolă	proprietate	prestații sociale	alte surse
		Structura veniturilor disponibile ale populației, %					
2012	1508,8	42,7	9,6	7,2	0,2	19,2	21,2
2013	1681,4	41,6	9,1	6,9	0,2	19,9	22,3
2014	1767,5	41,6	9,5	6,6	0,1	20,2	21,9
2015	1956,6	41,4	9,0	6,9	0,2	20,9	21,6
2016	2060,1	42,1	8,3	6,6	0,2	22,1	20,8
Trimestrul I 2014	1650,0	42,6	10,1	5,9	0,1	20,0	21,2
Trimestrul II 2014	1756,1	43,0	10,4	5,6	0,0	18,8	22,2
Trimestrul III 2014	1787,4	40,7	9,0	6,6	0,1	21,4	22,3
Trimestrul IV 2014	1877,8	40,1	8,8	8,1	0,2	20,7	22,0
Trimestrul I 2015	1854,0	40,2	9,6	5,3	0,2	21,3	23,3
Trimestrul II 2015	1997,2	43,5	9,3	6,6	0,1	19,9	20,6
Trimestrul III 2015	1978,3	39,9	8,5	7,5	0,2	21,2	22,4
Trimestrul IV 2015	1999,4	41,7	8,9	8,2	0,2	20,9	20,1
Trimestrul I 2016	2026,8	42,5	8,7	6,2	0,2	19,5	23,0
Trimestrul II 2016	2030,4	41,1	9,1	6,7	0,0	21,4	21,7
Trimestrul III 2016	2080,5	41,6	7,6	7,0	0,1	24,3	19,4
Trimestrul IV 2016	2105,2	42,9	8,0	6,6	0,3	23,2	19,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada		CHELTUIELILE DE CONSUM ALE POPULAȚIEI													
		Structura cheltuielilor de consum ale populației, %													
Cheltuielile de consum ale populației MDL		produse alimentare	băuturi alcoolice, tutun	îmbrăcăminte și încălțăminte	locuințe și comodități	dotarea locuinței	sănătate	transport	servicii de comunicații	agrement	învățământ	hotel, restaurant, cantină	alte bunuri și servicii		
2012	1598,6	43,2	1,7	10,6	18,5	3,5	5,6	4,2	4,4	1,4	1,0	1,7	4,1		
2013	1775,8	42,8	1,5	10,3	19,2	3,6	5,7	4,7	4,2	1,5	0,8	1,5	4,0		
2014	1816,7	43,8	1,3	10,6	18,9	3,5	5,6	4,4	4,3	1,3	0,7	1,5	4,0		
2015	2048,5	42,1	1,4	11,2	17,9	3,9	6,5	4,5	4,3	1,4	0,6	1,7	4,4		
2016	2116,8	42,6	1,5	10,5	17,8	4,0	6,4	4,7	4,7	1,3	0,7	1,5	4,4		
Trimestrul I 2014	1733,7	43,9	1,2	10,4	18,6	3,2	6,6	4,4	4,5	1,2	0,6	1,2	4,1		
Trimestrul II 2014	1807,9	44,9	1,4	10,3	18,3	3,2	5,5	4,4	4,5	0,9	0,9	1,6	4,1		
Trimestrul III 2014	1832,0	43,6	1,2	10,7	19,9	3,8	5,3	4,1	4,2	1,2	0,7	1,5	3,8		
Trimestrul IV 2014	1893,7	42,9	1,5	11,1	18,7	3,9	5,2	4,4	4,2	1,7	0,7	1,5	4,1		
Trimestrul I 2015	1913,3	41,5	1,4	10,9	17,1	3,5	7,7	4,9	4,4	1,6	0,6	1,7	4,8		
Trimestrul II 2015	2075,9	41,9	1,4	11,0	17,9	4,0	6,3	4,7	4,5	1,1	0,6	2,0	4,5		
Trimestrul III 2015	2132,7	41,5	1,4	11,8	18,9	4,1	6,2	4,0	4,1	1,5	0,7	1,4	4,3		
Trimestrul IV 2015	2072,9	43,3	1,5	11,0	17,6	4,1	5,9	4,6	4,2	1,2	0,7	1,8	4,1		
Trimestrul I 2016	2058,5	42,0	1,4	9,7	17,5	3,6	6,3	7,3	4,3	1,2	0,6	1,1	5,0		
Trimestrul II 2016	2079,6	43,3	1,5	10,7	18,5	3,8	5,8	4,1	4,4	1,1	0,8	1,5	4,5		
Trimestrul III 2016	2199,7	41,3	1,7	10,8	18,0	4,1	7,4	4,3	4,3	1,7	0,7	1,6	4,1		
Trimestrul IV 2016	2129,8	43,9	1,4	10,8	17,3	4,4	5,9	3,3	5,6	1,1	0,6	1,6	4,1		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	INFRAȚIUNI																					
	Infrațțiuni înregistrate - total, (cauze)																					
	Infrațțiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)			Infrațțiuni privind viața sexuală (cauze)			Infrațțiuni contra patrimoniului (cauze)							Infrațțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)			Infrațțiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrațțiuni economice (cauze)			Infrațțiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)
	Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tălhărie	Jaf	Escrocherie	Pungășie	Șantaj	Total	Infrațțiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Contrabandă	Fabricarea banilor falși	Total	Huliganism	
2012	36615	1755	223	325	617	360	14294	167	1175	1651	540	64	1785	1575	953	20	1928	163	1156	1514	1284	
2013	38157	1647	215	324	608	349	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444	
2014	41786	1542	172	320	647	352	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614	
2015	39782	1389	177	252	639	303	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491	
2016	41921	1505	189	250	642	341	18238	128	1082	2390	1598	92	1330	1153	1836	28	1132	240	216	1954	1699	
Trimestrul I 2014	8940	336	42	67	156	91	4489	28	245	467	173	25	316	276	492	5	319	54	46	389	352	
Trimestrul II 2014	18138	769	115	140	306	172	10012	84	550	1007	378	41	575	503	663	14	501	73	188	786	694	
Trimestrul III 2014	30328	1116	129	223	497	279	15620	83	840	1577	571	55	1093	979	1810	14	930	156	176	1296	1163	
Trimestrul IV 2014	41786	1542	172	320	647	352	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614	
Trimestrul I 2015	8875	276	39	63	130	63	4601	40	239	439	264	12	332	299	529	5	324	47	104	421	358	
Trimestrul II 2015	18696	599	74	118	286	139	9615	72	462	919	514	23	716	632	1039	19	713	97	259	847	722	
Trimestrul III 2015	28583	950	118	171	478	224	14462	87	714	1429	704	47	1079	955	1563	30	1012	145	333	1289	1100	
Trimestrul IV 2015	39782	1389	177	252	639	303	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491	
Trimestrul I 2016	9808	351	46	68	141	65	5338	43	247	546	365	23	285	244	466	5	247	47	47	426	366	
Trimestrul II 2016	20388	724	88	127	316	170	11147	66	485	1193	771	47	597	508	1065	14	560	120	105	925	797	
Trimestrul III 2016	30719	1088	140	181	480	264	16381	93	792	1707	1096	72	1001	880	1581	23	810	150	144	1436	1245	
Trimestrul IV 2016	41921	1505	189	250	642	341	18238	128	1082	2390	1598	92	1330	1153	1836	28	1132	240	216	1954	1699	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Redactor-șef CE: Iulita BÎRCĂ
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacției: Complexul Editorial, INCE, MD-2064,
or, Chișinău, str. I, Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.ince.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 12.04.2017, Tirajul 300 ex,
Coli de tipar 7,0, Coli editoriale 8,4, Com. 2,
Complexul-Editorial al INCE, 2017